

חידושי מסכת מכות דה ב' ע"א אין אומרים יעשה זה בן גרושה.

ק"ל הא אומרינו לקמן בפירקין (דף ה') אין עדים זוממין נהרגין ולא לוקין עד שיזומו שניהם ולקמן בשמעתין אומרינו דאין משלמין ממון עד שיזומו שניהם א"כ אין אומרים יעשו אלו בני גרושה ובני חלוצה הו"ל למיתני וכן בסיפא גבי גלות הו"ל למימר אין אומרים יגלו אלו תחתיו לשון רבים פ"ן דבע"כ מייירי בהזומו שתיקה דאל"כ אמאי לוקה וי"ל דנדאי אי לאו קרא דנעשיתם לו ולא לזרעו דנ"ל מיניה בגמרא דאין אומרים שקהעד יעשה ב"ג אם הוזם לא הוי ס"ד דעידי ב"ג צ"ל פהנים בדווקא אבל לא זרים משום דהו"ל עדות שאי אתה יכול להזימה דהא לימא א"ו זרים נמי פשירים לעדות ולוקין מקרא דוהצדיקו את הצדיק פדאמרינו בגמרא דכל היכא דא"א לקיים ביה דין הזמה עדותן עדות ולוקין מהאי קרא אלא דה"א בעידי פהנים דאפשר לקיים בהו דין הזמה יעשו ב"ג תחתיו קמ"ל דלא משום לו ולא לזרעו והשתא אתי שפיר הא דנקט לשון יחיד אין אומרים יעשה זה ב"ג דקמ"ל דאם אחד מן העדים פהן והשני זר והזומו שניהם דאף הפהן אין נעשה ב"ג ואידי דתני רישא גבי ב"ג לשון יחיד דהא משפחת לה ביחיד תני נמי בסיפא גבי גלות כה"ג לשון יחיד אע"ג דלא משפחת לה ביחיד: אלא לוקה ארבעים הקשו התוס' תימא פ"ן דאם הזומו אינם נעשים בן גרושה וחלוצה א"כ גם בשלא הזומו איך יעשה על פיהם ב"ג דהכי הוא האמת ואמאי הא הו"ל עדות שא"א יכול להזימה ואין זה עדות.

ותירצו פ"ן דלוקין הוי פאשר זמם והוי שפיר אתה יכול להזימה. עוד תירצו דגבי עדות דב"ג וחלוצה לא חיישינו פלל בא"א יכול להזימה דמהיכא נפקא ליה דבעינו עדות שאתה יכול להזימה מכאשר זמם והא מוכח בגמרא דכאשר זמם לא נכתב לגבי עדות דב"ג ולא קאי פלל עליה בשום צד שבעולם.

ומשמע להאי תירוץא בתרא דאפילו בלא קרא דוהצדיקו את הצדיק דממנו נ"ל בגמרא דעידי ב"ג וגלות לוקין אפ"ה עדותן קיימת אע"פ שא"א לקיים בהו דין הזמה פ"ן דכאשר זמם לא קאי עליהו פלל.

ולכאורה הכי משמע נמי בפ"ט דב"ב (דף קנ"ה) דרצה שם לומר הואיל ותנן הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין ה"נ דעדותן קיימת ודחי התם בעינו ועמדו שני אנשים וליכא. ואיכא למיזק למה ליה לאתויי דקטן פסול לעדות מקרא דועמדו שני אנשים ת"ל דהו"ל עדות שא"א יכול להזימה דהא קטן לא בר עונשין הוא לאו בעונש גוף ולא בעונש ממון (ובאמת בפ"ח דב"ק (דף פ"ח) דרוצה ללמוד דעבד פסול לעדות מק"ו דאשה שראויה לבוא בקהל ופסולה לעדות ופריה מה לאשה שפן אינה ראויה למילה וקאמר קטן יוכיח שישנו במילה ופסול לעדות פרש"י שם דכתיב גבי עדים זוממין ועמדו שני אנשים ותנא בעדים זוממין הפתוב מדבר דמשמע אנשים ולא נשים וקטן נמי מהכא נ"ל דכתיב אנשים ולא קטנים ועוד דעדות שא"א יכול להזימה היא דלאו בר עונשין הוא.

(אלא ע"כ דמשפחת לה לעדיות שבתורה אע"ג דאי אפשר לקיים בהו דין הזמה אפ"ה עדותן קיימת כגון עידי ב"ג ועידי גלות וה"א דבעדות כאלו יהי קטן פשר אע"ג דלאו

בר הזמנה הוא דהא בְּהִנֵּי לֹא בְּעֵינֵי עֵדוֹת שֶׁאֵי יָכוֹל לְהַזְמִינָהּ קמ"ל בְּקִרְאָה דְּנוֹעָמְדוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים דְּלֹא.

מִיָּהוּ כִּד דְּיִיקָתָּ שְׁפִיר א"א לֹמֵר פֶּן דְּהָא בִּפ"ג דְּכְתוּבֹת (דָּף ל"ג) מוֹכִיחַ אֲבִי דְּעֵדִים זֹמְמִין אִין צְרִיכִין הִתְרָאָה דְּמִי אִיפָּא מִיָּדִי דְּאִינְהוּ בְּעֵי קִטִּיל בְּלֹא הִתְרָאָה וְאִינְהוּ בְּעֵי הִתְרָאָה הָא בְּעֵינֵי וְעֵשִׂיתֶם לוֹ פֶּאָשֶׁר זָמִם וְלִיפָּא וּפְרִיף אֲלֵא מַעְתָּה בֶּן גְּרוּשָׁה וּב"ח דְּלֹא מִפֶּאָשֶׁר זָמִם קָא מִיתְרַבֵּי לִיבְעֵי הִתְרָאָה אָמַר קִרְא מְשַׁפֵּט אֶחָד יִהְיֶה לְכֶם מְשַׁפֵּט הַשְּׁנִי לְכוּלְכֶם פֶּרֶש"י פִּינֹן דְּרֹב זֹמְמִין לֹא בְּנֵי הִתְרָאָה נִינְהוּ הִנֵּי נָמִי לֹא בְּעֵי הִתְרָאָה ה"נ פִּינֹן דְּקָטָן פְּסוּל לְרֹב עֵדוֹת מְשׁוּם שֶׁאֵי יָכוֹל לְהַזְמִינָהּ וְלֹא קִרְיִנֵי בֵּיהּ פֶּאָשֶׁר זָמִם בְּהִנֵּי נָמִי פְּסוּל מְשׁוּם מְשַׁפֵּט אֶחָד יִהְיֶה לְכֶם וְה"נ יִלְפִינֵי בִּפ"ג דְּסִנְהֶדְרִין (דָּף כ"ח) דְּקִרְוּבִין פְּסוּלִין לְעֵדוֹת מְלֵא יוֹמְתוֹ אֲבוֹת עַל בְּנִים וְאִמְרִינֵי אֲשַׁכְּחֹן דִּינֵי נְפֻשׁוֹת ד"מ מְנַלֵּן דְּכִתִּיב מְשַׁפֵּט אֶחָד יִהְיֶה לְכֶם [וּרְפ"ד דְּסִנְהֶדְרִין] תָּנִן אֶחָד ד"מ וְאֶחָד ד"נ בְּדִרְיִשָׁה וְחִקְרִיהּ וְחִקְרִיהּ שְׁנַאֲמַר מְשַׁפֵּט אֶחָד יִהְיֶה לְכֶם אֵע"ג דְּלֹא פְתִיב דְּרִיִּשָׁה וְחִקְרִיהּ אֲלֵא בְד"נ וְה"ג דְּכְנוּתִיהּ אֲלֵא וְדֹאִי לִיתָא לְהֵאִי טַעְמָא דְּפְרִיִּשִׁית וּכ"ת א"כ ל"ל לְמַעַט קָטָן מְנוֹעָמְדוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים תִּיפּוּק לִיהּ דְּהוּ"ל עֵדוֹת שֶׁאֵי יָכוֹל לְהַזְמִינָהּ י"ל לֹא מִיבְּעֵי א"א דְּהַפְּסוּל לְעֵדוֹת מְחַמַּת א"א יָכוֹל לְהַזְמִינָהּ לֹא בְּעֵינֵי תַחֲלָתוֹ וְסוּפּוֹ בְּכִשְׁרוֹת אֲלֵא אֵע"ג שְׁהִיָּה פְּסוּל בְּשַׁעַת רֵאִי מְחַמַּת א"א יָכוֹל לְהַזְמִינָהּ פִּינֹן שְׁהוּא פֶּשֶׁר בְּשַׁעַת הַגָּדַת הָעֵדִים בְּב"ד שְׁפִיר דְּמִי [וְדֹאִי א"ש] דְּמְשׁוּם הִכִּי אִיִּצְטְרִיף לְמַעַט קָטָן מְקִרְא פְּדִי שְׁיִהְיֶה דִּינוֹ כְּשֶׁאֲרֵי פְּסוּלֵי עֵדוֹת דָּאִם הִי קָטָן בְּשַׁעַת רֵאִיִּת עֵדוֹת וְהַגְדִּיל בְּשַׁעַת הַגָּדָה אִין עֵדוֹתוֹ עֵדוֹת וְכַדְתָּנֵן בְּסִפ"ב דְּכְתוּבֹת (דָּף כ"ח) וְאֵלוֹ נְאֻמִּים לְהַעֲיֵד בְּגוּדְלוֹן מַה שְׁרָאוּ בְּקוּטְנֵי נְאֻמֵּי אָדָם לֹמֵר זֶה פְּתִיב יָדִי וְכוּ' וְטַעְמָא מְשׁוּם כֹּל הִנֵּי דְחָשִׁיב הֵתֵם בְּמִתְנִיתִין מִיָּלִי דְרַבְּנֵי נִינְהוּ אֲבָל בְּשַׁל תוֹרָה אִינוּ נְאֻמֵּי לְהַעֲיֵד בְּגוּדְלוֹ מַה שְׁרָאָה בְּקִטְנוֹתוֹ מַה"ט דְּבְעֵינֵי תַחֲלָתוֹ וְסוּפּוֹ בְּכִשְׁרוֹת וְכַדְמִסִּיק הֵתֵם אֲלֵא אֲפִילוֹ אִי נִימָא דְּהַפְּסוּל מְחַמַּת עֵדוֹת שֶׁאֵי יָכוֹל לְהַזְמִינָהּ בְּעֵינֵי נָמִי תַחֲלָתוֹ וְסוּפּוֹ בְּכִשְׁרוֹת כְּמוֹ שְׁאֲכָתוּב לְקַמֵּן בְּפִרְקִין (דָּף ו') אֲפ"ה י"ל דְּנִקְט פְּסוּלֵי הַקְּטָנִים מְנוֹעָמְדוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים דְּדְרִיִּשָׁה פְּשׁוּטָה הִיא דְּהָא קִרְא לֹא מִיִּתְרָה הוּא דְּהָא נָשִׁים נָמִי אֲתַמְעֵטוּ מִהֵאִי קִרְא רִפ"ד דְּשַׁבּוּעוֹת (דָּף ל'): כֹּל הַזֹּמְמִין מְקַדִּימִין לְאוֹתָהּ מִיָּתָה פֶּר"י מְקַדִּימִין ה"פ וְדֹאִי אֲתָה צְרִיף לְהַמִּיתָן בְּמִיתָה שְׁהַמִּיתוּ אֲבָל וְדֹאִי אִם אִינוּ יָכוֹל אֲפ"ה נְמִיתֶם בְּכֹל מִיתָה שְׁנוּכַל כְּדָתָנֵן הִפָּה תִּפְּהָ בְּב"מ (דָּף ל"א) וְקֻשָׁה דְּכַפְרָק נְגַמַר הִדִּין (דָּף מ"ה) אִמְרִינֵי דְרוּצָח וְגוֹאֵל הָדָם הָוִי שְׁנֵי פְתוּבִין הַבָּאִין כְּאֶחָד וְכוּן קֻשָׁה דְּבִתּוֹסְפָתָא תְּנִיא אֲבָל הַזֹּמְמִין שְׁאִין אֲתָה יָכוֹל לְהַמִּיתָן בְּמִיתָה הַפְּתוּבָה בְּהֵן אֲתָה מְמִיתֶם בְּכֹל מִיתָה וְדְרִיִּשׁ לִי מִן קִרְא דְּוִבְעַרְתָּ הִרְעַ מְקַרְבָּךְ וְאִמָּאִי הָא הָוִי רוּצָח וְגוֹאֵל הָדָם ב' פְּתוּבִין הַבָּאִין כְּאֶחָד וְתִירֵץ ה"ר יוֹסֵף דְּרוּצָח וְגוּה"ד הָוִי ב' פְּתוּבִין הַבָּאִין כְּאֶחָד לְעֵנִין שְׁלֹא לְלַמּוֹד שְׁאֵר מוֹמְתִין מֵהֶם לְהַמִּיתָם אִף בְּמִיתָה שְׁאִינְהָ מִד' מִיתוֹת ב"ד אֲבָל מִד' מִיתוֹת ב"ד פְּשִׁיטָא נְמִיתֶם כְּכֹל חֲזִיבֵי מִיתוֹת.

וְק"ל דְּאִמְרִינֵי בִּפ"ט דְּסִנְהֶדְרִין (דָּף ע"ט) כֹּל חֲזִיבֵי מִיתוֹת שְׁנַתְעַרְבוּ זֶה בְּזֶה יְדוּנוּ בְּקִלְהָ וְדִיִּיק עֲלֵה בְּגִמְרָא ש"מ מְנוֹתְרָה לְדָבָר חֲמוּר הָוִי מְנוֹתְרָה לְדָבָר הַקָּל וּמְשַׁנֵּי הַב"ע פְּגוֹן שְׁהוֹתָרוּ בּוֹ כו' וְהַשְׁתָּא לְפִי הַר"י דְּבָכָל חֲזִיבֵי מִיתוֹת אִם אִי אֲתָה יָכוֹל לְהַמִּיתָם בְּמִיתָה הַפְּתוּבָה בְּהֵם אֲתָה מְמִיתֶם בְּאֶחָד מְשַׁאֲר מִיתוֹת וּבְלִבְד שְׁתֵּהִי מִד' מִיתוֹת ב"ד מֵאִי דִּיּוֹקָא הוּא דְּקָאֵמַר ש"מ מְנוֹתְרָה כו' שְׁאִנִּי הֵתֵם דְּמִש"ה נִידוֹן בְּקִלְהָ מְשׁוּם דֹּא"א יָכוֹל לְדוּנָם

בְּחִמּוּרָה שְׁנַתְחַיִּיבוּ בָּהּ דְּאֵי אַתָּה רִשְׁאֵי לְהַחֲמִיר עָלָיו וּלְמַשְׁכוּ לְחִמּוּרָה מְסַפֵּק דְלִמָּא לֹא נִתְחַיִּיב בָּהּ אֱלָא בְּקִלְהָ אַתָּה יְכוּל לְהַמִּיתָם פִּינּוּן שְׁהִיא מַד' מִיתוּת ב"ד אֲבָל בְּמִיתָה וּמְלָקוּת דְעֵלְהָ וְשְׁקִיל וְטָרִי הַגְּמָרָא בַּפ"ג דְּכַתְּוֹבוֹת אִם מְוֹתְרָה לְדָבָר חִמּוּר הָוֵי מְוֹתְרָה לְדָבָר קַל א"א לְפָשׁוּט מְפָאן דְּהִכָּא לֹא מְטַעֲמָא דְמְוֹתְרָה לְקַל אֲתִיבּוּ עֲלֵהּ דְהָא אֲפִילוּ בְּמִיתָה חִמּוּרָה אַתָּה רִשְׁאֵי לְהַמִּיתָם אִם א"א יְכוּל לְהַמִּיתוּ בְּמִיתָה שְׁנַתְחַיִּיב בָּהּ וּבְלִבְד שְׁהִיא מַד' מִיתוּת ב"ד מִש"ה חֲיִיבֵי מִיתוּת ב"ד שְׁנַתְעַרְבוּ מְסַפֵּק א"א רִשְׁאֵי לְהַחֲמִיר עֲלֵיהּ אֱלָא יְדוּן בְּקִלְהָ הוּאִיל וְהַקְלָה ג"כ מַד' מִיתוּת ב"ד הִיא.

שׁוּב רְאִיתִי לְהַתּוֹס' פֶּרֶק נְגַמְר הַדִּין אַהָּא דְקָאֲמַר דְּהָוֵי רוּצָח וְגוּה"ד ב' פְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאַחַד שְׁהַקְשׁוּ מְהָא דְדִיִּיק ש"מ מְוֹתְרָה לְדָבָר חִמּוּר הָוֵי מְוֹתְרָה לְדָבָר קַל דְשְׁאֵנִי הֵתֵם דְּמִיתָתֵם בְּכָל מִיתוּת שְׁאֲתָהּ יְכוּל פִּינּוּן דְּחַיִּיב מִיתָה וְחִרְצוּ דְדִיִּיק מְדַקְתְּנִי כָּל חֲיִיבֵי מִיתוּת ב"ד אֲפִי' בְּהִנֵּי דְלֹא דְרָשִׁי הִכִּי אֲבָל לְפִי הַרְר"י הָא לִיתָא דְלֹא שְׁאֵנִי לֹן בֵּין רוּצָח וְגוּה"ד דְגַלִּי בְּהוּ קְרָא לְהַמִּיתָם בְּכָל מִיתָה לְשַׁאֲר חֲיִיבֵי מִיתוּת דְלֹא גַלִּי בְּהוּ אֱלָא בְּמִיתָה שְׁאֵינָה מַד' מַב"ד אֲבָל בְּאַחַד מַד' מִיתוּת ב"ד כְּוֹלֵן שְׁוִין שְׁאֲתָהּ יְכוּל לְהַמִּיתָם בְּהֵם בְּאִם אֵינוּ יְכוּל לְהַמִּיתָם בְּמִיתָה הַפְּתוּבָה בְּהֵם וְהִכָּא מוֹכַח מְהִכָּא דְהָוֵי מְוֹתְרָה לְדָבָר הַקַּל.

מ"מ נ"ל לְפָרֵשׁ לִישְׁנָא דְמַקְדִּימִין כְּפִי הַתּוֹס' דְּהֵינּוּ שְׁצָרִיף לְהַמִּיתָם בְּאוֹתוּ מִיתָה בְּיְכוּל וְאִם אֵינוּ יְכוּל מְמַיתָם בְּכָל מִיתָה מִיְהוּ בְּאֵינוּ יְכוּל אֵין חֲוִילוֹק בַּא' מַד' מִיתוּת ב"ד לְשַׁאֲר מִיתוּת שְׁאֵינּוּ מְהוּ בְּכּוֹלֵן רִשְׁאֵי לְהַמִּיתוּ וְדִלֹּא כְּפִי הַרְר"י.

מ"מ הַנ"מ בְּמִיתָה הַיּוֹתֵר קִלְהָ מְאוֹתוּ מִיתָה שְׁנַתְחַיִּיב בָּהּ מִדִּין תּוֹרָה וְאֲפִילוּ אֵינָה מַד' מִיתוּת ב"ד רִשְׁאֵי לְהַמִּיתוּ דְקִלְהָ בְּחִמּוּרָה מִישְׁוֹף שְׁיִיכִי כְּדֹאֲמַרִּינוּ בַּפ"ח דְּסִנְהֶדְרִין (דָּף ע"א) גַּבִּי בֶן נָח שְׁבָא עַל אִשְׁתִּי יִשְׂרָאֵל וְנִתְגַּיְרָוּלְזָה אֵין צָרִיף קְרָא וּמְסַבְרָא יְדַעִינוּ לָהּ דְּבַכְלָל מְאֵתִים מְנָה אֲבָל בְּמִיתָה חִמּוּרָה יוֹתֵר מְמָה שְׁנַתְחַיִּיב מִדִּין תּוֹרָה מְסַבְרָא הִיכָּא דְלֹא גַלִּי קְרָא אֵי אַתָּה רִשְׁאֵי לְהַחֲמִיר עָלָיו אֲפִילוּ בְּאֵינוּ יְכוּל לְהַמִּיתוּ בְּמָה שְׁנַתְחַיִּיב בָּהּ מִדִּין תּוֹרָה וְהַשְׁתָּא לְמ"ד מְוֹתְרָה לְדָבָר חִמּוּר הָוֵי מְוֹתְרָה לְדָבָר קַל א"כ בְּכָל חֲיִיבֵי מִיתוּת לְבַד בְּרוּצָח וְעִיר הַנְּדַחַת דְלֹא גַלִּי קְרָא לְדוֹנָם בְּשַׁאֲר מִיתוּת בְּאֵי אַתָּה יְכוּל מ"מ בְּמִיתָה קִלְהָ מְמָה שְׁנַתְחַיִּיב פְּשִׁיטָא שְׁאֲתָהּ יְכוּל לְדוֹנָם וְגַבִּי רוּצָח וְעוּה"נ דְּגַלִּי קְרָא לְהַדְיָא אֲפִי לְשַׁאֲר מִיתוּת הֵינּוּ ע"כ אֲפִי' מְקִלְהָ לְחִמּוּרָה בֵּין שְׁהִיא מַד' מִיתוּת ב"ד בֵּין אֵינוּ מְהוּ דְאֵלוּ מְחִמּוּרָה לְקִלְהָ לֹא צָרִיף קְרָא סְבָרָא הוּא אֲפִי' בְּכָל שַׁאֲר חֲיִיבֵי מִיתוּת נְמִי וּלְמָאן דְּאֲמַר מְוֹתְרָה לְדָבָר חִמּוּר לֹא הָוֵי מְוֹתְרָה לְקַל הָא פִּירְשׁוּ הַתּוֹס' טַעֲמָא בַּפ"ג דְּכַתְּוֹבוֹת (דָּף ל"ג) מְשׁוּם דַּגְזָה"כ הוּא דְבַעִינּוּ שְׁיִתִּיר עֲצָמוּ לְאוֹתָהּ מִיתָה בֵּין קִלְהָ בֵּין חִמּוּרָה וְא"כ פִּינּוּן דַּה"ט הוּא בְּעַדִּים זוּמְמִין דְּאֵין צָרִיף הַתְרָאָה כְּדֹאֲמַרִּינוּ לְקַמּוּן בְּפִירְקִין (דָּף ד') וְשֵׁם בַּפ"ג דְּכַתְּוֹבוֹת וּמְמִילָא דְּאֵין צָרִיכִין לְהַתִּיר עֲצָמָם לְמִיתָה א"כ מְסַבְרָא בְּלֹא קְרָא שְׁמַעִינוּ מְמִילָא דְּאִם אֵי אַתָּה יְכוּל לְהַמִּיתָן בְּמִיתָה שְׁנַתְחַיִּיבוּ בָּהּ דְּהֵינּוּ בַּא' מַד' מִיתוּת ב"ד שְׁרָצוּ לְחַיִּיב בָּהּ אֵת הַנְּדִידוּן שְׁאֲתָהּ יְכוּל לְהַמִּיתָן בְּקִלְהָ אַע"פ שְׁאֵינוּ מַד' מִיתוּת ב"ד דְּקִלְהָ בְּחִמּוּרָה מִישְׁוֹף שְׁיִיכָא אֲבָל בְּשַׁאֲר חֲיִיבֵי מִיתוּת שְׁצָרִיכִין שְׁיִתִּיר עֲצָמוּן לְמִיתָה לְהֵאֵי מ"ד דְלֹא הָוֵי מְוֹתְרָה לְקַל פִּינּוּ דְלֹא גַלִּי בְּהוּ קְרָא מִיְדֵי מְסַבְרָא לְחוּד אֲפִי' מְחִמּוּרָה לְקִלְהָ אֵין לָנוּ דַּגְזָה"כ הוּא דְבַעִי שְׁיִתִּיר עֲצָמוּ לְמִיתָה וְהֵאֵי דְבָן נָח שְׁבָא עַל אִשְׁתִּי יִשְׂרָאֵל דְּאֲמַרִּינוּ קִלְהָ בְּחִמּוּרָה מִישְׁוֹף שְׁיִיכָא ה"ט נְמִי דְקִי"ל בְּבִין נָח אֲזַהֲרָתָן זֹו הִיא מִיתָתָן וְאֵין

צָרִיף הַתְּרָאָה וְלֹא שְׂיִתִּיר עֲצָמוֹ לְמִיתָה וְרוֹצֵחַ וְעַ"נ אַע"ג דְּבַעֵי הַתְּרָאָה וְיִתִּירוּ עֲצָמָם לְמִיתָה שְׂאֵנִי דְגַלִּי בְּהוּ קָרָא לְהַדְיָא וְלִמְאֵי דְפְרִישִׁית נ"ל דְּהֵאֵי גִילוּי קָרָא דְרוֹצֵחַ וְעַ"נ תְּלִיָא נְמִי בְּפִלּוּגְתָּא דְמוֹתְרָה לְדָבָר חֲמוּר הֵוִי מְוַתְרָה לְדָבָר קַל אוֹ לֹא דְלִמ"ד הֵוִי מְוַתְרָה וְלִדְיָדִיָּה בְּכָל חֲיִיבֵי מִיתָה אַע"ג דְּלֹא גַלִּי בְּהוּ קָרָא יְכוּל אַתְּהָ לְדוֹנָם בְּקִלָּה מְהֵן מְסַבְרָא דְקִלָּה בְּחֲמוּרָה מִיִּשְׁפָּד שְׂיִיכָא [וַא"כ] בַּע"כ הָא דְגַלִּי קָרָא בְּרוֹצֵחַ וְעַ"נ שְׂאֵתָה יְכוּל לְדוֹנָם בְּכָל מִיתוֹת הֵיִינוּ אֶפִּילוּ לְחֲמוּרָה מְקִלָּה דְאֵלוּ מְחֲמוּרָה לְקִלָּה ל"צ קָרָא סְבָרָא הוּא אָבֵל לְמ"ד מְוַתְרָה לְחֲמוּרָה לֹא הֵוִי מְוַתְרָה לְקַל בְּרוֹצֵחַ וְעַ"נ דְּגַלִּי קָרָא אֵין לְנוּ אֵלָא מְחֲמוּרָה לְקִלָּה מִשְׂא"כ בְּשִׂאָר חֲיִיבֵי מִיתוֹת מַגְזָה"כ דְּבַעֵי שְׂיִתִּיר עֲצָמוֹ לְמִיתָה אָבֵל מְקִלָּה לְחֲמוּרָה בְּרוֹצֵחַ וְעַ"נ] מְנִין לְנוּ דְדִי לֵן לְאוּקְמֵי גִילוּי לְהוּ לְדוֹנָם אֶפִּילוּ בְּשִׂאָר מִיתוֹת בְּאֵינוּ יְכוּל בְּקִלָּה מְהֵן אָבֵל בְּחֲמוּרָה מְהֵן אֵי אַתְּהָ רִשְׁאֵי לְהַחְמִיר עֲלֵיו: וְהָא דְאֶמְרִינוּ בַּפ"ח דְּסִנְהֶדְרִין (דָּף ע"ב) גְּבִי בָּא בְּמַחְתֶּרֶת וְהוֹפָה בְּכָל אָדָם וּמַת בְּכָל מִיתָה שְׂא"י לְהַמִּיתוּ וְפָרִיף ל"ל קָרָא מְרוֹצֵחַ נְפָקָא דְתַנְיָא מוֹת יוּמַת אֵין לִי אֵלָא בְּמִיתָה הַפְּתוּבָה כּו' וְהַשְׂתָּא לְמֵאֵי דְפְרִישִׁית לַר"ה דְאֶמַר הֵתָם מְחַתֶּרֶת לֹא בַּעֵי הַתְּרָאָה דְמֵיָא לְעֵדִים זוּמְמִים וְאֶפִּילוּ בְּלֹא רִיבּוּי קָרָא דּוּמַת בְּכָל מִיתָה שְׂאֵתָה יְכוּל מְסַבְרָא הֵוִי אֶמְרִינוּ מְחֲמוּרָה לְקִלָּה דְהָא סְתָם מְחַתֶּרֶת דֵּינָן בְּהַפָּאָה דְהֵיִינוּ סִינְף כַּדְפַרְש"י שֵׁם וְבַע"כ כִּי רְבִיָּא בְּאֵינוּ יְכוּל לְהַמִּית בְּכָל מִיתוֹת הֵיִינוּ אֶפִּילוּ מְקִלָּה לְחֲמוּרָה וְאֵלוּ רוֹצֵחַ לְמ"ד מוֹתְרָה לְחֲמוּרָה אֵינוּ מְוַתְרָה לְקַל כִּי רְבִיָּא לְרוֹצֵחַ בְּכָל מִיתוֹת בַּע"כ אֵינוּ אֵלָא מְחֲמוּרָה לְקִלָּה וְלֹא מְקִלָּה לְחֲמוּרָה כְּדָפְלִי וַא"כ מֵאֵי קִשְׂיָא לִיהָ מְרוֹצֵחַ נְפָקָא הָא תְּרַנְוִיָּהוּ צְרִיכֵי דְאֵי רַבִּי קָרָא פֶּל מִיתוֹת גְּבִי מְחַתֶּרֶת רוֹצֵחַ לֹא אַתְיָא מִינְיָה דְאֵלוּ מְחַתֶּרֶת לֹא בַּעֵי הַתְּרָאָה אָבֵל רוֹצֵחַ פִּינוּ דְבַעֵי הַתְּרָאָה וְהִתִּיר עֲצָמוֹ לְמִיתָה מַגְזָה"כ ה"א דְאֵינוּ יְכוּל לְדוֹנוּ בְּשִׂאָר מִיתוֹת אֶפִּילוּ מְחֲמוּרָה לְקִלָּה וְאֵי כְּתִב רַחֲמָנָא בְּרוֹצֵחַ אֶפְתִּי מְחַתֶּרֶת לֹא אַתִּי מִינְיָה אֵלָא מְחֲמוּרָה לְקִלָּה אָבֵל מְקִלָּה לְחֲמוּרָה לֹא קַמ"ל וּמַת בְּכָל מִיתָה דְאֶפִּילוּ מְקִלָּה לְחֲמוּרָה נְמִי שְׂפִיר דְמֵי.

י"ל דְּהֵאֵי סוּגְיָא אֲזֵלָא אוֹ אֵלִיכָא דְהֵאֵי תַנָּא דַס"ל דְּמְחַתֶּרֶת בַּעֵי הַתְּרָאָה וַא"כ רוֹצֵחַ וּמְחַתֶּרֶת דֵּינָן שְׁוִין דְאֵין לְנוּ לְהַקֵּל בְּאֶחָד מְהֵן וּלְהַחְמִיר בְּחֲבִירוֹ דְמֵאֵן מְפִישׁ א"נ אֶפִּי לְמ"ד לֹא בַּעֵי [הַתְּרָאָה] י"ל דְּהֵאֵי סוּגְיָא אֲזֵלָא [אֵלִיכָא דַמ"ד] דְּמוֹתְרָה לְדָבָר חֲמוּר הֵוִי מְוַתְרָה לְקַל וְאֶפְתִּי רוֹצֵחַ וּמְחַתֶּרֶת שְׁוִים הֵן בְּדִינָם.

וְדַע שְׂהַתּוּס' תְּיַרְצוּ עוֹד הֵתָם בְּפָרְק נְגַמְר הַדִּין (דָּף מ"ה) עַל הָא דְהִקְשׁוּ הָאִיף הוֹכִיחַ הַגְּמָרָא דְמוֹתְרָה לְחֲמוּרָה הֵוִי כּו' דְלִמָּא שְׂאֵנִי הֵתָם דְכִינוּ דְאֵין יְכוּלִין לְהַמִּית בְּמִיתָתָן מְמִיתִין בְּכָל מִיתוֹת וְתִירְצוּ דְבוֹרַח שְׂאֵנִי דְבְרִיָּהֶם אֵינָם מוּבְנִים וְקָרוּב לוֹמַר שְׂטָעוֹת סוֹפֵר הוּא לְפִיכָף לֹא הָאֲרַכְתִּי בּוּ: חוּץ מְזוּמְמֵי בַת פֶּהֶן וּבּוֹעֲלָה פִּירְשׁוּ הַתּוּס' שַׁר"י הִנְהָ מְסוּפָק שְׂאֵם אֵין הַבּוֹעֵל נִידוֹן ע"פ עֲדוּתָן כְּגוֹן שְׂהִנְהָ קֶטַן בֶּן ט' שָׁנִים אוֹ שְׂלֹא הַכִּירוּ הַבּוֹעֵל דְהַשְׂתָּא לֹא קָרִינוּ בֵּיהָ לְאַחֵיו אֵי הַזּוּמְמִין נִידוּגִין בְּשִׂרְיָפָה כְּמוֹתָה וּפְשָׁטָה מְפָרְק נְגַמְר הַדִּין (דָּף מ"ו) מִיתָה אַחַת מְעִין שְׂתִי מִיתוֹת כְּגוֹן בַּת פֶּהֶן וּבּוֹעֲלָה אוֹ ב"כ זּוּמְמֵי זּוּמְמִין וְהַשְׂתָּא ל"ל זּוּמְמֵי זּוּמְמִין ת"ל דַמ"ל דְאֵיכָא ב' מִיתוֹת בְּלֹא זּוּמְמֵי זּוּמְמִין מְשׁוּם הַבּוֹעֵל שְׂהוּא בְּחֻנְק אֵלָא ש"מ דְאֵיִרִי כְּגוֹן דְלִיכָא דִין מִיתָה בְּבוֹעֲלָה כְּגוֹן שְׂהוּא קֶטַן כְּדָפְלִי וְאַפ"ה קְאֶמְרֵי זּוּמְמֵי זּוּמְמִין בְּחֻנְק.

ואיני יודע מה ראיה היא זו דהא הָתָם קאי אהא דאמר ר"ח דהא דתנן אין דנין שנים ביום אחד ל"ש אלא במיתה א' פעין ב' מיתות והיכי דמי פגון שתי עבירות אבל במיתה א' ועבירה א' דנין ופריד מהא דתניא אין דנין שנים ביום אחד ואפילו בגואף ונואפת ומשני בב"כ ובוועלה או בב"כ זוממי זוממין.

והשפא מאי ק"ל ת"ל דאיכא ב' מיתות בלא ז"ז משום הבוועל דלמא מיירי [היכא] שפריח הבוועל לאחר שנגמר דינו קודם שהוזמו העדים הראשונים שהעידו על הב"כ והבוועל וכיון שנגמר דינו ע"פ נידונים במיתת הבוועל וה"נ נידונים המזמין אם הוזמו ע"י ז"ז.

ועוד בלא"ה אין זה ראיה דהא דאין דנין שנים ביום אחד לאו שאין ממיתין אותן ביום א' קאמר דבהא לא איכפת לן אלא שאין גומרין דין ביום א' ואמר דין קאי דהא ה"ט משום דא"א לעיוני בתרנוניהו הוא כדפרש"י והא זה לא שיניף אלא אגמ"ד דבעי עיוני והשפא משפחת לה פגון שגמ"ד של הבוועל קודם להב"כ יום א' דהא בב"כ ובוועלה אין דנין ביום אחד אלא בב' ימים ומיירי בע"כ שגמרו דינו של בוועל קודם לה והשפא קמ"ל דב"כ זוממי זוממין אין דנין ביום אחד ומשום לתא דזוממי זוממין אתינו עלה דאלו משום לתא דבוועל לית לן בהא דהא פבר נגמר דינו מאתמול אבל היכא דליכא דין מיתה בבוועל פגון שהוא קטן איכא למימר דנידונין בשריפה פמותה: ולי נראה להביא ראיה דבע"כ אפילו היכא דליכא דין מיתה בבוועל אפ"ה זוממיה בכתב דאלת"ה הא דמיעט רחמנא לאחיו ולא לאחותו ל"ל דהא בב"כ ובוועלה אין דנין ביום אחד אלא בשתי ימים אחד היום והשני למחר או הבוועל היום ואותה למחר או איפכא והא קי"ל אין ע"ז נהרגין עד שיגמר הדין שנגמר נפש בנפש פדתנן לקמן (דף ה') וקי"ל הרגו אין נהרגין שנגמר פאשר זמם ולא פאשר עשה פדאמרינן לקמן שם וכיון דגמ"ד של ב"כ ובוועלה א"א ביום אחד אלא בב' ימים בע"כ מי שנגמר דינו יום אחד קודם הורגין אותו בו ביום של גמ"ד וביום השני גומרין דין של השני והורגין אותו גמי בו ביום של גמ"ד דהא לא אפטר לגמ"ד היום ולהרגו למחר דא"כ נמצא אפה מענה את דינו אם אי אפה הורגו ביום גמ"ד פדאמרינן בסנהדרין (דף ל"ה) גבי אין דנין לא בע"ש ולא בעיו"ט וכיון שפון קרא דלאחיו למעוטי אחותו אי אינו ממעט אא"כ קרינן ביה שיש לקיים בהן עונש הזמתן בשביל הבוועל היכי דמי אי נגמ"ד הבוועל קודם הב"כ יום א' ובע"כ הרגו אותו בו ביום וא"כ פשהוזמו אחר גמ"ד של ב"כ שלמחר אין נהרגין משום זוממי בוועל דהא הרגו אין נהרגין והו"ל פאלו אין הבוועל נידון ע"פ עדותן דמה לי אם הבוועל נידון ע"פ עדותן אי הם אינם נידונין ע"פ עדות הבוועל כמו בהרגו ודאי דא נדא א' הוא דבשניהם לא קרינן לאחיו ודינם בשריפה פמותה.

ואי מיירי בנגמ"ד של הב"כ יום א' קודם הבוועל ובע"כ הרגו אותה בו ביום וכי נגמר דין הבוועל למחר הא פיון דב"כ נהרגה פבר הו"ל לגבי דינה (פאשר עשה) ואין נהרגין משום] זוממי ב"כ אלא משום זוממי הבוועל ומהשפא ל"ל קרא לאחיו ולא לאחותו פשיטא דהא אין חיוכן משום אחותו שנהרגו פבר אלא משום אחיו ופשיטא שנידונין במיתה דחיוכן ע"י בא ולא ע"י אחותו.

אלא ודאי אפילו היכא דחיוכן בא ע"י אחותו ולא ע"י אחיו אפ"ה מיעטי קרא מלאחיו ולא לאחותו והשפא מ"ל למיעוטי דקרא בנגמר דין הבוועל יום א' קודם לב"כ ונהרגוהו

בו ביום בע"כ משום עינוי הדין נאח"כ ביום שלאחריו נגמר דינה של ב"כ דאלו קנודם גמ"ד אין נהרגין הזוממין וקמ"ל קרא אע"ג דאין נהרגין משום הבועל דהרגו אלא משום הב"כ דנגמר דינה ועדיין לא הרגוהו אפ"ה נדונים במיתת הבועל וממילא משמע דה"ה נמי דאם אין הבועל נדון על עדותו נמי משום לאחיו ולא לאחותו נדונים בתנא דדינא דמ"ש: בעינן פאשר זמם לעשות וליפא הקשו התוס' היכא שמעידין שהוא מצרי שני דאין באין לפסול ורעו כ"א לפסולו א"כ נפסול וי"ל דמ"מ אשתו נפסלת דפסלה בביאתו וכתוב ועשיתם לו פאשר זמם לו ולא לאשתו.

וקשה לי הא תינח לת"ק בפ"ד דקדושין (דף ע"ה) דס"ל מצרי שני פוסל בביאתו את האשה מכהונה הואיל וביאתו בעברה אבל לר' יוסי ורשב"ג דס"ל התם דאין פוסל הואיל ואין ורעו פסול מאי איכא למימר.

ועוד ק"ל לר' יהודא דס"ל התם (דף ע"ז) בת גר זכר פבת חלל זכר ואמרין בגמרא דאליבא דר"י גר פוסל בביאתו מן הנהונה א"כ אם העידו על גר דעלמא שהוא מצרי שני והוזמו נפסלו אותן העדים דהא נשומתיהן אינן נפסלות ע"י זה דלא שייך לומר פאשר זמם דהא אף בלא עדותו ג"כ הנה אשת זה האיש שהעידו עליו נפסלת בביאתו דביאת גר פוסל לר' יהודא ולא הועיל עדותו רק לגבי דינה אבל אשתו בלא"ה נמי נפסלת.

ולי נראה לפרש דקושיותם מעיקרא ליתא דנדאי ליכא דין הנזמה היכא דאפשר לבא חובה לאחרים ע"י זה (דכתוב) ועשיתם לו פאשר זמם לו ולא לאחרים הלכך אם העידו על איזה אדם שהוא פסול לבוא בקהל ואפילו העידו שהוא מצרי שני והוזמו אם אתה פוסלן אתה מחייב לאחרים דשוב א"א לשום בת ישראל הכשירה לבוא בקהל להנשא לו וכל כה"ג חשיב ליה מחייב לאחרים דשוב א"א לשום בת ישראל הכשירה לבוא בקהל להנשא אחד דאין חוששין לקדושיו אפילו שניהם מודים דהוי מחייב לאחרים דהוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו כדפרש"י התם ולפיכך א"א לפסול העדים מקהל מדין הנזמה דכיון דמחייבין עם אחרים הוי לו ולא לאחרים אבל בעידי ב"ג וחלוצה דלא מחייבין לאחרים בזה דהא קיי"ל לא הוזהרו פשירות להנשא לפסולים דהיינו פהנות לפסולים לכהונה פדאמרין בפ"ד דקדושין (דף ע') ואי משום דחלל פוסל אשתו בביאתו הא ר' דוסתאי בן יהודא שם בפ"ד דקדושין דס"ל בנות ישראל מקנה טהרה לחללים ואין פוסל אשתו [הלכך] אי לאו משום לו ולא לזרעו שפיר ה"א לקיים דין הנזמה בעדים דהא לא מחייב לאחרים בזה.

ובהכי ניחא לי מה שהקשו התוס' דאמאי נקט במתניתין מעידין אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה שאינו אלא פסולי כהונה ולא נקט ממזר דהוי פסול בין בכהנים בין בישראלים ומה שתירצו התוס' דנקטי משום דקאי אזוממי בת פהו ולכך נקט פסולי כהונה הוא דוחק דמ"מ הו"ל למנקט מעידין אנו באיש פלוני שהוא פסול סתמא דהוי בכלל בין פסולי כהונה בין פסולי ישראל ולמאי דפי' ניחא דקמ"ל רבותא אפילו בפסולי כהונה דלא מחייב לאחרים דהא לא הוזהרו פשירות להנשא לפסולים אפ"ה אין לקיים בהו דין הנזמה משום לו ולא לזרעו ואפילו אין לו עכשיו בנים בשעת הנזמה מ"מ אם יהיה לו אח"כ בנים קרינן ביה לו ולא לזרעו ולכך אין לנו לקיים דין הנזמה אפילו עכשיו משום בנים העתידין לבוא ולא מיבעי בפסולי קהל ישראל דלא שייכא דין הנזמה דהוי מחייב

לאחר־כֵּן אִם אָנוּ פּוֹסְלִין אוֹתָן דְּאֶסוּרִים לְבוֹא בְּקֶהֱלָא [תִּיכְף בְּשַׁעַת הַזְּמָה אֲלֵא אֶפְיֵלוּ פְּסוּלֵי פְּהוּנָה דְּלֵא הוֹזְהָרוּ פְּשִׁירוֹת לְהַנְשֵׂא לְפָסוּלִים ג"כ אֵין לְקַיִם דִּין הַזְּמָה מִשּׁוּם בְּנִים הַעֲתִידִין לְהַנּוֹלֵד וְהוּי לֹו וְלֵא לְזַרְעוֹ: וּבְהִכִּי נִיחָא לִי הָא דְיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת לְפִירוּשׁ תּוֹס' דְּהִיכָא שְׁהַעֲיָדוּ עַל מְצָרִית שְׁנִית וְהוֹזְמוּ] נְפִסוּל לְדִידְהוּ וְלֵא נְפִסוּל לְנִשְׁוֹתֵיהֶם דְּהַשְׁתָּא הוּי שְׁפִיר כְּאֶשֶׁר זָמַם שְׁהָרִי הֵן לֵא בָּאוּ לְפָסוּל אֲלֵא אוֹתָהּ לְבַדָּה וְלֵא לְבַעֲלָהּ דְּאֶפְיֵלוּ אִם הִי' פְּהֵן לֵא נְפִסֵל [עַל יְדֵי בִיאַת] אֲשֶׁתוֹ הַפְּסוּלָה אֲבָל לְמֵאִי דְּפִי' נִיחָא דְּבַפְּסוּל לְעַצְמוֹ נְמִי מְחִיב לְאַחֲרִינָא [וּבְעֵינֵן לֹו] וְלֵא לְאַחֲרִים א"נ י"ל דְּלֵק"מ מִמְצָרֵי שְׁנֵי דְּוֹדָאֵי עוֹנָשׁ מְלָקוֹת קִילֵי מְעוֹנָשׁ לְפָסְלֵן בְּקֶהֱלָא דְּנִיחָא לִיהֵא לְאִינְשׁ לְלָקוֹת מְלַפְסוֹל לְבֵא בְּקֶהֱלָא וְכִינּוֹן דְּגַלִּי קָרָא לֹו וְלֵא לְזַרְעוֹ אִם הַעֲיָדוּ עַל אִישׁ אֶחָד שְׁהוּא פְּסוּל לְבֵא בְּקֶהֱלָא יִשְׂרָאֵל מְחַמַּת א' מְפִסוּלֵי קֶהֱלָא וּבְכָלֵלֵן מְצָרֵי רֵאשׁוֹן דְּלוֹקָה וְאִינוּ נְפִסֵל מִשּׁוּם לֹו וְלֵא לְזַרְעוֹ וּלְפָסוּל לְדִידְהֵי וְלֵא לְזַרְעוֹ אִי אֶפְשָׁר דְּהָא בְּעֵינֵן כְּאֶשֶׁר זָמַם וְלִיכָא וּא"כ אִי אֶמְרִינּוּ בְּהַעֲיָדוּ עַל אֶחָד שְׁהוּא מְצָרֵי שְׁנֵי לְפָסוּל הַעֲדִים בְּהוֹזְמוּ הוּי לִיהֵא אֶתְגּוּבֵי אִינְתְּגִיר דְּהִיכָא דְּאִם הַעֲיָדוּ לְפָגְמוֹ וּלְזַרְעוֹ נִידוֹן בְּמְלָקוֹת שְׁהִיא קֶלָה וְלֵא נְפִסֵלוּ וְהִיכָא דְּלֵא הַרְשִׁיעוּ כָּל כָּף דְּהֵינּוּ שְׁהַעֲיָדוּ עַל אֶחָד שְׁהוּא מְצָרֵי שְׁנֵי דְּלֵא הַעֲיָדוּ לְפָגְמוֹ זַרְעוֹ רַק אוֹתוֹ בְּלַבַּד יְדוּנּוּ בְּחֻמְרָה וְנְפִסֵלוּ מְהִיכָא תִּיתִי לֹומֵר כֵּן וְכִי חוּטָא נְשַׁפֵּר בְּהַזִּידוֹ וְזוֹמְמוּ לְהַרְשִׁיעַ כָּל כָּף עַד שְׁבַקְשׁוּ לְפָגְמוֹ וּלְזַרְעוֹ יְהִיָּה יוֹתֵר קַל מְפָגְמוֹ לְחוּד אֲלֵא וְדָאֵי בְּפָגְמוֹ לְחוּד נְמִי נְדוּנּוּ אֲלֵא בְּמְלָקוֹת הַקֶּלָה.

וּבְהִכִּי נִיחָא נְמִי מַה שְׁהַקְשִׁיתִי מִמְצָרִית שְׁנִיָּה: ע"ב וְאִין מְשַׁלְמִין אֶת הַפְּנוֹר וְאִין נְמַפְרִין בְּעַבְד עֶבְרִי. נ"ל דְּלֵאוּ בְּחָדָא מְחַתָּא נִינְהוּ דְּבַכּוּפֵר לֹוקִין פְּשְׁהוֹזְמוּ כְּמוֹ שְׁלֹוקִין בְּעַדוֹת בֶּן גְּרוּשָׁה וְגַלּוֹת פִּינּוֹן דְּלֵא שְׁיִיף בְּהוּ דִּין הַזְּמָה כָּלֵל כְּמוֹ בְּהֵנִי מְטַעְמָא דְּלֵאוּ בְּנֵי כְּפָרָה נִינְהוּ אֲבָל בְּהָא דְּאִין נְמַפְרִין בַּע"ע אִין פֵּאן מְלָקוֹת לֵא מִיבְּעֵי הִיכָא דְּאִית לִיהֵא לְדִידְהֵי אַע"ג דְּלִית לְהוּ לְדִידְהוּ דְּאִיהוּ לֵא נְזַדְּבֵן אֲלֵא מְשַׁלְמֵם אִינְהוּ נְמִי לֵא לְקִי דְּהָא אִי הוּי לְהוּ מְמוֹן חֲזִיבִין לְשַׁלְמֵם כָּל מַה שְׁהַעֲיָדוּ עָלָיו שְׁגַנְבּ מִשּׁוּם כְּאֶשֶׁר זָמַם א"כ אַע"ג דְּלִית לְהוּ לֵאוּ בְּנֵי מְלָקוֹת נִינְהוּ פִּינּוֹן דְּרָמִי עֲלִינְהוּ תַשְׁלוּמִין מִיַּדִּי דְּהוּי אֲשַׁאֵר זוּמְמֵי מְמוֹן דְּבָנֵי תַשְׁלוּמִין נִינְהוּ וְאַע"ג דְּאִין לְהֵם פְּטוּרִין מִן הַמְּלָקוֹת דְּהָא כָּל יְמֵיהֶם בְּעַמּוּד וְשַׁלְמֵם קָאֵי אֲלֵא אֶפְיֵלוּ הִיכָא דְּלִית לִיהֵא לֵא לְדִידְהֵי וְלֵא לְדִידְהוּ נְמִי לֵא שְׁנָא וְאַפְּי' לְמֵאִי דְּסַבֵּר רַב הַמְּנוּנָא לְמִימֵר לְקַמֵּן דְּהָא דְּאִין נְמַפְרִין בַּע"ע הֵינּוּ הִיכָא דְּאִית לִיהֵא לְדִידְהֵי אֲבָל הִיכָא דְּלִית לִיהֵא נְמַפְרִים הַנ"מ לְעַנְזֵן מְכִירָה פִּינּוֹן דְּלִית לִיהֵא לְדִידְהֵי דְּאִיהוּ מְזַדְּבֵן אִינְהוּ נְמִי מְזַדְּבָנֵי מִשּׁוּם כְּאֶשֶׁר זָמַם שְׁרָצוּ לְהַפְּסִידוּ מְמוֹן וְכִינּוֹן דְּאִין לֹו בַּע"כ הִיָּה נְמַפְרֵם אִינְהוּ נְמִי נְמַפְרִים מִשּׁוּם כְּאֶשֶׁר זָמַם אֲבָל לְעַנְזֵן מְלָקוֹת לְמֵאִי דְּמַסִּיק רְבָא דְּרַחֲמָנָא מִיַּעַט דְּאִין נְמַפְרִין מ"מ חֲזִיבָא דְּמִמוּנָא לֵא פְּקַעֵי מִינְיָהוּ וְאַע"ג דְּאִין לְהֵם לֵאוּ בְּנֵי מְלָקוֹת נִינְהוּ דְּהָא בְּעַמּוּד וְשַׁלְמֵם קָאֵי לְעוֹלָם וְכַדְפִּי'.

וְהַטּוֹר ח"מ (סִימָן ל"ח) כְּתִב אִם הַעֲיָדוּ בְּאֶחָד שְׁגַנְבּ וְאִין לֹו לְשַׁלְמֵם וּבָאוּ לְחִיבּוֹ לְהִיֹּות נְמַפְרֵם בְּגַנְיָבְתוֹ וְהוֹזְמוּ לֹוקִין וְאִין נ"ל לֵא מִיבְּעֵי הִיכָא דְּאִית לְהוּ לְדִידְהוּ אַע"ג דְּל"ל לְדִידְהֵי פִּינּוֹן דְּבָנֵי תַשְׁלוּמִין נִינְהוּ אִין לֹוקִין וּמְשַׁלְמִין אֲלֵא אֶפְיֵלוּ ל"ל לֵא לְדִידְהֵי וְלֵא לְדִידְהוּ אַפ"ה אִין לֹוקִין פִּינּוֹן דְּבַעַמּוּד וְשַׁלְמֵם קָאֵי אִם יְהִי לְהֵם וְכַדְפִּירְשִׁתִּי: וְאִין נְמַפְרִין בְּעַבְד עֶבְרִי פִּרְש"י אִם הַעֲיָדוּ שְׁגַנְבּ וְאִין לֹו מַה לְשַׁלְמֵם וְנִגְמֵר דִּינוֹ לְמַפְרֵם וְהַרְמַב"ם בְּפָרָק כ' מַהֲל' עַדוֹת כְּתִב הַעֲיָדוּ עָלָיו שְׁנִמְכֵר בַּע"ע וְהוֹזְמוּ לֹוקִין נִרְאָה שְׁמַפְרֵשׁ הָא

דאָמרינן אין גמפרין בע"ע הוא בכה"ג ששהעידו על אחד שנמפר בע"ע ודברי תימה הן בעיני דהא סוגיא דר"ה ורבא דבסמוך משמע כפרש"י דמינרי בהעידו עליו שגנב והוזמו דדינו להיות נמפר בגניבתו וגם בעיקר הדין יש לתמוה אם העידו בא' שנמפר בע"ע והוזמו אין לו ענין למלקות אלא אי אית ליה דררא דממונא בעדותן כגון ששהעידו שנמפר מפבר וסילק לו האדון דמי מקנתו אם הוזמו סניבין לשלם לו כפי שויו של דמי מקנתו שרצו להפסידו בעדותן: דף ד' ע"ב גמר ממוציא שם רע מה מוציא שם רע לוקה ומשלם אף כל לוקה ומשלם ק"ל הא לא דמי למש"ר דהקא גבי עדים זוממין הפמון והמלקות באו בשביל אדם אחד ששהעידו עליו שהוא חייב לחבירו מאתים וזו אבל גבי מוש"ר הקנס של מאה פסף מגיע לאבי הנערה פדכתיב ונתן לאבי הנערה מאה שקלים והמלקות בשביל הנערה עצמה שהוציא עליה שם רע ולוקה משום לא תלך רכיל בעמך או משום ונשמרת מפל דבר רע כדאמרינן בפ"ג דכתובות וכל כה"ג אפילו בדיני נפשות ממון לזה ונפשות לזה מת ומשלם אע"ג דכ"ע ואפילו ר"מ מת ומשלם ל"ל דהכי אמרינן בפ"ק דסנהדרין (דף ט') הביא הבעל עדים שזינתה והביא האב עדים והזימום לעדי הבעל כו' חזר והביא הבעל עדים והזימום לעדי האב עדי האב נהרגין ומשלמין ממון לזה ונפשות לזה פ"א ממון לבעל ונפשות בשביל העדים ואע"ג דקאמר רבא התם (דף י') פלוני בא על נערה המאורסה והוזמו נהרגין ואין משלמין ממון בתו של פלוני והוזמו נהרגין ומשלמין ממון לזה ונפשות לזה ממון לזה פ"א ממון של טובת הנאה של כתובתה שרצו להפסיד הוי לאביה ונפשות לזה משום דבועל ונערה מיקטלי ואע"ג דאמר רב יוסף לעיל הביא הבעל עדים שזינתה והביא האב עדים והזימום לעדי הבעל נהרגין ואין משלמין ממון פ"א ממון טובת הנאת כתובתה הא פרש"י דלא פליג רבא אדרב יוסף דהא התם פ"ו דניסת הנדה תשלומין דכתובתה דידה בעי מיהוי וכיון דעלה מיקטלי לא משלמי ממון אבל היכא דלא ניסת הנדה תשלומין דהנמה דאב גינהו דכל שבח נעורים לאביה והו"ל ממון לזה לאב ונפשות לזה משום דבועל ונערה מיקטלי אלמא אע"ג דמיתה וממון באו בשביל הנערה פ"ו דהתשלומין לאביה [אע"ג] דמינה דידה קאתי חשיב לה ממון לזה ונפשות לזה כ"ש פאן גבי מש"ר שאין המאה פסף של קנס זוכה אביה מינה דידה אלא דרחמנא זכי' ליה לאב פדכתיב ונתן לאבי הנערה דפשיטא דהו"ל ממון לזה לאב ונפשות לזה לנערה והא נדאי דלא דמי לעדים זוממין שהמלקות והתשלומין הכל באו בשביל המעידין עליו והאיה גמר לה ממש"ר והשתא לא מפעי לר' יוסי בר"ח דאמר [בפ"ד] דכתובות (דף מ"ד) המוציא ש"ר על היתומה פטור שנאמר ונתנו לאבי הנערה פרט לזו שאין לה אב דלעולם לא משפחת שיהי' הקנס של מש"ר לעצמה אלא לאביה אלא אפי' לרבא דמחייב קנס במש"ר על היתומה ונ"ל מדתני אמי בתולת ישראל ולא בתולת גרים אא"ב כה"ג בישראל מחייב היינו דאצטריף קרא למעוטי גרים אלא אי אמרת בישראל כה"ג פטור השתא בישראל פטור בגרים מיבעיא.

הא מהאי קרא לא נ"ל שיהי' לוקה ומשלם מאה פסף ביתומה וא"ל דיתומה של ישראל או לוקה או משלם וממעטינן גרים שלא ילקה ולא ישלם. מיהו למאי דפי' התוס' בפ"ב דב"ק (דף כ"ב) גבי הא דהדליק את הגדיש והי' עבד פפות וגדי סמוך לו ונשרפו עמו פטור מתשלומין דגדי והגדיש הואיל ונחייב מיתה על עבד קים ליה בדרבה מיניה ומוקי לה בגמרא בגדי דחד ועבדא דחד אלמא ממון לזה ונפשות לזה פטור ותקשה אהא דרבא

דאָמער בתו של פלוני והנזמו נהרגין ומשלימין ממוז לזה ונפשות לזה וכן גבי רודף שיהיה רודף אחר חברו להרגו ושיבר פלים בין של נרדף בין של אדם אומר רבא גופיה בפ' בן סורר ומורה (דף ע"ד) דפטור דקים ליה בדרבה מיניה ופי' בשם ריב"א דכל רודף אחר חברו חשיב מיתה ותשלומין לאחד משום דחייב מיתה לכל אדם דהכל חייבין להרגו להציל את הנרדף אבל בכל מקום מיתה לזה ותשלומין לזה חייב תיקשה הא דאמרן.

אבל לפי מה שפי' התם התוס' בשם ר"ת דבכ"מ מיתה לזה ותשלומין לזה פטור לבד מעדים זוממין דבעינן שיתקיים פאשר זמם בכל אחד לק"מ. וכן למאי דפי' התם התו' בפ"ג דכתובות (דף ל"א) גבי הא דשני רב אשי פגון שאכל תרומה דחד וקרע שיראים דחד של חברו נמי א"ש ועיין שם: מפלל דר"י סבר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו מנ"ל הא וק"ל הא איפא למימר טעמא דר"י מהאי קרא גופיה דלא תותרו דהא בפ"ק דתמורה (דף ד') פריף ור' יעקב האי והנותר ממנו עד בוקר באש תשרפו למאי אתא ופי' התוס' אע"ג דאיצטריף להורות לנו דין שריפה י"ל דמן הסמיכות קא פריף למאי הלכתא פתביה הקא סמוך ללאו אי לאו לנתוקי אתא ליכתביה במקום אחר ומשני מיבעי שאין שריפת קדשים דוחה יו"ט וכדחזקי' דאמר מ"ט משום דכתיב והנותר ממנו עד בוקר באש תשרפו בא הכתוב ליתן בוקר שני לשריפתו פ"ל מדכתיב והנותר ממנו עד בוקר שאין ת"ל עד בוקר אלא ליתן בוקר שני לשריפתו כדאמרין בפסחים (דף פ"ג) נהרי התם נ"ל לאביי שאין ש"ק דוחה יו"ט מעולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת אלא ביו"ט ורבא נ"ל התם מהוא לבדו יעשה לכם לבדו ולא מילה שלא בזמנו ולדידהו לא אתא קרא דנהותר ממנו עד בוקר ליתן בוקר שני לשריפתו דהא נ"ל מקראי אחרנינא ובע"כ הא דסמכיה עשה] דשריפת נותר ללאו ליעשה הוא דקאתי הא לא"ה ה"א דלוקין עליו ש"מ דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו וכ"ש למאי דשני רב אשי התם דה"ט דאין שריפת קדשים דוחה יו"ט דיו"ט הוי עשה ול"ת ואין עשה דוחה ל"ת נעשה ואין צריף לדידי' קרא פל עיקר שאין שורפין קדשים ביו"ט בע"כ הא דסמכיהו קרא לנתוקי הגלאו לעשה קאתי דישמעונו לאו שאין בו מעשה לוקין עליו וא"כ מאי פריף הקא מנ"ל לר"י דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו דלמא ס"ל פשונינא דהני אמוראי ובע"כ הא דסמכיהו קראי להדדי לנתוקי לאו הוא הא לא"ה הוי לוקין וש"מ לשאב"מ לוקין עליו מיהו האי סוגיין דפ"ז דפסחים צ"ע רב ובמקום אחר תבאר פי אין פאן עיקר מקומו: דף ה' ור"מ הכרזה מישמעו ויראו נפקא פרש"י ולא יוסיפו עוד לאזהרה אתיא משמע דלרבנן כוליה קרא דישמעו והאי ולא יוסיפו עוד להכרזה לחוד אתא ולא נפקא להו אזהרה מהקא וק"ל דבפ"ז דסנהדרין (דף ס"ג) תנן לא ישמע על פיה אזהרה למסית ולמדיח ופריף מסית בהדיא כתיב ביה וכל ישראל ישמעו ויראו פי' וסיפא דקרא ולא יוסיפו עוד לעשות אלא אזהרה למדיח והשתא למה משבש הברייתא לימא דאתיא כרבנן וכמו דאמרי רבנן דל"י לעשות עוד דגבי עדים זוממין ארישא דקרא דנישמעו ויראו קאי וכוליה קרא להכרזה אתיא ולא לאזהרה ה"נ איפא למימר דהאי לא יוסיפו דגבי מסית ארישא דישמעו ויראו קאי וכוליה קרא להכרזה אתי' ולא לאזהרה דהא מסית נמי בעי הכרזה כדתנא ס"פ הנחנקין (דף פ"ט) ד' צריכין הכרזה מסית וכן סורר ומורה וזמן ממרא ועדים זוממין ומהאי קרא דישמעו ויראו נפקא ליה הכרזה דמסית וא"כ לרבנן

אזקרה דמסית בע"כ מלא ישמע על פיה נפקא והשתא א"צ לשבש הבריינתא דכרבון
אתאי: משלשין בממון לעיל פרש"י (נ"ד ג') משלשין אם ג' עדים הן או ד' ב"ד נעשים
שליש ביניהם להשוותן בפרעון איש לפי חלקו וק"ל דמאי לשון שלישי שייך בזה.

עוד פירש"י האי משלשין לישנא בעלמא הוא מחלקין הפרעון בין שלשתן וה"ה אם ד'
הן מרבעים. מ"מ קשה אמאי נקט תנא למילתיה בג' עדים הו"ל למתני בסתם עדים דסגי
בשנים דמתצין ביניהם וכל א' משלם מחצה וממילא ידענו דבין ג' משלשין.

וי"ל משום דתנו לקמן לא בא השלישי להקל עליו אלא להחמיר מפני שנטפל לעוברי
עבירה אע"ג דבלאו דידיה היתה העדות מתקנים דינו פיוצא בהן וה"ה מ' בפעונשים
שבגופו כגון מיתה ומלקות קנס רחמנא להשלישי מפני שנטפל לעוברי עבירה לענשו
במיתה ומלקות פיוצא דעוברי עבירה עצמן דהא ע"י קנסא דנטפל אין העו"ע עצמן
נשפרין דהא פל א' וא' נענש במיתה ומלקות שלם בפ"ע דהא אין משלשין במכות
כדמסיק אבל בממון אי אמרינן משלשין ביניהם עי"ז חוטא שהן עוברי עבירה עצמן
נשפרין דבלא דידיה היל' פל א' וא' מהן משלם מחצה וע"י הצירוף הנטפל עמהן אין
משלמין אלא שלישי וה"ה דלא קניס רחמנא לנטפל פיוצא בעוברי עבירה דא"כ עוברי
עבירה נשפרין ע"י כף קמ"ל דאפ"ה משלשין: נהרגין דבעידנא דקמסהדי גברא לאו בר
קטלא פ' קודם שנגמר דינו דשמא לא יבואו עדים ואם יבואו לא יהא עדותן קיימת ועוד
שאסור להורגו עד שיגמר דינו וכשנגמר דינו כבר נדאי בר חיובא הוא הואיל וכבר באו
עדים שנתקבל עדותן וההורגו פטור כן פירשו התוס'.

ומש"ה בהעידו על גמ"ד והוזמו פינן שהוזמין מעידין נמי שנגמר דינו למיתה אלא
שהגמ"ד הנה ביום אחר אפילו מאןחר ליום שהעידו הניזומין אין נהרגין דבעידנא דקא
מסהדי גברא בר קטלא הוא פינן דכבר נגמר דינו וכדמסיק ואזיל נאני תמה מה בכך
שגם המזימין מעידין נמי שנגמר דינו אפ"ה אמאי הוזמין [אין] נהרגין הא תנו בפ"ט
דסנהדרין (נ"ד פ"א) מי שנתחייב בשתי מיתות ב"ד נידון בתמורה ופריה בגמרא פשיטא
אלא איתגורי איתגר ואמר רבא הב"ע כגון שעבר עבירה קלה ונגמר דינו על עבירה
קלה וחזר ועבר עבירה חמורה סד"א פינן דנגמר דינו לעבירה קלה הא גברא קטילא
הוא קמ"ל.

והקשו התוס' שם ואמאי נידון בתמורה הא הו"ל עדות שא"א יכול להזימה דאי מיתזמי
סהדי בתראי לא מיקטלו פינן דבלא סהדותיהו גברא בר קטלא הוא כדמוכח בפ"ק
דמכות גבי באו שנים ואמרו בחד בשבתא נגמר דינו של פלוני ותירצו פינן דאי מתזמי
קמאי או מתפחשי מהני סהדותי דבתראי עדות שאמה יכול להזימה קרינן ביה אלמא
אע"פ שנגמר דינו כבר למיתה קלה לא אמרינן גברא בר קטלא הוא ואי אתו עדים
והעידו שעבר עבירה חמורה מקבלינן עדותן ולא הו"ל עדות שאאי"ל דנדאי נהרגין אם
הוזמו דהא מהני עדות בתראי אי מיתזמי או מתפחשי קמאי לפיכך אם הוזמו בתראי
נהרגין וא"כ ה"נ ל"ל ברישא לה"ט דנהרגין משום פינן דלא נגמר הדין עדיין נברא לאו
בר קטלא הוא וה"נ בסיפא במעידין על גמ"ד והוזמו אין נהרגין משום דבעידנא דמסהדי
בר קטלא הוא הא מ"מ מהני עדותן דקמאי הניזומין ע"י בתראי אי מיתזמי או מתפחשי
בתראי בהא מלתא לחוד מה שמעידין שפלוני הרג ביום אחר ולא בו ביום שאמרו קמאי

נמצא ברישא בהעידו שְהַרְג בלא גמ"ד עדיין א"צ לומר הַ דְנִהְרְגִין מה"ט דבְעֵידָנָא דמסְהָדִי לְאוּ בַר קַטְלָא הוּא הָא אֶפִילוּ אִי הוּי בַר קַטְלָא מ"מ חֵיבִין דְוּמְיָא דְמַסְהָדִי אִמִּיתָה חְמוּרָה בְּתֵר שְנַגְמ"ד עַל מִיתָה קִלְה דְהו"ל עֵדוּת שְאַתָּה י"ל וְנִהְרְגִין מה"ט וּבְהֵעֵידוּ עַל גַּמ"ד וְהוּזְמוּ אִמְאִי אִין נִהְרְגִין מְטַעְמָא דְגַבְרָא בַר קַטְלָא הוּא נְמִי ע"י עֵדוּת הַמְזוּמִין שְמַעֲדִין נְמִי שְנַגְמ"ד בְּיוֹם ב' הָא מ"מ אִי מִיתְזַמִּי הַמְזוּמִין עַל הָא דְאָמְרוּ שְנַגְמֵר דִּינוּ בְּיוֹם פ' אָבֵל לֹא עַל הַזְמָתָן לְקַמְאִי בְמִאִי שְאַמְרוּ עִפְנוּ הֵייתָם ב"ב שְאַתָּם מְעֵידִין שְהַרְג נְמַצָּא אִהְיִי סְהֵדוּתָן דְקַמְאִי לְחוּד לְהוֹרְגוּ.

וק"ו הדברים מה הָתָם עֵדִי בְתֵרָאִי הַמְעֵידִים עַל מִיתָה חְמוּרָה בְּאוּ אַחַר שְפָכֵר נַגְמ"ד לְמִיתָה קִלְה וְאִפ"ה ה"ל עֵדוּת שֶׁא"י יָכוֹל לְהַזְמִינָה וְנִהְרְגִין אִם הוּזְמוּ אַע"ג דְבְעֵידָנָא דְמַסְהָדִי גַבְרָא וְדָאִי בַר קַטְלָא הוּא ע"י עֵדִי מִיתָה קִלְה שְנַגְמ"ד ע"פ אִפ"ה עֵדִי מ"ח הַבָּאִים אַח"ז נִהְרְגִין אִם הוּזְמוּ מַה"ט אִלוּ מִתְזַמִּי קַמְאִי עֵדִי מִיתָה קִלְה וְכַש"כ הָכָא בְּאוּתוֹ שְעָה שְהֵעֵידוּ קַמְאִי אַגְמ"ד אֶפְתִּי לֹא נִתְחַיֵּב הַנִּזְדוֹן שׁוּם מִיתָה בְּב"ד זֹו אֵלָא ע"פ אִלוּ דְלֹא אִתִּי עֵדוּת הַמְזוּמִין אַח"ז שְמַעֲדִין ג"כ עַל גַּמ"ד לְהַגִּין וְלְהַצִּיל לְקַמְאִי לְפִנוּטְרָן מַה"ט דְגַבְרָא קַטְלָא הוּא בְּתֵר גַּמ"ד דְהָא אִם לֹא הֵעֵידוּ הַמְזוּמִין ג"כ עַל גַּמ"ד הָיוּ הַנִּזְמוּמִין נִהְרְגִין אַף עַכְשֵׁיו שְמַעֲדִין יְהַרְגוּ מַה"ט דְאָמְרוּ: ע"ב שְהֵרִי הַצְדוּקִים אוֹמְרִים עַד שְהַרְג שְנַאֲמֵר נְפֶשׁ תַּחַת נְפֶשׁ תְּמִיחָה לִי דְהָאִי קָרָא לֹא לְגַבִּי עֵדִים זִוְמִין כְּתִיב דְאִלוּ בַע"ז נְפֶשׁ בְּנְפֶשׁ כְּתִיב בַּפ' שׁוֹפְטִים וְאִלוּ הָאִי קָרָא בַּפ' מְשַׁפְּטִים גַּבִּי וְכִי יִצְצוּ אֲנָשִׁים וְנִגְפּוּ אִשָּׁה הָרָה וְסִיפָא דְקָרָא וְאִם אֶסוֹן יִהְיֶה וְנִתְּנָה נְפֶשׁ תַּחַת נְפֶשׁ וְשָׁבִיק תִּנְאָ קָרָא דְגַבִּי ע"ז גּוֹפִיֵיהוּ וְנִקְטָא קָרָא אַחֲרֵינָא: יָכוֹל מְשַׁעָה שְקַבְלוּ עֵדוּתָן יְהַרְגוּ ת"ל כו' ק"ל אִיךָ ס"ד שְמַשְׁעָה שְקַבְלוּ עֵדוּתָן וְהוּזְמוּ קוֹדֵם גְּמֵר דִּין יְהַרְגוּ הָא לִיכָא פְּאֶשֶׁר זָמַם דְמֵאן יִימֵר דִּיתְחַיֵּיב ע"פ דְלִמָּא לֹא יִגְמֹר הַדִּין לְהַרְג ע"פ עֵדוּתָן וּבְקָרָא פְּאֶשֶׁר זָמַם כְּתִיב [וְא"כ] קָרָא לְמַעוּטִי ל"ל וְשָׁמָּא י"ל דְקַמ"ל אַע"ג [דְלָא] גְּמֵרוּ הַדִּין אַחֲרֵי שְנַזְמוּ שְׁאִם עֵדוּתָן מְסַפִּיק שְהַנְדוֹן ת"מ ע"פ יְהַרְגוּ קַמ"ל דְלָא פִּינוּן שְהוּזְמוּ קוֹדֵם גַּמ"ד.

ע"ל דְהָאִי עַד שְיִגְמֵר הַדִּין דְקַאֲמֵר הֵינּוּ שְאַחַר גַּמ"ד יִאֲמְרוּ אִישׁ פְּלוֹנִי חֵיבִין דְוּמְיָא דְהֵיִא דַּפ"ק דְסַנְהֶדְרִין (דף ו') דְקַאֲמֵר נְגֵמֵר הַדִּין א"א רִשְׁאִי לְבָצְנָע וְאָמְרִינָן הֵיכִי דְמִי גְמֵר דִּין אִישׁ פְּלוֹנִי אַתָּה חֵיבִין אִישׁ פְּלוֹנִי אַתָּה זַכָּאִי וְקַמ"ל קָרָא דַּאֲע"ג דְכָבֵר נְמֵנוּ וְרַבּוּ הַסַּנְהֶדְרִין לְחֵיבִי הַנְדוֹן וְאִינוּ מְחַסְפֵּר אֵלָא לֹאמֵר אִישׁ פְּלוֹנִי חֵיבִין וְאִח"פ הוּזְמוּ הָעֵדִים פְּטוּרִים דְאִין זֶה גְמֵר דִּין הוֹאִיל וְלֹא אָמְרוּ עֵדִינָן אִישׁ פְּלוֹנִי חֵיבִין מִיתָה אֵלָא דְלִישְׁנָא יָכוֹל מְשַׁעָה שְקַבְלוּ עֵדוּתָן יְהַרְגוּ לֹא מְשַׁמַּע הֵכִי.

וּב"ל דְהֵיכָא דְכָבֵר נְמֵנוּ לְחֵיבִי הַנְדוֹן אַע"פ שְׁלֵא [חֲסֵר]: הַרְגוּ אִין נִהְרְגִין בַּפ"ק דְב"ק פִּירְשׁוּ הַתּוֹס' בְּשֵׁם רִיב"א דְגַבִּי מְמוֹן אֶפִילוּ שְׁיֵלֵם ע"פ הָעֵדִים זִוְמִין חֵיבִין דְלֹא שְׁיִיבֵי בְּמְמוֹן פְּאֶשֶׁר זָמַם וְלֹא פְּאֶשֶׁר עָשָׂה דְאֶפְשֵׁר בְּחֻזְרָה וּר"י מְפָרֵשׁ דַּל"צ לְהָאִי טַעְמָא דְגַבִּי מְמוֹן מְחֵיבִינָן לְהוּ בַּק"ו דְגַבִּי מְמוֹן עוֹנֶשֶׁין מִן הַדִּין וְהָא דְהַרְגוּ אִין נִהְרְגִין הֵינּוּ מְשׁוּם דְהָתָם אִין עוֹנֶשֶׁין מִן הַדִּין.

גַּם הַרְמַב"ם פְּתַב בַּפ"ק מַהֲל' עֵדוּת] אִם יִצָּא הַמְמוֹן מִיַּד זֶה לִיַּד זֶה בְּעֵדוּתָן חוּזֵר לְבַעֲלֵיו וּמְשַׁלְמִין לוֹ. וּב"ל לְהַבִּיא רִאִיָּה לְזֶה דַּאֲס"ד דְגַבִּי מְמוֹן נְמִי אָמְרִינָן פְּאֶשֶׁר זָמַם וְלֹא פְּאֶשֶׁר עָשָׂה א"כ הֵיכָא שְהֵעֵידוּ לְזַכּוֹת אֶת הַחֵיבִי וְהוּזְמוּ לֹא יִשְׁלְמוּ דְהָא קוֹדֵם שְנַגְמֵר הַדִּין ע"פ

אם הוּזְמוּ אֶפְיָלוּ בְּעֵדוּת מְמוֹן פְּטוּרִין כַּמִּשְׁלָל וְלֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ דִּין הַזְמָה בְּמִמוֹן אֶלָּא
לְאַחַר גַּמ"ד וְהָא פִּינּוֹן דְּגַמְרוּ הַדִּין וְאָמְרוּ אִישׁ פְּלוֹנִי זַכָּאי פִּינּוֹן שְׁהֵלָה מִוְחֲזֵק וּמַעֲפַב ע"פ
זֶה הוּ"ל מִיָּד אַחֲרֵי גַמ"ד פְּאָשֶׁר עֲשָׂה.

וּגְדוּלָה מְזוּ אֶמְרִינוּ בַּפ"ד דְּסִנְהֶדְרִין (דָּף ל"ג) דְּתַנּוּ ד"מ מִחֲזִירִין בֵּין לְזִכּוּת בֵּין לְחֻבָּה
וְרַמִּי עָלָה מִקָּא דְּתַנּוּ דִּן אֶת הַדִּין זִיכָּה אֶת הַחֲזִיב חֲזִיב אֶת הַזַּכָּאי מַה שְׁעֲשֵׂה עֲשׂוּי וַיִּשְׁלַם
מִבֵּיתוֹ וַיִּשְׁנֵי ר"ח פָּאן שְׁנַטְל וְנָתַן בִּיד פָּאן שַׁל"נ וְנָתַן בִּיד וּפְרִיָּה זִיכָּה אֶת הַחֲזִיב הִיכִי
מִשְׁפַּחַת לַה דַּא"ל פְּטוּר אֶתְהָ וְהָא לֹא נִשְׂא וְנָתַן בִּיד וּמִשְׁנֵי פִינּוֹן דַּא"ל פְּטוּר אֶתְהָ כְּמִי
שְׁנַטְל וְנָתַן בִּיד דְּמִי אֶלְמָא זִיכָּה אֶת הַחֲזִיב מִיָּד שְׁפִטְרוּהוּ הוּ"ל כְּמִי שְׁנַטְלוּ מְזַה בְּיָדִים
וְנָתַנוּ לְשִׁפְנִגְדוֹ דַּא"ל הַמִּחֲזִירִין אֶת הַדִּין כְּדַא"ר ח"ו וְהַדִּין פְּטוּר מִלְּשַׁלְּמֵם כ"ש דְּלַגְבֵי עֵדִים
בְּזִיכּוּ אֶת הַחֲזִיב ע"פ עֵדוּתוֹן דְּחֲשִׁיב פְּאָשֶׁר עֲשָׂה דְּהָא פְּאָשֶׁר עֲשָׂה דְּפְטוּרִין לֹאוּ בְּעוֹשִׁין
בְּיָדִים מִיָּרִי אֶלָּא בְּנַעֲשָׂה ע"פ עֵדוּתוֹן מִמִּילָא ע"י הַדִּינִים וְשְׁלִיחַ ב"ד וְאָפִי לְרַבִּינָא
דְּמוֹקִי לְהָא דְּנַטְל וְנָתַן בִּיד דְּזִיכָּה אֶת הַחֲזִיב כְּגוֹן שְׁהֵי לֹו מִשְׁפּוֹן בִּידוֹ וְנַטְלוּ מִמֶּנּוּ הָא
לַא"ה לֹא ע"כ ל"ש לְרַבִּינָא אֶלָּא דַּאי זִיכָּה אֶת הַחֲזִיב גְּרִידָא בְּלֹא מִשְׁפּוֹן ל"ת כְּנוֹטְל
בְּיָדִים מִמֶּשׁ לְחֲזִיב אֶת הַדִּינִין דְּפְטוּר בְּלֹא"ה אֶבְל לְפְטוּר אֶת הָעֵדִים מִשּׁוּם פְּאָשֶׁר עֲשָׂה
דְּאֶפְיָלוּ בְּמִמִּילָא אִם נַעֲשָׂה ע"פ הוּ"ל פְּאָשֶׁר עֲשָׂה לְפְטוּרִין הָא וְדַאי מִסְתַּבְּרָא דְּאֶפְיָלוּ
רַבִּינָא מוֹדָה פִּינּוֹן דַּא"ל פְּטוּר אֶתְהָ הוּ"ל פְּאָשֶׁר עֲשָׂה וְעוֹד דְּכָל לְמַעוֹטִי בְּפִלְגוּתָא בֵּין
שְׁנוּיָא קַמָּא דְּנִטּוּ"נ לְשְׁנוּיָא דְּרַבִּינָא עֲדִיף מְלוֹמֵר דְּלִשְׁנוּיָא קַמָּא פִינּוֹן דַּא"ל פְּטוּר אֶתְהָ
בְּזִיכָּה אֶת הַחֲזִיב חֲשִׁיב לָה אֶפְיָלוּ בְּלֹא מִשְׁפּוֹן כְּנוֹטְל בְּיָדִים אֶפְיָלוּ לְחֲזִיב אֶת הַדִּינִין
וּלְרַבִּינָא בְּלֹא מִשְׁכּוֹן לֹא חֲשִׁיב אֶפְיָלוּ לְכַאֲשֶׁר עֲשָׂה מִמִּילָא לְפְטוּר אֶת הָעֵדִים מִשּׁוּם
פְּאָשֶׁר עֲשָׂה.

וְהַשְׁתָּא אַס"ד דְּבְּמִמוֹן פְּאָשֶׁר עֲשָׂה נְמִי פְּטוּרִין א"כ בְּהַעֲיָדוֹ לְזִכּוּת אֶת הַחֲזִיב לֹא מ"ל
לְעוֹלָם דִּין הַזְמָה לְחֲזִיבֵם דַּאי קוֹנְדֵם גַּמ"ד לֹאוּ פְּלוֹם הוּא דְּהָא אִין דִּין הַזְמָה עַד לְאַחַר
גַּמ"ד אֶפְיָלוּ בְּמִמוֹן וְאִי לְאַחַר גַּמ"ד בְּזִיכָּה אֶת הַחֲזִיב נְמִי ל"מ לָה דְּהָא פִּינּוֹן דְּנַגְמַר הַדִּין
וַא"ל פְּטוּר אֶתְהָ לְכ"ע הוּ"ל פְּאָשֶׁר עֲשָׂה וְכִינּוֹן שְׁפִן תַּקְשָׁה הַאִיף עֵדִים מְעִידִין בַּד"מ
לְזִכּוּת אֶת הַנְּתַבַּע פִּינּוֹן דַּא"ל לְקַיִם בְּהוּ דִּין הַזְמָה הוּ"ל עֵדוּת שַׁא"א יְכוּל לְהַזְמִיָּה וְלֹא
הוּי עֵדוּת אֶפְיָלוּ בַּד"מ וְכַדְאֶמְרִינוּ בַּפ"ז דְּב"ק (דָּף ע"ה) בְּעֵדוּת שְׁאִי אֶתְהָ יְכוּל לְהַזְמִיָּה
קְמִיפְלָגִי כְּגוֹן דְּאֶתוֹ סִהְדִי וַא"ל גְּנַבְתָּ וַא"ל אִין גְּנַבְתִּי כו' וּפְרִיָּה וְהָא קִי"ל עֵדוּת שַׁא"א"ל
לֹא הוּי עֵדוּת אֶלָּא ע"כ גְּבִי מְמוֹן פְּאָשֶׁר עֲשָׂה נְמִי חֲזִיבִין וְכַדְבְּרִי הַתּוֹס': חֲזִיבִי מְלַקוּת
מִזֵּין פְּרַש"י אִם תְּנִיתִין קָאִי דְאָמַר אִין עוֹשִׁין דִּין הַזְמָה עַד שְׁיִגְמוּר הַדִּין וְלְכַאוּרָה יֵשׁ
לְפָרֵשׁ דְּקָאִי נְמִי אִם תְּנִיתִין דְּבְּרִיבִי דְאָמַר הָרְגוּ אִין נְהַרְגִין וְעָלָה קְאָמַר ח"מ מִזֵּין דָּאִם לֹא
לְקַה הַנְּדוֹן לֹוקִין וְאִם לְקַה אִין לֹוקִין וְהוּ"נ י"ל חֲזִיבִי גְּלִיּוֹת מִזֵּין דָּאִם גְּלָה הַנְּדוֹן אִין
לֹוקִין אִם הוּזְמוּ [אֶבְל] גַּם הָרַמְב"ם [בַּפ"ק מֵהַל' עֵדוּת] נְמִי כְּתַב נְהַרְגַּז זֶה שְׁהַעֲיָדוֹ עָלִיו
וְאַח"כּ הוּזְמוּ אִין נְהַרְגִין כו' אֶבְל אִם לְקַה זֶה שְׁהַעֲיָדוֹ עָלִיו לֹוקִין.

וְנ"ל דַּה"ט דְּרַש"י וְהָרַמְב"ם מִשּׁוּם דַּאֲע"ג דְּאִינָם רַאוּיִם לְלַקוּת מִפְּנֵי פְּאָשֶׁר זָמַם דְּכַאֲשֶׁר
זָמַם וְלֹא פְּאָשֶׁר עֲשָׂה אַפ"ה לֹוקִין מִשּׁוּם לֹאוּ דְלֹא תַעֲנָה דְלֹאוּ זֶה שְׁיָיָה בְּכָל ע"ז אֶלָּא
מִשּׁוּם דַּהוּ"ל לֹאוּ שְׁאִין בּוּ מַעֲשָׂה דְאִין לֹוקִין עָלִיו כְּדַאֲמְרִינוּ בַּר"פ וְהוּ"מ בְּשַׁלְּא נַעֲשָׂה
מַעֲשָׂה ע"פ וְלֹא נְלַקָּה הַנְּדוֹן אֶבְל כָּל הִיכָא שְׁנַעֲשָׂה מַעֲשָׂה ע"פ שְׁנַלְקָה הַנְּדוֹן אַע"ג

דמעשה זו נעשה ממילא ולא עשו הן בנדים אפ"ה לוקין ונדמי להא דפ"ק דתמורה (דף ג') דאמרין כל ל"ת שבתורה עשו בו מעשה לוקין לא עשה בו מעשה פטור חוץ מנשבע ומימר וא"ל ר"י התם לתנא לא תיתגו מימר משום דבדבורין עשה מעשה פי' שנעשה מחול קודש אלמא אע"פ שנעשה מעשה ע"פ דיבורו ממילא אפ"ה חשבינן ליה פאלו הוא עשה המעשה בנדים ולוקין עליו ה"נ אע"ג דמעשה זו שנלקה הנדון ע"י נעשה ממילא והם לא עשו אלא דיבור בעלמא הואיל וע"פ דיבורם נעשה מעשה לוקין עליו.

ולפ"ז בלא לקה הנדון הא דלוקין הוא מפאשר זמם ובלקה הא דלוקין לאו מפאשר זמם דהא ולא פאשר עשה אלא משום לא תענה הואיל ונעשה מעשה ע"פ אכל בלא לקי משום ל"ת ליכא דאין בו מעשה ומשום פאשר זמם איכא.

מ"מ נ"ל דל"ד הא דכאשר עשה למימר דהתם גבי מימר ע"פ דיבורו ובשעת דיבורו נעשה מעשה דבשעה שמדבר ומימר עושה מחול קודש מש"ה חשיב מעשה ללקות עליו אבל ע"ז בשעת דיבורם שמעידין בפני ב"ד אפתי אין כאן מעשה עד פתר שעה שנגמר הדין ע"פ ונלקה הנדון ועל אותה שעה אין חייבים דהא לאו מידי עבדי ועיקר חיובו פא לקה על שעת עדותו שהעידו שקר ועברו בלא תענה והא בשעה שעברו בלאו זה אפתי לא עשו ולא נעשה בדיבורן שום מעשה וכיון דמשום פאשר זמם ליכא דהא ולא פאשר עשה משום ל"ת נמי אין לוקין דהו"ל לאו שאין בו מעשה: חייבי גלויות מנין פרש"י העידוהו שחייב לגלות והוזמו ותנן במתני' סופג את הארבעים מנ"ל עד שיגמור הדין דהני הואיל ואלו מדין פאשר זמם קא מתרבו לא אתי מלקות דידהו מגז"ש דרשע רשע דמהווא לא ילפינו אלא ע"ז שהרשיעו הנדון ללקות דהאי רשע רשע בנדינוני פתיב וכן פי' התוס'.

וק"ל הא בפ"ג דכתובות (דף ל"ג) אמר אב"י דעדים זוממין אין צריכין התראה דאס"ד צריכין התראה פי לא מתרינו בהו לא קטלינו להו מי איכא מידי דאינהו בעי קטלי בלא התראה ואינהו בעי התראה הא בעינו פאשר זמם לעשות וליכא ופריה אלא מעתה ב"ג וב"ח דלא מכ"ז קא מתרבו ליבעי התראה ומשני א"ק משפט אחד יהיה לכם משפט השונה לכולכם וא"כ ה"נ בהעידו שחייב גלות והוזמו דאין לוקין עד שנגמר הדין גילף נמי משפט השונה לכולכם כמו דמרבי התם דזוממי ב"ג א"צ התראה משפט א' דהא זוממי ב"ג ושל גלות תרנוניהו לא מפאשר זמם אתאי מלקות דידהו אלא מוהצדיקו את הצדיק והרשיעו א"ה פדאמרין ר"פ (דף ב') ועוד ק"ל הא אמרינו בפ"ק דסנהדרין (דף ג') ורפ"ד (דף ל"ב) דבר תורה א' דיני ממונות וא' ד"נ בדרישה וחקירה אע"ג דדרישה וחקירה לא פתיב בד"מ אלא בד"נ נ"ל משפט א' יהיה לכם וה"נ קרובין דפסולין להעיד נ"ל התם בפ"ג (דף כ"ז) מלא יומתו אבות על בנים ואמרין התם אשכחן בד"נ בד"מ מנ"ל אמר קרא משפט א' משפט השונה לכולכם אלמא ילפינו ד"מ מד"נ לענין דרישה וחקירה ופסולי עדות קרובים אע"ג דלא גלי להו רחמנא אלא בד"נ ילפינו להו נמי לד"מ מקרא דמשפט א' להשוותם זה לזה ד"מ לד"נ וה"נ גילף חייבי גלות וחיבי מלקות מד"נ מה"ט דמשפט א' דאין עדים אם הוזמו נהרגין עד שיגמור הדין ע"כ לענין דרישה וחקירה ופסול קרובים אין לנו בח"מ וגלויות אלא מד"נ ומקרא דמשפט א' והא פבר הקשו התוס' לקמן (דף ו') אהא דקאמרין עדות מיוחדת כשינה בד"מ משום שפאמר

לא יומת ע"פ עד אחד בד"נ הוא דאין פשינה אבל בד"מ פשינה דאמאי לא נילף ד"מ מד"נ מקרא דמשפט א' כדאמרין גבי פסול קורבה ותירצו דע"כ האי קרא לאו בד"מ קאי דעד אחד מועיל לממון דלשבועה מיהו איתיה וה"ט לא שניף למימר הכא גבי עד שיגמור הדין וא"כ נילף לכולהו מד"נ מקרא דמשפט א' ול"ל דמש"ה לא ילפינן להא ח"מ וחיבי גלות ממשפט א' משום דחיבי ממון פתיבא נמי הכא בפרישה ע"ז דכתיב יד ביד דנ"ל מינן דע"ז משלמין ממון ומתתם נ"ל נמי דאין משלמין ממון עד שיגמור הדין כדפ' התוס' וש"מ דבהא מילתא דעד שיגמור הדין לא אתי פוליהו מד"נ מהאי טעמא דמשפט א' דא"כ פתי נמי חיבי ממון מהא וקרא דיד ביד ל"ל מש"ה איצטריך גז"ש לח"מ ולח"ג הא ליתא דא"כ תקשה לבתר דאסיק גז"ש וא"כ בכל עונשי הנזמה שוים בהא דאין נענשין עד שיגמור דינו של נידון יד ביד ל"ל תיפוק לי' פולין ממשפט אחד ונילף לכולן מנפש בנפש דד"נ אלא ודאי האי יד ביד לאו להכי אתי לעד שיגמור אלא לתשלומי ממון אתא כדאמרין ר"פ החובל (דף פ"ד) ורפ"ג דכתובות (דף ל') והא דעד שיגמור ממילא ש"מ ואפתי ג"ש לח"מ וגלות ל"ל תיפוק ליה ממשפט א': ועוד ק"ל על פי רש"י שפירש דזוממי גלות לא אתי מהאי גז"ש דרשע רשע דמהווא לא ילפינן אלא ע"ז שהרשיעו את הנדון ללקות דהאי רשע רשע בנידונין פתיב וזה פלא דהא גז"ש זו דרשע רשע מפרש לה בפ"ק דסנהדרין (דף י') גבי הא דס"ל לר"י התם דחיבי מכות בכ"ג ואמר אביי אתיא רשע רשע מח"מ פתיב הכא והיה אם בן הכות הרשע וכתוב התם אשר הוא רשע למות מה להלן בכ"ג אף פאן בכ"ג והא זוממי ב"ג וה"ה של גלות מהאי דוהי' אם בן הכות הרשע איתרבו למלקות אלמא מיירי האי קרא בהרשיעו את הנדון לגלות ולא למלקות והשתא מאי קאמר ח"ג מנין הא מהא גז"ש דרשע רשע אתיא פיון דקרא מיירי בחיבו את הנדון לגלות והאי אע"ז של גלות קאי ורבינהו למלקות ועוד ק"ל על פרש"י ותוס' אי ס"ד דח"ג דהיינו אם העידו על הנדון שחיבי גלות לא נפקא ליה מקרא דרשע רשע לעד שיגמור הדין הואיל ולאו מדין פאשר זמם איתרבו מלקות דידי' א"כ אפילו לבתר דמייתי גז"ש דרוצח רוצח א"כ אפתי מיבעי חיבי ב"ג מנין דעד שיגמור דהני נמי לאו מכ"ז איתרבו פחיבי גלות והא מגז"ש זו דרוצח רוצח לא אתיא אלא ח"ג דרוצח גבי דידיהו פתיב אבל לעדי ב"ג אין לנו אותו ג"ש ומנין שאין לוקין עד שיגמור הדין וכ"ת ה"נ דלוקין אם הונמו קודם גמר דין א"כ מאי מבעי ליה ח"מ מנין ח"ג מנין נימא אה"נ דלוקין קודם גמר דין אלא ודאי ש"מ דפשיטא ליה להגמרא דהא דאין עדים זוממים חיביים עד לאחר גמ"ד של נידון כללא הוא לכל דיני הנזמה: ולי נראה לפרש דנדאי להא דעד שיגמור הדין בכל עונשי הנזמה נ"ל מדגלי בדיני נפשות ומקרא דמשפט א' והא דקאמר הגמרא ח"מ מנין ח"ג מנין לאו אמתניתין קאי אלא אברייתא דבריבי דקאמר לא הרגו נהרגין הרגו אין נהרגין וקאמר ח"מ מנין דאם נלקה הנדון ע"י והונמו אס"פ דאין לוקין וכן חיבי גלות מנין דאם גלה הנדון פבר ע"י לערי מקלט והונמו אס"פ דאין לוקין והשתא ליכא למילף הא ממשפט א' דהא בד"מ אפי' שילם הנדון ע"י אם הונמו אס"פ משלמין וכדפ' בסמוך והשתא מאי חזית לדמויי לח"מ וח"ג לד"נ מקרא דמשפט אחד נדמינהו לד"מ מהאי קרא גופי' דמשפט השונה לכולכם: אין עדים זוממין נהרגין ואין לוקין עד שיזומו שניהם.

ק"ל אמאי לא קאמר נמי דאין משלמין ממון עד שיזומו שניהם כדאמרין לעיל (דף ג') אין עדים זוממין משלמין ממון עד שיזומו שניהם וי"ל משום דגבי ממון לא פסיקא ליה [דאמר עד שיזומו שניהם דאפילו] ניזון אחד נמי משלם ולאו מדין הזמה דנדאי אפי' בממון אין דין הזמה עד שיזומו שניהם דהא טעמא דבעינן עד שיזומו שניהם הוא כדפרש"י דכתיב והנה עד שקר העד ואמר מר כ"מ שפאמר עד הרי פאן שנים עד שיפרוט לה הפתוב א' וה"ט שייך נמי בממון אלא משום דיני דגרמי כגון שהוציאו ממון ע"פ עדותן מנתבע לתובע ואח"כ הוזם א' מהם אע"פ שלא הוזם הב' מ"מ לא נשתייר פאן אלא עד אחד דהיינו השני שלא הוזם וכיון דבהזמה הא [הימנה] תורה להזמין הו"ל עדות העד אחד שניזון שקר נדאי ובטל נמי ממילא העדות של שני דהא אינו אלא ע"א ואין ע"א נאמן להוציא ממון הלכך אם א"א בחזרה כגון שהתובע אלם או אין לו נכסים או שהלך למדה"י פיון דא"א בחזרה מחויב הוא לשלם משום דיני דגרמי ולא דמי לב' כיתי עדים המכחישים זה את זה דפטורין אפילו א"א בחזרה דשאני התם דתרי ותרי נינהו ואמרין מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני אבל בהזמה דהזמין נאמנין מגזה"כ פיון שהוזם אחד מהם ממילא בטל נמי בנדאי עדות של השני והעד שניזון חייב לשלם משום דיני דגרמי מש"ה לא נקט אלא אין נהרגין ואין לוקין דפסיקא ליה מלתא דלעולם לא משפחת לה דנהרגין ולוקין בהוזם אחד מהם אבל בממון דמשפחת לה בנעשה מעשה על פיהם והוציאו ממון וא"א בחזרה דאפילו בהוזם א' נמי משלם אע"ג דבלא נעשה מעשה על פיהם בכה"ג דא"א לחייב מדין] דיני דגרמי מדין הזמה אין משלם עד שיזומו שניהם פיון דלאו מלתא פסיקתא הוא לא קתני לה והאי דלעיל דאין ע"ז משלם עד שיזומו שניהם מדין הזמה קאמר ובדליכא לחייבו משום דיני דגרמי מיהו הא עובדא דיהודא ב"ט מיייתי לה הש"ס בפ"ב דחגיגה (דף ט"ז) וגירסת כל הספרים התם נמי אין משלמין ממון עד שיזומו שניהם וגירסא נכונה היא ונ"ל שגם פאן גרסינן לה אלא ע"י ט"ס נשמט בבא זו דממון בשמעתינן: אלא להקיש שלשה לשנים מה ג' מזמין את הב' אף ב' יזומו את הג'.

הכי גירסת הספרים דידן וה"ג נמי הרי"ף להקיש שלשה לשנים. ולכאורה אין גירסא זו נכונה ולהקיש ב' לג' מיבעי לי' למימר כדמסיק מה ג' מזמין את הב' דהא רובא נינהו ה"נ מקשינן ב' לג' דב' יזומו את הג' דהיינו מיעוטא מזמין לרובא וצ"ל דהני שנים ושלשה דקרא לענין הקיש זה לא מייירי מן הזמין אלא מן הנזומין איירי וה"ק מה שנים נזומין מן הג' אף ג' נזומין מן הב' אע"פ שהן הרוב ומהג' מזמין את הב' דקאמר האי ג' לאו אג' דקרא קאי דהא קרא מניזומין מייירי ולא מזומין אלא סיפא דמלתא דמזמין את הב' אקרא קאי ואב' דקרא שניזומין מן הג' וכן הא דמסיים אף ב' יזומו לאו אב' דקרא קאי אלא סיפא דמלתא יזומו את הג' אקרא קאי דקרא משלשה הנזומין מן השנים איירי ולהקיש שלשה לשנים דקאמר תנא נמי אנזומין קאי: אף ב' מזמין הג' ומנין אפילו מאה ת"ל עדים.

הקשו התוס' אימא עדים אתא אף לד' ונמצא א' מהן קרוב או פסול יותר מן הג' דכתיבי בקרא אבל טפי מארבעה לא וי"ל פיון שכת א' מזמת שתי פיתות הוא הדין מאה. כן נותם להקשות אהני תרי דנ"ל מעדים דאפילו מאה הן לענין הזמה הן לענין קרוב או פסול אימא עדים אתא אף לד' ולא יותר וע"ז תירצו דאין לחלק בין ד' שהן ב' פתות למאה.

וק"ל ע"ז דהא תינח לענגן הקישא דמזומין דכיון דמזומין לד' דהו"ל ניוזומין ב' פתות ע"י א' שוב אין לחלק בין ב' פתות למאה אבל לענגן הקישא דנמצא א' מהן קא"פ אפתי י"ל דאימא עדים אתא לד' ונמצא א' מהן קא"פ יותר מג' דכתיבי דהא לענגן זה יש לחלק בין ד' ליותר מד' דהיכא דליכא אלא ד' וא' מהן קא"פ לא נשתייר מן הפשירים אלא ג' דנמצא אין הפסול מבטל עדות ב' פתות אלא של פת ומחצה אבל אפילו היכא דאיכא ה' עדים וא' מהן פסול דאפתי נשתיירו מן הפשירים שיעור ב' פתות אין לנו שפח הפסול כ"כ לבטל עדותן וכ"ש מאה ול"ל דראוי להשוות כל הגי הקישא דג' לב' להדדי וכמו לענגן הנזמה אתיא מריבויא דעדים אפילו מאה מה"ט דפי' התוס' ה"ה לענגן נמצא אחד מהן פסול אפילו מאה נפקא ליה מהאי ריבויא דעדים [דהא] ליתא דהא ר"ע דמקיש ג' לב' לענגן קא"פ לא אתיא ליה הא דב' מזומין את הג' מהקישא כדפרש"י ולא אתיא הקישא אלא לנמצא אחד מהן קרוב או פסול לחוד.

ונ"ל דודאי לענגן נמצא א' מהם פסול אין סברא לחלק בין ג' לד' ולמאה דכיון דגלי קרא מהקישא דג' לב' דיש פח לפסול לבטל עדות הב' שעמו מגזה"כ אע"פ שב' פשירים לכל עדות שבתורה וא"כ מה לי ב' ומה לי א' אם יש עוד ג' בלעדו או אפילו מאה פשיטא דמבטל עדות פולם ול"צ קרא להכי ואע"ג דלענגן הנזמה צריך לאתויי מאה מעדים היינו משום דהתם ה"א דאין דברי פת א' נגד ב' פתות אבל לענגן קא"פ לא שייך ה"ט הלכך כיון דגלי קרא מהקישא דג' לב' שיש פח לפסול אחד לבטל עדות מעליא של ב' עדים שעמו ה"ה למאה שעמו והא ממילא ש"מ ול"צ קרא והא דקאמר מנין אפי' מאה ת"ל עדים היינו מטעם אחר ה"א דדוקא בג' אם אחד מהן פסול מבטל עדות הב' פשירים שעמו אבל אם יש ג' מבלעדו אינו מבטל עדותן משום דאמרין בגמרא והוא שהעידו פולן בתורה כדי דבור דהיינו כל אחד ואחד בתכ"ד של חבירו והשתא סד"א ה"מ היכא דליכא אלא ג' עדים וכל אחד ואחד העיד בתכ"ד של חבירו נמצא דעדות של האמצעי מצרפם שעדותו הנה בתכ"ד של הא' ושל הג' הי' בתכ"ד שלו לפיכך כל מי משלשתם שנמצא קא"פ מבטל העדות דאם הא' נמצא פסול אע"ג דאין בו פח לבטל העדות של הג' שלא הנה בתכ"ד אפ"ה אין פאן עדות דהא כיון דיכול לבטל העדות של האמצעי שהנה בתכ"ד שלו הא לא נותר פאן אלא עדות של הג' לבד ורחמנא אמר ע"פ שנים עדים יקום דבר והא ליכא אלא ע"א וה"נ אי הג' קא"פ מבטל עדותו של האמצעי שהנה עמו בתכ"ד ואין פאן אלא ע"א שהוא הא' ואינו פלום וכ"ש אם נמצא האמצעי קא"פ שמבטל עדות שניהם שהיו עמו בתכ"ד ואין פאן אפילו ע"א אבל היכא דאיכא פאן ד' עדים וכ"ש יותר אע"פ שהעידו כל א' וא' בתכ"ד של חבירו האף דאם נמצא בהן קא"פ אעפ"כ לא נתבטל העדות לגמרי דהא עדיין יש פאן ב' עדים פגון דאם הא' נמצא פסול נהי דיכול לבטל העדות של הב' שהעיד בתכ"ד עדות הג' שלא הנה בתכ"ד של הא' קיימת וכ"ש של הד' והא יש פאן עדות של ב' עדים שהן הג' והד' וכן אם הפסול הוא הד' נהי שמבטל עדות הג' שהנה בתכ"ד שלו אפ"ה עדות הב' וכ"ש הא' שלא היו בתכ"ד של הד' קיימת והא יש פאן שני עדים קמ"ל ריבויא דעדים דאפילו בדאיכא יותר מג' דכתיבי בקרא אם נמצא א' מהן קא"פ איזה שיהיה מבטל כל העדות אפילו אם נמצא הא' או הד' פסול עדות פולן בטלה דכיון דפתיכי אהדדי זה בתכ"ד של זה וזה בשל זה הווי להו פוליהו פעדות אחת וה"ה שהא' פוסל את הק' והק' פוסל את הא' כמו שא' פוסל

את הד' והד' את הא' דמ"ש הא' בְּהָא נְמִי יֵשׁ ב' עֵדִים שְׂאִינָם בַּתְּכ"ד שֶׁל הַפְּסוּל לְפַעֲמִים כְּגוֹן אִם הַפְּסוּל הוּא הָא' אוֹ הַד' וְכַפְּי' וְאִפְ"ה מְבַטֵּל עֲדוּתוֹ.

וְהָא ל"ל דְּעֵדִים לֹא מְרַבֵּי אֱלָא בַד' וְנִמְצָא א' פְּסוּל וְכַגּוֹן שֶׁהַפְּסוּל הוּא א' מִן הָאֲמֻצָּעִים כְּגוֹן הַב' וְהַג' דְּהֵתָם יֵשׁ בּוֹ פַּח לְבַטֵּל עֲדוּת [פְּנֻלָם] דָּאָם הוּא הַב' נְהִי שְׂאִינּוּ יָכוֹל לְבַטֵּל אֶת הַד' שְׂלֹא הֵיךְ בַּתְּכ"ד שֶׁלּוֹ מ"מ פִּינּוֹן שְׂמַבְטֵל אֶת שֶׁל א' וְשֶׁל ג' שְׂהִיּוּ בַּתְּכ"ד שֶׁלּוֹ מִמִּילָא עֲדוּת הַד' אִינּוּ פְּלוּם דְּאִינּוּ אֱלָא עַד א' וְכֵן אִם הַג' הוּא הַפְּסוּל פִּינּוֹן דְּמַבְטֵל אֶת שֶׁל ב' שְׂלִפְנֵי וְאֶת שֶׁל ד' שְׂלִאֲחֻרֵי שְׂהֵיךְ בַּתְּכ"ד שֶׁלּוֹ מִמִּילָא עֲדוּת הָא' שְׂלִפְנֵי פְּנִי אַע"פ שְׂלֹא הֵיךְ בַּתְּכ"ד א' עִם הַג' אִינּוּ פְּלוּם דְּאִינּוּ אֱלָא עַד אֶחָד אֲבָל הֵיכָא שֶׁהַפְּסוּל הוּא הָא' נְהִי שְׂמַבְטֵל עֲדוּת הַב' שְׂהֵיךְ עִמּוֹ בַּתְּכ"ד עֲדוּת הַג' וְכ"ש הַד' שְׂלֹא הֵיךְ בַּתְּכ"ד עִמּוֹ לֹא נִתְבַּטֵּל וְנִהְרִי כְּאֵן ב' עֵדִים וּבְאִם הַפְּסוּל הוּא הַד' אִין בּוֹ פַּח לְבַטֵּל אֱלָא עֲדוּת שֶׁל הַג' אֲבָל לֹא שֶׁל הַב' וְשֶׁל הָא' מַה"ט וְכִינּוֹן שְׂפֵן לֹא מִיבְעִי בְּמֵאָה לֹא מ"ל דְּפְסוּל א' מְבַטֵּל כָּל עֲדוּת דְּהָא אִיזְהָ מְהֵן שְׂנִמְצָא פְּסוּל עֲדִינּוּ יֵשׁ כְּאֵן כְּשִׁירִים הַרְבֵּה שְׂלֹא הֵעִידוּ בַּתְּכ"ד שֶׁלּוֹ אֱלָא אֲפִילוּ אִין כְּאֵן אֱלָא ה' עֵדִים גְּרִידָא אַע"פ שְׂהֵעִידוּ כָּל או"א בַּתְּכ"ד שֶׁל חֲבִירוֹ ל"מ לְהַ בְּשׁוּם אֲנֻפֵן דְּפְסוּל א' מְבַטֵּל כְּפֻלְוֹן לֹא מִיבְעִי בְּאִם הַפְּסוּל הוּא הִרְאִשׁוֹן אוֹ הָאֲחֻרוֹן דְּלֹא מִשְׁפַּחַת לְהַ אֱלָא אֲפִילוּ הִי א' מִן הָאֲמֻצָּעִים נְמִי לִמ"ל דָּאָם הוּא הַעֵד הַב' הָא כְּאֵן הַד' וְהֵה' דְּאִינָם בַּתְּכ"ד שֶׁל הַב' וְאִם הַג' הוּא הַג' הָא כְּאֵן הָא' וְהֵה' שְׂאִינָם בַּתְּכ"ד שֶׁלּוֹ וְאִם הוּא הַד' הָא כְּאֵן הָא' וְהֵב' שְׂאִינָם בַּתְּכ"ד שֶׁל הַד' דּו"א דְּלֵהָא ל"צ קְרָא דְּעֵדִים לְרַבּוּי בַד' וְנִמְצָא א' מִן הָאֲמֻצָּעִים פְּסוּל דְּפְשִׁיטָא פִּינּוֹן דְּגִלִי קְרָא בַג' דְּהַפְּסוּל מְבַטֵּל הַב' שְׂעִמּוֹ מִמִּילָא נְשַׁמַּע לַד' הֵיכָא דָא' מִן הָאֲמֻצָּעִים פְּסוּל דְּמַבְטֵל עֲדוּתוֹן וְאִי מְשׁוּם דַּבְג' לֹא נֹתֵר שׁוּם א' מְהֵן שְׂלֹא נִתְבַּטֵּל עֲדוּתוֹ בְּאִם הָאֲמֻצָּעִי הוּא הַפְּסוּל אֲבָל בַד' אֲפִילוּ אִי א' מִן הָאֲמֻצָּעִים פְּסוּל אַפְ"ה נֹתֵר כְּאֵן ע"א שְׂלֹא נִתְבַּטֵּל עֲדוּתוֹ אוֹ הָא' אוֹ הַד' מ"מ לְהָא לֹא צְרִיךְ רִיבּוּיָא דְּעֵדִים לַד' דְּפְשִׁיטָא דְּעֲדוּת א' אִינּוּ פְּלוּם דְּכֻתִּיב ל"י עַד א' אוֹ פִי אִיִּצְטְרִיךְ קְרָא דְּעֵדִים לְרַבּוּי ד' לְהֵיכָא דְהָא' אוֹ הַד' נִמְצָא פְּסוּל וְקַמ"ל קְרָא אַע"ג דִּישׁ כְּאֵן ב' עֵדִים שְׂלֹא הֵעִידוּ בַּתְּכ"ד שֶׁל הַפְּסוּל אַפְ"ה מְבַטֵּל עֲדוּתוֹן וְש"מ מִמִּילָא דְּאֲפִילוּ עֲדוּת מֵאָה נְמִי מְבַטֵּל דְּמָה לִי תְּרִי וְמָה לִי מֵאָה.

וּבְהִכִּי נִיחָא לִי דַל"ק ר"ע גְּבִי הָא דְּבָא הַג' לְהַחְמִיר עֲלֵיו וְלַעֲשׂוֹת דִּינּוֹ כ"ב מְשׁוּם נְטָפֵל לְעוֹבְרֵי עֲבֵרָה מֵאָה מִנִּין ת"ל עֵדִים כְּדָאֵמֵר ר"ע גּוֹפְי' גְּבִי נִמְצָא א' קַא"פ מְשׁוּם דְּלֵהָא ל"צ קְרָא דְּמָה לִי נְטָפֵל לַב' ע"ע מ"ל לְמֵאָה דְּהָא ב' נְמִי בְּלֹא נְטָפֵל לַג' יֵשׁ בְּעֲדוּתוֹן כְּדָא לִיעֲנֵשׁ הַנְּיָדוֹן וְאִפְ"ה חִיבּוּ רַחֲמָנָא לְהַג' הַנְּטָפֵל לְהֵם ה"ה הַנְּטָפֵל לְמֵאָה וְהָא דְּמְרַבֵּי לְהַ לְמֵאָה גְּבִי קְרוּב אוֹ פְּסוּל ה"ט כְּדָפְי': אַף ג' נִמְצָא א' מְהֵן קְרוּב אוֹ פְּסוּל עֲדוּתוֹן בְּטִילָה.

הָאִי פְּסוּל אִינִי יוֹדַע בְּהִי פְּסוּל אִינִירִי אִי אִפִּי פְּסוּל מִחֻמַּת עֲבִירָה בְּכָלֵל אוֹ מִינִירִי דּוֹקָא בְּשִׁאָר פְּסוּלִין כְּמוֹ אִשָּׁה וְעֶבֶד אֲבָל פְּסוּלִי עֲבִירָה לְרַבָּא דְּאֵמֵר בַּפ' זֶה בּוֹרֵר (דָּף כ"ז) מוּמָר אוֹכֵל גְּבִילוֹת לְהַכְעִיס כְּשֶׁר לְעֲדוּת וּלְתִיאָבוֹן הוּא דְּפְסוּל אַע"ג דְּלֵהַכְעִיס חֲמוּר מְמַנּוּ מְשׁוּם דְּרִשָּׁע דְּחֻמַּס בְּעִינּוֹן שְׂעֵבֵר עֲבִירָה בְּשִׁבִיל הַנְּאָתוֹ וְמַש"ה פְּסוּל דַּה"נ חִינִישִׁינּוֹ דְּשִׁקִּיל שׁוֹחֲדָא וְיַעֲיֵד שְׂקֵר וְכִינּוֹן דְּפְסוּל רִשָּׁע אִינּוּ מִצַּד גּוֹזַה"כ כְּמוֹ פְּסוּל קְרוּבָה דְּאֲפִילוּ מִשָּׁה וְאֶהְרֵן פְּסוּלִין אֶהְדְּדִי כְּדָאֵמֵרִינּוֹן ס"פ מִי שְׂמַת (דָּף קנ"ט) אֱלָא מְשׁוּם חֲשִׁשָּׁא דְּלִמָּא יַעֲיֵד שְׂקֵר וְאִלוּ הֵיךְ בְּרוּר לְנוּ שְׂמַעֲיֵד אֲמַת בַּר עֲדוּת הוּא אֲפִשָּׁר לְוֵמֵר דְּאִין מְבַטֵּל עֲדוּת

הב' פְּשִׁירִים שְׁעֵמוּ דְּהָא הוּא עֲצֵמוּ אַם הִיָּה בְּרוּר לְבוּ שְׁמַעִיד אֲמַת עֵדוּתוּ וְהָרִי הַב' פְּשִׁירִים שְׁעֵמוּ מְגִלִין עֲלֵיו שְׁבַעֲדוּת זֹו אֵינוּ מְשַׁקֵּר וְא"כ הוּא גּוֹפֵי' בְּעֵדוּת זֹו כֹּא' מִן הַפְּשִׁירִים כ"ש שְׁאֵינוּ פּוֹסֵל הַפְּשִׁירִים שְׁעֵמוּ וְאֵע"ג דְּקִי"ל פְּאֲבִי דַס"ל הֵתֵם דְּאֲפִילוּ אוֹכֵל גְּבִילוֹת לְהַכְעִיס נְמִי פְּסוּל וְא"כ בַּע"כ הָא דְּפִסְלָתָ תּוֹרָה רְשַׁע לְעֵדוּת גִּזְה"כ הוּא כְּמוֹ פְּסוּל קְוֹרְבָה וְלֹא מְשׁוּם חֲשִׁשׁ דְּלִמָּא מְשַׁקֵּר וְא"כ וְדֹאֵי פּוֹסֵל וּמְבַטֵּל עֵדוּת הַפְּשִׁירִים שְׁעֵמוּ כְּמוֹ קְרוֹב מ"מ לְמֵאֵי דְּפִי הָרִי"ף דְּאֵין רְשַׁע פְּסוּל לְעֵדוּת אֲלֵא א"כ עֶבֶר עֲבִירָה שְׁחִיבָה עֲלֵיהָ מְלָקוּת דְּרַחֲמֵנָא קִרִי' רְשַׁע לְחִיבֵי מְלָקוּת דְּכִתִּיב וְהִיָּה אַם בֶּן הַכּוֹת הִרְשַׁע אֲבָל אַם אֵינוּ בֶר מְלָקוּת כְּגוֹן שְׁעֶבֶר עַל לָאוּ שְׁאֵין בּוּ מַעֲשֵׂה אוּ לָאוּ שְׁנִיתִק לַעֲשֵׂה אוּ לָאוּ שְׁבַפְלָלוּת כְּשֶׁר כַּמ"ש בְּשֵׁמוּ בְּסִפְרֵי הַעֵיטוּר וְכֹן דַּעַת קִצַּת מְפָרְשִׁים וְהָא וְדֹאֵי דְּוִמְיָא דְּרַשְׁעֵדְחָמְס אַע"ג דְּלֹא בֶר מְלָקוּת הוּא וְלֹא מִיקְרִי רְשַׁע מוֹדָה דְּפִסְלוּ כְּדַמּוּכַח הֵתֵם דְּגִזְלָנִין וּמְלוֹי בְּרִיבִית פְּסוּלִין לְעֵדוּת מַה"ת וּפְסוּל זֶה ע"כ מְשׁוּם חֲשִׁשׁ עֲדֵי שְׁקֵר וְכַמ"ש [הַרְמַב"ם בַּפ"י מַה'ל' עֵדוּת] וְהַשְׁתָּא גַם אֲלֵיבִיָּה יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אֵי פְּסוּל כְּזֶה מְבַטֵּל עֵדוּת הַב' פְּשִׁירִים אוּ לֹא: וְכַה"ג יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק הָא דְּקִי"ל בַּפ"י יֵשׁ נוֹחֲלִין (דָּף ק') דְּלַעֲנִין עֵדוּת בְּעֵינֵן תַּחֲלָתוֹ וְסוֹפּוֹ בְּכַשְׁרוֹת אֲבָל אַם הִיָּה תַּחֲלָתוֹ בְּפִסְלוֹ אַע"פ שְׁסוֹפּוֹ בְּכַשְׁרוֹת פְּסוּל אֵי גַבִּי פְּסוּלֵי עֵדוּת מַחֲמַת עֲבִירָה נְמִי בְּעֵינֵן תַּחֲלָתוֹ וְסוֹפּוֹ בְּכַשְׁרוֹת וְאֵי הִי' פְּסוּל בְּשַׁעַת רְאִיָּה וּבְשַׁעַת הַגְּדָה הִיָּה כְּשֶׁר כְּגוֹן שְׁעֵשֶׂה תְּשׁוּבָה פְּסוּל אוּ דְּלִמָּא לֹא בְּעֵינֵן תַּחֲלָתוֹ בְּכַשְׁרוֹת אֲלֵא בְּגוֹנוֹנָא דְּחֲשִׁיב הֵתֵם חֲתָנוּ וּמַתָּה בַתּוֹ אוּ סוּמָא וְנִתְפַתַּח שׁוֹטָה וְנִשְׁטַפָּה חֲרַשׁ וְנִתְפַקַּח דְּכָל הַגִּי אֵין פְּסוּלֵיָּהּ מְשׁוּם חֲשִׁשׁ עֵדוּת שְׁקֵר אֲלֵא מַגְזֵה"כ הַלְּכָף בְּעֵינֵן תַּחֲלָתוֹ נְמִי בְּכַשְׁרוֹת כְּדִנְפָקָא לִיהָ בַּפ"ד דְּעֵרְכִין (דָּף י"ח) דְּאָמַר קָרָא אוּ רָאָה אַם לֹא יֵגִיד בְּרִאִיָּה וְהַגְּדָה תִּלְיָא רַחֲמֵנָא מְלִתָּא אֲבָל הַפְּסוּל מַחֲמַת עֲבִירָה מְשׁוּם חֲשִׁשׁ עֵדוּת שְׁקֵר נִגְעוּ בָּהּ וְאֵלוּ יִדְעוּנוּ שְׁמַעִיד אֲמַת עֵדוּתוֹ א"כ אֵין עֲלֵיו תּוֹרַת פְּסוּל כְּלָל בְּשַׁעַת רְאִיָּה אֲלֵא מְשׁוּם הַגְּדָה שְׁלֵא יַעִיד בְּשַׁקֵּר וְכִינּוּן דְּבַשַׁעַת הַגְּדָה כְּשֶׁר הוּא וּבְחִזְקַת שְׁאֵינוּ מְשַׁקֵּר אֵיגְלִי מְלִתָּא לְמַפְרַע דְּרִאִיָּתוֹ הִיָּתָה בְּהַכְשֵׁר וּתַחֲלָתוֹ וְסוֹפּוֹ בְּכַשְׁרוֹת הִנּוּ וְאֲפִילוּ לְאֲבִי בְּרַשַׁע דְּלֹא בֶר מְלָקוּת הוּא וְאֵינוּ פְּסוּל אֲלֵא מְשׁוּם רְשַׁע דְּחָמְס וּמְשׁוּם חֲשִׁשׁ עֵדוּת שְׁקֵר בַּכַּה"ג לִית לֵן בַּהּ: עוֹד יֵשׁ לִי לְהַסְתַּפֵּק אֲפִי' בְּשַׁאֲרֵי פְּסוּלֵי עֵדוּת כְּגוֹן קְרוֹב אוּ סוּמָא וְכִינְצָא בְּהֵן דְּבַעֲינֵן בְּהוּ תַּחֲלָתוֹ וְסוֹפּוֹ בְּכַשְׁרוֹת אֲבָל אַם תַּחֲלָתוֹ בְּשַׁעַת רְאִיָּה הִיָּה פְּסוּל אַע"פ שְׁסוֹפּוֹ בְּשַׁעַת הַגְּדָה הוּא כְּשֶׁר עֵדוּתוֹ בְּטִילָה אֵי פְּסוּל כְּזֶה שְׁתַּחֲלָתוֹ בְּשַׁעַת רְאִיָּת הַעֵדוּת בְּפִסְלוֹ וְסוֹפּוֹ בְּשַׁעַת הַגְּדָה הִיָּה כְּשֶׁר פּוֹסֵל וּמְבַטֵּל עֵדוּת הַב' פְּשִׁירִים שְׁעֵמוּ כְּדִין נִמְצָא א' מְהֵן קַא"פ דְּעֵדוּת כְּוָלָן בְּטִילָה וְהֵאֵי נְמִי הָא פְּסוּל הוּא לְפִיכְף פּוֹסֵל נְמִי אוּ לֹא וְאֲלֵיבָא דְּהַנִּי מְפָרְשִׁים דְּפִירְשׁוּ דְּבִרְאִית הַפְּסוּל לְחוּד אֵינוּ פּוֹסֵל כָּל הַפְּשִׁירִים שְׁעֵמוּ אֲלֵא א"כ רְאָה עֲמָהֶם וְגַם אַח"כ הַעִיד עֲמָהֶם אֲבָל בְּרִאִיָּה לְחוּד בְּלֹא הַגְּדָה אֵינוּ פּוֹסֵל אֵי פְּסוּל כְּזֶה שְׁתַּחֲלָתוֹ בְּפִסְלוֹ וְסוֹפּוֹ בְּכַשְׁרוֹת פּוֹסֵל אוּ אֵינוּ פּוֹסֵל מִי אֲמַרִינּוּ כִּינּוּן שְׁהוּא גּוֹפֵי' פְּסוּל הוּאֵיל וּתַחֲלָתוֹ הִיָּה בְּפִסְלוֹ פּוֹסֵל נְמִי אוּ דְּלִמָּא הַנ"מ דְּפִסְלוֹ פּוֹסֵל הֵיכָא דְּהוּא עֲדִינּוּ מְפִסְלוֹי עֵדוּת בְּשַׁעַת הַגְּדָה אֲבָל הֵיכָא דְּשַׁעַת הַגְּדָה בְּכַשְׁרוֹת הוּא וְאֵינוּ פְּסוּל אֲלֵא מְפִנֵי שְׁהִיָּה קְרוֹב אוּ סוּמָא וְכִינְצָא בּוּ בְּשַׁעַת רְאִיָּה וְלֹא הִיָּה תַּחֲלָתוֹ בְּכַשְׁרוֹת נְהִי דְּהוּא גּוֹפִיָּה פְּסוּל לְהַעִיד מ"מ אֵינוּ פּוֹסֵל דְּהָא רְאִיָּת הַפְּסוּל לְחוּד אֵינוּ פּוֹסֵל אֲלֵא א"כ הַגְּדָה עֵמוּ וְזֶה בְּשַׁעַת הַגְּדָה כְּשֶׁר הוּא וְהָא שְׁהוּא גּוֹפִיָּה פְּסוּל אֵינוּ אֲלֵא מְפִנֵי שְׁהִיָּה פְּסוּל בְּשַׁעַת רְאִיָּה וְלַגְבֵי עֵדוּתוֹ גּוֹפִיָּה שְׁעַת רְאִיָּה לְחוּד פּוֹסֵלוֹ לְעוֹלָם לְעֵדוּת וְאֵינוּ חוֹזֵר וְנִרְאָה

אָבֵל לְפָסוּל הַכְּשָׁרִים שְׁעָמוּ שְׁאִינוּ פָּסוּל בְּשַׁעַת רְאִיָּה לְחוּד עַד דְּאִיכָּא הֶגְדָּה עָמוּ וְהֶגְדָּה
שָׁל זֶה בְּשַׁעַת שְׁחִזּוֹר לְהַכְשִׁירוֹ הוּא וְדָמִי לְהִיכָּא שְׁהִיָּה פֶּשֶׁר בְּשַׁעַת רְאִיָּה דְּנֻדָּאֵי אִינוּ
פּוֹסֵל דְּכִינּוֹן דְּתַרְתִּי בְּעִינּוֹן רְאִיָּה וְהֶגְדָּת פָּסוּל וְהִכָּא רְאִיָּה בְּפָסוּל לִיכָּא וְהֶגְדָּה בְּלֹא רְאִיָּה
אֵע"ג דְּפָסוּל אִינוּ פּוֹסֵל ה"נ אִיפְכָּא פִּינּוֹן דְּרְאִיָּה נְמִי אִינוּ פּוֹסֵל בְּלֹא הֶגְדָּה הִיכָּא דְּפָסוּל
בְּשַׁעַת רְאִיָּה וְכִשְׁר בְּשַׁעַת הֶגְדָּה נְהִי דְּפָסוּל אִינוּ פּוֹסֵל עַד דְּאִיכָּא תַרְתִּי אוּ נִימָא דֵּאֵע"ג
דְּפָסוּל דְּשַׁעַת הֶגְדָּה לְחוּד אִינוּ פּוֹסֵל הָתָם ה"ט מְשׁוּם דְּבְשַׁעַת רְאִיָּה פֶּשֶׁר הִיָּה וְאִינוּ נְפָסֵל
לְמַפְרַע מְשֵׁא"כ הִיכָּא שְׁהִיָּה פָּסוּל בְּשַׁעַת רְאִיָּה אֵע"ג דְּבְשַׁעַת הֶגְדָּה הוּא פֶּשֶׁר אִפ"ה
פָּסוּל דְּשַׁעַת רְאִיָּה פּוֹסֵל לְעֵדוּת לְעוֹלָם וְאִינוּ חוֹזֵר וְנִרְאָה וְה"ל בְּשַׁעַת הֶגְדָּה דְּעֵדוּת זֶה
נְמִי שֵׁם פָּסוּל עָלְיוּ פִּינּוֹן דְּפָסוּל הוּא לְזֶה הָעֵדוּת פּוֹסֵל נְמִי פְּדִין נִמְצָא אַחַד מֵהֶם קֵא"פ:
וְאִינוּ לְהִבִּיא רְאִיָּה מֵהָא דְּפָרִיף הַגְּמָרָא גְרַבַּע יִצְיִל וּפִי' הַתּוֹס' דְּמַנְרַבַּע לְרַצּוֹנוֹ פְּרִיף
דְּנִצְיִלְנוּ מִפְּנֵי דְהוּ"ל רְשַׁע וְרְשַׁע פָּסוּל לְעֵדוּת וּש"מ דְּרְשַׁע פָּסוּל וּפּוֹסֵל דְּהָא הָאֵי פִּינְרָכָא
ר"פ לְאִבְיִי הוּא דְּמִקְשָׁה לָּהּ וְהָא לְאִבְיִי רְשַׁע פָּסוּל מַגְזֵה"כ וְאִפְּלִי אִינוּ דְּרְשַׁע דְּחָמַס
אַלָּא פָּמוּ אוֹכֵל גְּבִילוֹת לְהַכְעִיס פִּינּוֹן דְּבַר מְלָקוֹת הוּא כ"ש חֲיִיבֵי פְּרִיתוֹת וְחֲיִיבֵי מִיתוֹת
ב"ד כמ"ש הַמְּפָרְשִׁים וְהָא רֹבַע וְנִרְבַּע דְּבַר מְחֻנְיָבֵי מִיתוֹת ב"ד הֵן הַלְפָּה פְּרִיף שְׁפִיר
גְרַבַּע יִצְיִל אָבֵל בְּרְשַׁע דְּחָמַס דְּלָאוּ בַר מְלָקוֹת וְכָרַת וּמב"ד לְאִבְיִי וּלְרָבָא בְּכָל רְשַׁע
אִפְתִּי א"ל דְּאִינוּ פּוֹסֵל וְהָא דְּאִצְטְרִיף רְבָּא לְשֻׁנְיִי יָקוּם דְּבַר בְּמִקְיָמִי דְּבַר הַפְּתוּב מְדַבֵּר
לְאוּ מְשׁוּם קוֹשְׁיָא דְּנִרְבַּע יִצְיִל אֵלָּא מְשׁוּם קוֹשְׁיָא דְּהוֹרַג וְרֹבַע יִצְיִל פִּי' יִצְיִלוּ אֵת עֲצָמָם
וְהִצְלַת עֲצָמָן אִינוּ מְטַעַם רְשַׁע אֵלָּא מְשׁוּם דְּאָדָם קָרוֹב אֲצֵל עֲצָמוֹ וְקָרוֹב בְּנֻדָּאֵי פּוֹסֵל:
מִיָּהוּ יֵשׁ לְהִבִּיא רְאִיָּה דְּפּוֹסֵל מְדֻאֲמְרִינּוֹן בַּפ"ה דְּסִנְהֶדְרִין (דָּף מ"א) אִפְּלִי בְּחֻקֵּי רֹתוֹת ב'
אוֹמְרִים יִדְעֵנוּ וְא' אוֹמֵר אִינוּ יוֹדַע עֵדוּתָן קִיָּמַת פְּמָאן דְּלֹא כר"ע וּפִינְרָשׁוּ הַתּוֹס' דְּלֹא
כר"ע דְּמִקְיָשׁ ג' לֵב' לְעִנְיָן נִמְצָא א' מֵהֶם קֵא"פ דְּאֵלוּ לר"ע אִם אַחַד אָמַר אִינִי יוֹדַע אֵע"ג
דב' אוֹמְרִים יִדְעֵנוּ הָאֵי דְּאָמַר אִינִי יוֹדַע פְּנִמְצָא א' מֵהֶם קֵא"פ דְּמִי דְּעֵדוּתָן בְּטִילָה וְהָא
טַעְמָא דְּאִינִי יוֹדַע דְּחֻקֵּי רֹתוֹת דְּעֵדוּתָן בְּטִילָה גְּבִי ב' עֵדִים מְשׁוּם דְּהוּ"ל עֵדוּת שֵׁאֵא"י
לְהַזְיָמָה דְּמִפְרָשׁ הָתָם וְהָא בַע"כ הִיָּינוּ טַעְמָא דְּעֵדוּת שֵׁאֵא"י לְהַזְיָמָה דְּפָסוּל מְשׁוּם חֲשֵׁשׁ
עֵדוּת שְׁקָר נִגְעוּ בָּהּ דְּלִמָּא מְשַׁקֵּר וְאִינוּ מִתְּנִירָא מְעוֹנָשׁ פְּאִשְׁר זָמַם פִּינּוֹן דֵּא"א יְכוּל לְהַזְיָמוּ
דְּהָא ה"ט דְּבַחֲקִירוֹת אָמַר אִינִי יוֹדַע פָּסוּל וּבְבַדִּיקוֹת פֶּשֶׁר אֵע"ג דְּשִׁתִּיהֵן דְּאוֹרְיָתָא
פְּדֻאֲמְרִינּוֹן הָתָם וְהָרִי פָּסוּל דְּאִינִי יוֹדַע דְּחֻקֵּי רֹתוֹת דְּמִי לְפָסוּל עַד חָמַס דְּפָסוּל מְשׁוּם חֲשֵׁשׁ
דְּלִמָּא מְשַׁקֵּר וְאִם אִיתָּא דְּרְשַׁע דְּחָמַס אִינוּ מְבַטֵּל עֵדוּת הַכְּשָׁרִים שְׁעָמוּ אִפְּלִי לר"ע
מְטַעְמָא דְּהַכְּשָׁרִים שְׁעָמוּ מְגִלִין עַל עֵדוּתוֹ שְׁאֲמַת הַעִיד א"כ ה"נ בְּחֻקֵּי רֹתוֹת אִי אָמַר אִינִי
יוֹדַע אִמָּאֵי עֵדוּת הַב' שְׁעָמוּ בְּטִילָה לר"ע הַב' כְּשָׁרִים שְׁעָמוּ יִגְלוּ עַל עֵדוּתוֹ שְׁאֲמַת הַעִיד
אַלָּא וְדָאֵי ש"מ דְּכָל כַּה"ג פְּנִמְצָא אַחַד מֵהֶם קָרוֹב אוּ פָּסוּל לְבַטֵּל עֵדוּת הַב' כְּשָׁרִים
שְׁעָמוּ: דָּף ו' ע"א וְאִימְתִי בְּזָמַן שְׁהִתְרוּ בְּהֵן.

נ"ל דְּהָאֵי מְלִתָּא סְתָמָא הִיא דכ"ע מוֹדוּ בְּהַּ וְאִפְּלִי ר"י דְּאָמַר בד"א בְּדִינֵי נְפֻשׁוֹת מ"מ
הַתְּרָאָה בְּעוּ דֵאל"כ מַה יַעֲשׂוּ שְׁנֵי אַחִין וְאִחַד שְׁרָאוּ שְׁהֵרַג. וְהִיָּינוּ דְּתַנּוּ אִימְתִי בְּזָמַן
שְׁהִתְרוּ בְּהֵן דְּהַתְּרָאָה לֹא שְׁיָיָה אֵלָּא בד"נ וּמְשׁוּם ר"י נִקַּט לָהּ דַּס"ל דְּאִין קֵא"פ מְבַטֵּל
עֵדוּת הַכְּשָׁרִים אֵלָּא בד"נ דָּאֵי רַבִּי קֵאֲמַר לָהּ פִּינּוֹן דְּלִדִּינָהּ שְׁוִין בְּהָא לַד"נ וּבד"מ לֹא
שְׁיָיָה הַתְּרָאָה וּבְלֵאסְהוּדֵי תַלְמֵי בִּיטֵל עֵדוּת כְּשָׁרִים פְּדֻאֲמְרִינּוֹן בְּגִמְרָא לֹא הוּ"ל לְמִסְתָּם
וּלְמִתְלֵי בְּהַתְּרָאָה דְּלֹא שְׁיָיָה בד"מ א"ו נִקַּט בְּזָמַן שְׁהִתְרוּ בְּהֵן מְשׁוּם ד"נ דכ"ע מוֹדוּ בְּהַּ

אפילו ר"י וְהָא דְאָמְרִינָן בְּגִמְרָא הֵכִי אָמְרִינָן לְהוּ אִי לְמַחְזֵי אַתִּיתוּ מִשׁוּם ד"מ דְּרַבִּי קֶאָמֵר לֵהּ הֵכִי: אָמֵר רַבָּא וְהוּא שְׁהַעִידוּ בְּנֵלָם בְּתַכ"ד הָתָם קֶאָמֵר מִתְּנִיתִין מֵאַה פְּשָׁנִים אָבֵל אִם הַעִידוּ הַשְּׁנִיִּים וְלֹא ח"ז הַעִידוּ הָאֲחֵרִים הָרִי הֵן פְּשָׁתֵי פְתוּת לְכָל דְּבָר כֶּה פִּי רִש"י וְכִתְבוּ הַתּוֹס' מִשְׁמַע דְּקֶאֱי אַף לְעֵנָן קְרוּב אוּ פְסוּל וְקִשְׁיָה דְּהָא מִשְׁמַע בְּסַמוּךְ דְּלְעֵנָן דִּין דְּקְרוּב אוּ פְסוּל אֵינּוּ תְלוּי בְּהַעֲדָא בְּתוּף כְּדִי דִּיבּוּר אֵלָא בְּרֵאִיָּת הַמַּעֲשֵׂה גְמָרָה עֲדוּתָן אַף כִּי הַעִידוּ אַחַר תּוּף כְּדִי דִּיבּוּר דְּקֶאָמֵר הָרוּג יִצְיִל.

לְפִיכָה פִּירְשׁוּ דְלֹא קֶאֱי אֵלָא אֲדִין דְּעֵדִים זִוּמְמִין דְּקֶאָמֵר עַד שְׁיִזְמוּ בְּנֵלָם וּבְהָא קֶאָמֵר דְּוּנְקָא כִּי הַעִידוּ בְּנֵלָם בְּתוּף כְּדִי דִּיבּוּר אָבֵל הַעִידוּ מִקְצָתָן תּוּף כְּדִי דִּיבּוּר וּמִקְצָתָן אַחַר כְּדִי דִּיבּוּר הו"ל ב' פְּתוּת וְלֹא בְּעֵינָן עַד שְׁיִזְמוּ בְּנֵלָן אָבֵל לְעֵנָן נִמְצָא אַחַד קְרוּב אוּ פְסוּל אַף דָּאִם נִמְצָא מְהֵנִי שְׁהַעִידוּ לְאַחַר כְּדִי דִּיבּוּר עֲדוּתָן בְּטִלָּה וְטַעְמָא דְּמִקְלָתָא דְּכַנְמָצָא אַחַד קְרוּב אוּ פְסוּל חֲשִׁיב כְּחַד עֲדוּת אַף שְׁהַעִידוּ אַחַר כְּדִי דִּיבּוּר מִשׁוּם שְׁהֵם אוּמְרִים אָמַת וּא"כ עֲדוּתָן מִתְחִיל מְרֵאִיָּה שְׁלֵהֶם וּרְאִיָּה שְׁלֵהֶם הֵיִתָּה בְּבַת אַחַת עִם הַעֲדִים אָבֵל בַּע"ז שְׂאִין אוּמְרִים אָמַת וּא"כ לֹא בָּא עֲדוּתָן אֵלָא פְּשִׁיעִידוּ בַּב"ד וְכִינּוּ דְלֹא הַעִידוּ בְּבַת אַחַת רַק לְאַחַר כְּדִי דִּיבּוּר לֹא חֲשִׁיב כְּחַד עֲדוּת.

וּלְפִי זֶה נִמְצָא גַבִּי נִמְצָא אַחַד קְרוּב אוּ פְסוּל אֵיכָּא תְּרֵי גְוּוּנָא לְבַטֵּל עֲדוּתָן אוּ שְׂרָאָה בְּבַת אַחַת אַף שְׁהַעִידוּ לְאַחַר כְּדִי דִּיבּוּר דָּאִז מִתְחִיל עֲדוּתָן מִשְׁעַת רְאִיָּה אוּ שְׁהַעִידוּ בְּתוּף כְּדִי דִּיבּוּר אַע"פ שְׁלֹא רָאוּ בְּבַת אַחַת וְאִין צִירוּף עֲדוּתָן מִתְחִיל מִשְׁעַת רְאִיָּה מ"מ כִּינּוּ דְּהַעִידוּ בְּתוּף כְּדִי דִּיבּוּר הו"ל כְּחַד עֲדוּת דְּנִדְאִי לֹא גָרַע מְעַדִּים זִוּמְמִים דְּלִיכָּא רְאִיָּה כְּלָל וְאִפ"ה הו"ל חַד עֲדוּת בְּהַעִידוּ בְּנֵלָם בְּתוּף כְּדִי דִּיבּוּר וּבְעֵינָן עַד שְׁיִזְמוּ בְּנֵלָם.

מִיְהוּ אֶפְשָׁר לִזְמַר דְּלְעֵנָן קְרוּב אוּ פְסוּל אַע"פ שְׁהַעִידוּ בְּתוּף כ"ד לֹא הו"ל כְּחַד עֲדוּת אִם לֹא רָאוּ בְּבַת אַחַת וְלֹא דְּמִי לְעֵדִים זִוּמְמִין דְּשִׂאֲנִי הֵכָּא כִּינּוּ שְׁהֵן אוּמְרִים אָמַת וּא"כ רְאִיָּה שְׁלֵהֶם הוּא הַתְּחִלַּת עֲדוּת וְכִינּוּ שְׁלֹא רָאוּ בְּבַת אַחַת הַפְּסוּלִין עִם הַכְּשָׁרִים בְּתַחֲלִיל עֲדוּתָן שׁוּב לֹא מְהֵנִי צִירוּפָן בְּסוּף הַעֲדוּת דְּהֵינּוּ ע"י הַגְּדָה תּוּף כְּדִי דִּיבּוּר אָבֵל ע"ז שְׂאִינָן אוּמְרִים אָמַת וּא"כ הַתְּחִלַּת עֲדוּתָן לֹא בָּא עַד שְׁעַת הַגְּדָה כִּינּוּ שְׁהַעִידוּ בְּבַת אַחַת דְּהֵינּוּ תּוּף כְּדִי דִּיבּוּר הַתְּחִלַּתָּן וּגְמַר' הַעֲדוּת בַּב"ד אֵלָא פְּשִׁיעִידוּ בְּתוּף כְּדִי דִּיבּוּר מִשׁוּ"ה הו"ל כְּחַד עֲדוּת [וּבְעֵינָן] עַד שְׁיִזְמוּ בְּנֵלָן.

אָבֵל ק"ל מֵאִי ק"ל עַל פִּירְש"י מְהָא דְּפָרְיָה הָרוּג יִצְיִל הָא אֵינְהוּ גּוּפִיָּהוּ פִּירְשׁוּ בְּסַמוּךְ בְּשֵׁם ר"י דְּגַם לר"י לֹא אָמְרוּ דְּעֲדוּתָן בְּטִלָּה אֵלָא דְּוּנְקָא בְּאוּתָן שְׁמַעִידִין בְּפִנֵּי ב"ד אָבֵל בְּשִׁבִּיל רְאִיָּה לְחוּדָה לֹא וְהָא דְּפָרְיָה הָרוּג יִצְיִל הָא אֵינּוּ הוּלָף לְהַעִיד בַּב"ד הֵינּוּ מִתְחִלָּה הֵיָּה סְבַר לר"י כִּי נְמִי אֵינָן בָּאִין לְהַעִיד בַּב"ד עֲדוּתָן בְּטִלָּה וּמִשְׁנֵי בְּמַקְיָמִי דְּבָר הַפְּתוּב מְדַבֵּר כְּלוּמַר כְּשִׁבְּאִין לְקַיָּים הַדְּבָר בַּב"ד אָמֵר ר"י נִמְצָא אַחַד מְהֵן קְרוּב אוּ פְסוּל עֲדוּתָן בְּטִלָּה.

וְהַשְׁתָּא לְפִרְש"י נְמִי לֹא קִשְׁיָה מִיָּדִי דְּכִינּוּ דְּמִתְחִלָּה הֵיָּה סְבַר דְּלר"י אַף כִּי אֵינָן בָּאִין לְהַעִיד בַּב"ד אִפ"ה עֲדוּתָן בְּטִלָּה מִש"ה פָּרְיָה הָרוּג יִצְיִל דְּכִינּוּ דְּבְרֵאִיָּה תְּלִיא מִקְלָתָא הָא הָרוּג נְמִי רָאָה עִם הַעֲדִים בְּבַת אַחַת אָבֵל לְבַתֵּר דְּמִשְׁנֵי בְּמַקְיָמִי דְּבָר הַפְּתוּב מְדַבֵּר.

דהיננו פֿשפֿאין לקיים הדבֿר בב"ד מהשפֿא י"ל נְמִי דְקִיּוּם הַדְבָר בּב"ד נְמִי אִין עֵדוּתן בְּטֵלָה אא"כ מְעִידִין בְּבֵת אַחַת דְּהֵינְנוּ בְּתוּף פְּדִי דְבוּר: וְהוּא שְׁהֵעִידוּ פְּוֹלָן בְּתוּף פְּדִי דְבוּר. פֿרש"י הֵתֵם קְאָמֵר מִתְנִיתִין מָאָה פְּשָׁנִים אָבֵל אִם הֵעִידוּ הֵב' וְלֹאֲחֵר זְמַן הֵעִידוּ הָאֲחָרִים הָרִי הֵן כֵּב' פְּתוּת לְכָל דְבָר וְכִתְבוּ הַתּוֹס' מִשְׁמַע דְּקֹאֵי אַף לְעִנְיָן קְרוּב אוּ פְּסוּל וְקִשָּׁה דְּהָא מִשְׁמַע בְּסוּמָה דְּלְעִנְיָן דִּין דְּקְרוּב אוּ פְּסוּל אִינוּ תְּלוּי בְּהַעֲדָאָה בְּתוּף פְּדִי דְיִבוּר אֲלֵא בְּרֵאִיִּת הַמַּעֲשָׂה גְּמָרָה עֵדוּתן אַף פִּי הֵעִידוּ אַחֵר תּוּף פְּדִי דְיִבוּר דְּקְאָמֵר הָרוּג יִצִּיל.

וּלְדִידִי לֹא קִשָּׁה מִיָּדִי דְּוֹדָאֵי לְפִירש"י בְּאַחַת מִשְׁתֵּי אֲלֵה גְּמָרָה עֵדוּתן אוּ בְּכִינוּן לְהֵעִיד בְּשַׁעַת רֵאִיִּת הַמַּעֲשָׂה אַע"פ שְׁלֹא הֵעִידוּ כָּלֵל אוּ בְּהֵעִידוּ אַע"פ שְׁלֹא נִתְפְּוֹנוּ בְּשַׁעַת רֵאִיִּת הַמַּעֲשָׂה דְּאִי ל"ת הֵכִי קִשָּׁה] הָא רש"י ס"ל לְעִנְיָן אִין עַד נַעֲשָׂה דִּינָן בְּמִתְפְּוִין לְהֵעִיד בְּשַׁעַת רֵאִיִּת הַמַּעֲשָׂה נַעֲשָׂה עַד וְשׁוּב אִין נַעֲשָׂה דִּינָן פְּדִפְנִי רש"י מִשְׁמֹו בְּפָרְק יֵשׁ נוֹחֲלִין (דָּף ק"ג) גְּבִי הָא דְאָמֵר ר"י הֵתֵם ג' שְׁנֵינְסוּ לְבַקֵּר אֶת הַחוּלָה רְצוּ כּוֹתְבִין רְצוּ עוֹשִׂין דִּין וּפְנִי רש"י מִשְׁמֹו דְּוֹןקָא נְכַנְסוּ לְבַקֵּר אָבֵל אִם נְכַנְסוּ לְהֵעִיד נַעֲשׂוּ עֵדִים וְשׁוּב אִין עוֹשִׂין דִּין דְּאִין עַד נַעֲשָׂה דִּינָן וְהֵבִיא סִיג דְּלְבָרִיו מִתְּשׁוּבַת רש"י זְקִינּוּ וְה"ה נְמִי לְעִנְיָן נְמָצָא אַחַד מֵהֵן קְרוּב אוּ פְּסוּל בְּשַׁעַת רֵאִיִּה נְגִמֵר עֵדוּתן אַע"פ שְׁלֹא הֵעִידוּ וְעֵדוּת פְּוֹלָה בְּטֵלָה כְּדִפְנִי רש"י מִשְׁמֹו הֵתֵם וְא"כ אִיף פִּי רש"י הֵכֵא דָּאֵם הֵעִידוּ לְאַחֵר פְּדִי דְבוּר אִין הַפְּסוּל מְבַטֵּל עֵדוּת הַפְּשָׁרִים הָא מִמ"נ אִי נִתְפְּוִין הַפְּסוּל לְהֵעִיד בְּשַׁעַת רֵאִיִּה לֹא מִיבְעִי אִי לֹא הֵעִיד בְּתוּף פְּדִי דְבוּר אֲלֵא אִפִּי לֹא הֵעִיד כָּלֵל מִשְׁשַׁעַת רֵאִיִּה שְׁפִינּוּ לְהֵעִיד כְּבָר בִּיטֵל עֵדוּת הַפְּשָׁרִים שְׁרָאוּ עִמּוֹ וְאִי לֹא נִתְפְּוִין לְהֵעִיד בְּשַׁעַת רֵאִיִּה] אֲפִילוּ הֵעִיד עִם הַפְּשָׁרִים בְּתַכ"ד אִינוּ יְכוּל לְבַטֵּל עֵדוּת א"ו ס"ל דְּכִמּוּ בְּכִינוּן בְּשַׁעַת רֵאִיִּה מְבַטֵּל עֵדוּת הַפְּשָׁרִים ה"ה אִם לֹא פִינּוּ בְּשַׁעַת רֵאִיִּה לְהֵעִיד אִם בָּא לְב"ד וְהֵעִיד מְבַטֵּל עֵדוּתן מִיְהוּ הַנ"מ וְהוּא שְׁהֵעִידוּ בְּתַכ"ד וְאֵהֵא קֹאֵי הָא דְאָמֵר רְבָא וְהוּא שְׁהֵעִידוּ פְּוֹלָם בְּתַכ"ד לְעִנְיָן דִּין קְרוּב אוּ פְּסוּל בְּלֹא נִתְפְּוֹנוּ לְהֵעִיד בְּשַׁעַת רֵאִיִּה וְאִינוּ מְבַטֵּל עֵדוּת הַפְּשָׁרִים שְׁעִמּוֹ אֲלֵא מִחֲמַת שַׁעַת הַגְּדָה מִש"ה בְּעִינּוּ שְׁיַעֲיֵד עֲמֵהּ בְּתוּף כ"ד.

עוֹד נ"ל הָא דְפֿרש"י דְּלְעִנְיָן דִּין קְרוּב אוּ פְּסוּל בְּעִינּוּ שְׁיַעֲיֵדוּ פְּוֹלָן בְּתַכ"ד מִיָּרִי בְּהִי תַחֲלָתוּ בְּשַׁעַת רֵאִיִּת הֵעֵדוּת בְּכַשְׁרוּת וְסוֹפּוֹ בְּשַׁעַת הַגְּדָה בְּפְּסוּל פְּגוֹן שְׁרָאוּ עַד שְׁלֹא נַעֲשָׂה חֲתָנוּ וְנַעֲשָׂה חֲתָנוּ קוֹדֵם הַגְּדָה אוּ שְׁהֵיָה פְּתוּחַ בְּשַׁעַת רֵאִיִּת הֵעֵדוּת וְנִסְתַּמָּא קוֹדֵם הַגְּדָה דְּכֵה"ג עֵדוּתן פְּסוּלָה דְּבְעִינּוּ תַחֲלָתוּ וְסוֹפּוֹ בְּכַשְׁרוּת פְּדִאָמֵרִינּוּ בְּפ' י"נ (דָּף ק') וְהֵשַׁתָּא בְּשַׁעַת רֵאִיִּה א"א לוּ לְפְּסוּל וְלְבַטֵּל עֵדוּת הַפְּשָׁרִים שְׁעִמּוֹ דְּהָא בְּשַׁעַת רֵאִיִּה לֹא הֵיָה עֵדִינּוּ לֹא קְרוּב וְלֹא פְּסוּל וְהוּא עֲצָמוֹ הֵיָה כְּשֵׁר לְעֵדוּת זוּ וְאִין קוֹרְבָתוֹ אוּ פְּסוּלוֹ מִתְּחִיל אֲלֵא בְּשַׁעַת הַגְּדָה מִש"ה בְּעִינּוּ שְׁיַעֲיֵד עֲמֵהּ בְּתוּף כ"ד וְאִי לֹא אִינוּ מְצַטְרֵף עֲמֵהּ לְבַטֵּל עֵדוּתן אָבֵל בְּהֵיָה קְרוּב אוּ פְּסוּל נְמִי בְּשַׁעַת רֵאִיִּה בְּהָא לְחוּד סְגִי לְבַטֵּל עֵדוּת הַפְּשָׁרִים שְׁעִמּוֹ וְאֲפִילוּ לֹא הֵעִיד כָּלֵל לְפֿרש"י בְּתַשׁוּבָה.

וּנ"מ בֵּין הָאֵי תִירוּץ לְתִירוּץ קָמָא דְאֲפִי לר"י דְּס"ל דְּבִלָּא הִתְרָאָה וְכּוֹנוֹנַת הֵעֵדוּת אַפ"ה נְמָצָא א' מֵהֵן קְרוּב אוּ פְּסוּל עֵדוּתן בְּטִיָּלָה לְתִירוּץ בְּתֵרָא א"ל לְהָא דְרְבָא וְהוּא שְׁהֵעִידוּ פְּוֹלָן בְּתוּף כ"ד לְעִנְיָן דִּין קֹא"פ הֵיכָא שְׁתַּחֲלָתוּ הֵיָה בְּכַשְׁרוּת וְסוֹפּוֹ בְּפְּסוּל דְּהֵכָא בְּעִינּוּ שְׁהֵעִידוּ פְּוֹלָן בְּתַכ"ד וְכְּדִפְנִי מִשָּׂא"כ לְתִירוּץ קָמָא אֲלִיבָא דְר"י [לֹא מִשְׁפַּחַת לְהָ] פִינּוּ דְלֵא בְּעִי ר"י הִתְרָאָה וְכּוֹנוֹנַת הֵעֵדוּת: [מְכַדִּי תוּף פְּדִי דְיִבוּר הֵיכִי דְמִי פְּדִי שְׁאִילַת שְׁלוֹם

תלמיד לרב] פ"י תוף פדי שאילת תלמיד לרב דהיינו פחות מפדי אמירת ג' תיבות הללו של שלום עליה רבי ה"ל תוף כ"ד אבל בפדי אמירת ג' [תיבות ה"ל פדי דיבור ויותר מפדי ג' תיבות ה"ל יותר מפדי דיבור והאי פדי שאילת תלמיד דקאמר אכ"ד עצמו קאי ולא אתוף אבל אין לפרש דהאי פדי ש"ת לרב דקאמר אתוף כ"ד קאי [נאם לא בכדי] אמירת ג' תיבות הללו מפנין אפתי בפדי כ"ד הוי דהא ברפ"ד דנזיר (דף כ') תנן מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ואני פולם נזירים ואמרינן בגמרא] יתיב ר"ל קמיה דרבי יהודא נשיאה ויתיב וקאמר והוא שהתפיסו פולן בתכ"ד וכו' פדי שאילת שלום וכמה כש"ש פדי שאומר שלום תלמיד לרב א"ל תוב לא שבקת רנוחא [ופ"י התוס' פלומר תלמיד] ששמע לאחד שנזיר ובקש לומר ואני ובתוף פד עובר רבו לפניו והוא חייב להקדים לו שלום ולומר שלום עליה רבי והם ג' תיבות (שוב לא יועיל) להתפיס בנזיר אם יאמר ואני שפבר שהא פדי דיבור ואין זו סברא א"ו גם הד' ניתפס הואיל ולא שהא לאחר פדי דיבור אלא לאתמר לאחר (פדי דיבור אמר ואני אבל) החמישי ודאי אינו נתפס ששהא קצת לאחר כ"ד ומדא"ל תוב לא שבקת רנוחא לתלמיד ש"מ שבפדי אמירת ג' תיבות הללו של [שאילת שלום הנה כ"ד] לר"ל, ואע"ג דלרי"ג עדיין יש בו פח להתפיס הואיל ולא לאתמר לאחר שיעור אמירת ג' תיבות הללו דשלום עליה רבי אמר ואני הא אמרינן התם תניא נמי הכי] פ"י כדר"ל מי שאמר הריני נזיר ושמע חבירו ושהא פדי דיבור ואמר ואני הוא אסור בחבירו מותר וכמה כ"ד פדי שאילת שלום תלמיד לרב.

ואני תמה על מה שראיתי ברמב"ן פ"ק יש נוחלין דף קכ"ט בהא] דאמרינן והלקתא תוף כ"ד פדיבור דמי שפ"י בשם ר"ת הטעם מפני שפעמים שתלמיד מוכר או קונה ואם עובר רבו עליו א"א שלא יתן לו [שלום ומשום תקנת] השוק תקנו שלא יפסיד בכף והיינו דאמרינן במס' נזיר א"ה לא שבקת רנוחא לתלמיד והשוו חכמים מדותיהן ותקנו פן בכל דבר אע"פ שאין [הטעם בו] כגון אמרו לו מת אביו וקרע וכו' בפ"ק בתרא דנדרים והא לר"ל דתניא פנותיה בפדי שאילת שלום תלמיד לרב פבר פלה שיעור פדי דיבור וא"כ מה הועילו חכמים בתקנתן ומה תקנת השוק יש בזה הא אם תלמיד מוכר או קונה אם עובר עליו רבו בפדי שיתן לו שלום מפסיד דהא שהא פבר בכ"ד וע"פ זה נדחה ג"כ מה שכתב שם הרמב"ן בשם הרב אב"ד פ"ק דאמרו רבנן הקורא את שמע שואל מפני היראה תקנו שלא יהא הפסק בשום דבר הא לר"ל דתניא פנותיה מכונן בפדי שיעור שאלה מפני היראה דהיינו שאילת שלום תלמיד לרב הנה הפסק בכ"ד.

ושם בפ"ק יש נוחלין מסקינן והלקתא פל תוף כדכד"ד לבר מע"ז וקידושין ופירש רשב"ם שאם קידש אשה בפני עדים וחזר ואמר תכ"ד להוי מתנה ולא להוי קדושין אין שומעין לו ומקודשת ואינה מקודשת וחומרא דרבנן בעלמא היא משום לעז ממזרות אם תינשא לאחר בלא גט משמע מדבריו דתוף כ"ד פדיבור דמי הוי מה"ת אלא בקידושין החמירו רבנן משום לעז דחשש ממזרות מ"מ אין דבריו מחנורין לי דהא בפ"ק י"א דנדרים גרסינן והלקתא תוף כ"ד פדיבור דמי חוץ ממגדף ועע"ז מקדש ומגרש פ"י דאם גירש וחזר בו תכ"ד לא מצי הדר ביה ומגרשת ואמאי הא הו"ל קולא וכו"ת דמגרש נמי לחומרא קאמר ולא שתנשא לאחר בחיי בעלה אלא שאם מת בלא פנים דיינינן לה

כּמְגוֹרֶשֶׁת לְחוּמְרָא וְחוּלְצֶת וְלֹא מְתַיַבְמַת וְכֵן אֲסוּרָה לְהַנְשֵׂא לְכַהֵן אַחַר מִיתָתוֹ הֵא בְּהִי
לֹא שְׂיִיף לְעַז מְמֹזְרִים: [פְּדֵי שְׂאִילַת תַּלְמִיד לְרַב.

בְּפֶרֶק ז' דב"ק אָמְרִינוּ תְּרֵי תוֹף פְּדֵי דִיבּוּר הֵי חַד] כ"ש תַּלְמִיד לְרַב וְחַד פְּדֵי שְׂאִילַת
הֶרַב לְתַלְמִיד פִּי לִית לִיה לר' יוֹסִי פְּשָׁאִילַת תַּלְמִיד לְרַב שְׁלוּם עֲלֵיהּ רַבִּי וּמוֹרֵי דְנַפִּישׁ
פְּדֵי שְׂאִילַת הֶרַב לְתַלְמִיד שְׁלוּם עֲלֵיהּ אִית לִיה וְרַבְּנָן [אפ"י פְּדֵי שְׂאִילַת הֶרַב] לְתַלְמִיד
שֶׁהוּא שְׁלוּם עֲלֵיהּ ל"ל וּפְיֵהתוּס' דר"א מְדִינְתֵי דְאָמַר תוֹף כ"ד כד"ש תַּלְמִיד לְרַב הוּא
דְלָא כר"י וּדְלָא פְּרַבְּנָן [אָלָא] ס"ל פְּבַרְיִתָא [דרפ"ד] דְנָזִיר [וְקָשָׁה לִי דְהָא] בְּפֶרֶק
מְרֻבָּה מְפָרֵשׁ דְשְׂאִילַת שְׁלוּם תַּלְמִיד לְרַב הֵי פְּדֵי אַמִּירַת ד' תִּיבּוֹת שְׁלוּם עֲלֵיהּ רַבִּי
וּמוֹרֵי וְכָאן אָמַר א"ר אַחָא שְׂאִינוּ אָלָא פְּדֵי אַמִּירַת ג' תִּיבּוֹת שֶׁהֵן שְׁלוּם עֲלֵיהּ רַבִּי (וְנִרְאָה
לִי) דְגִיְרָסָא דְשְׂמַעְתִּין עֵיקַר דְכְּדֵי דִיבּוּר הֵי פְּדֵי אַמִּירַת ג' תִּיבּוֹת שֶׁל שְׁלוּם עֲלֵיהּ רַבִּי
וְהֵינּוּ פְּדֵי שְׂאִילַת תַּלְמִיד לְרַב דְקָאָמַר ר"ל [ברפ"ד] דְנָזִיר דְאָמְרִינוּ הֵתֵם לִימָא מְסִינֵע
[לִי דְתַנּוּ מִי] שְׂאָמַר הֵרִינִי נָזִיר וְשְׂמַע חֲבִירוֹ וְאָמַר וְנָאֲנִי וְתוֹ לֹא פִי וְאֵלּוּ לְרַבִּי יְהוּדָא
נְשִׂיאָה הַמ"ל וְנָאֲנִי ד' פְּעָמִים וְהַקְשׁוּ הַתוּס' לר"ל נְמִי נִתְנִי וְנָאֲנִי ג' פְּעָמִים
וְתִירְצוּ] דלר"ל ל"צ לְמִיתְנֵי אָלָא ב' פְּעָמִים דְאִין סְבָרָא לְחַלְקָא בֵּין ב' לִג' שְׂשֻׁנִיהֶם
עוֹמְדִים תַּכ"ד וְהָא דְנָקֻט וְנָאֲנִי ב' פְּעָמִים דְקַמ"ל דְגַם הַב' נִתְפַּס אַע"ג דְהָאֲמַצְעֵי מְפָסִיק
בְּדִיבּוּרוֹ בֵּין א' לִג' אָבָל לר"י נ' א"א דד' נְמִי נִתְפַּס בֵּא' לִיתְנֵי דְהָא וְדָאִי חִידוּשׁ הוּא דַּאֲע"ג
דְשֶׁהוּ בְּכַר כ"ד פִּינוּן שֶׁהוּא סְמוּךְ לְאֶלְתֵּר לַכ"ד מְשׁוּם שֶׁהַתוּס' מַפ' בַּג"פ וְנָאֲנִי הֵינּוּ פְּדֵי
שֶׁהוּת ג' תִּיבּוֹת שֶׁל שְׁלוּם עֲלֵיהּ רַבִּי בְּשׁוּנָה ג' תִּיבּוֹת פְּנִגְדָּא ג' תִּיבּוֹת כַּמ"ש לְפָנֵי זֶה בְּהָא
דְקָאָמַר ר"ל וְהוּא שְׂיִתְפִּיסוּ פּוֹלָן בַּתַּכ"ד.

וְלִי קָשָׁה עַל הַאִי פְּרִוּשָׁא אִם אִיתָא דַּג"פ וְנָאֲנִי הוּא מְכוּוֹן לִג' תִּיבּוֹת שְׁלוּם עֲלֵיהּ רַבִּי
אַפְתִּי לר"ל נְמִי תַקְשָׁה לִיתְנֵי בְּמִתְנֵי ג"פ וְנָאֲנִי מֵאִי קָאָמְרַת דְהָא ל"צ דְאִין סְבָרָא לְחַלְקָא
בֵּין ב' לִג' שְׂשֻׁנִיהֶם עוֹמְדִים תַּכ"ד אִיבְרָא יֵשׁ וְיֵשׁ לְחַלְקָא בֵּין ב' לִג' דְהָא ב"פ וְנָאֲנִי הוּא
בְּשׁוּנָה עִם פְּדֵי שְׂאִילַת הֶרַב לְתַלְמִיד שֶׁהוּא שְׁלוּם עֲלֵיהּ ב' תִּיבּוֹת נְגֻדָּא ב' תִּיבּוֹת לְפִי הַתוּס'
דְאֲזִיל בְּתַר מְנַן הַתִּיבּוֹת וְאֵלּוּ ג"פ וְנָאֲנִי הוּא שְׁוֹה לַכ"ש תַּלְמִיד לְרַב שֶׁהוּא ג' תִּיבּוֹת שֶׁל
שְׁלוּם עֲלֵיהּ רַבִּי וְהָא ר"י בַּפ' מְרֻבָּה כ"ד שֶׁל ש"ש רַב לְתַלְמִיד אִית לִיה וְתַלְמִיד לְרַב
לִית לִיה וְהַל"ל אפ"י לר"ל ג"פ וְנָאֲנִי לְאֲשַׁמְעִינוּ דַּאֲע"ג דַּה"ל בְּכְּדֵי ש"ש תַּלְמִיד לְרַב
אַפ"י הַמְתַּפֵּס הַג' דַּכ"ז הוּא עֲדִינָן תַּכ"ד לְאֲפּוֹקֵי מְדַר' יוֹסִי דְאֵלּוּ לר"י פִּינוּן דַּבְּב"פ וְנָאֲנִי
פְּכַר פְּלָה כ"ד שֶׁל רַב לְתַלְמִיד תּוֹ לֹא מִיתְפַּס הַג' לר"ל אַע"פ שֶׁהוּא סְמוּךְ לְאֶלְתֵּר לַכ"ד
פְּדִסְבִּירָא לִי לר"ל בַּכ"ד דִּידִיָּה שֶׁל תַּלְמִיד לְרַב דְלָא מִיתְפַּס הַד' אַף עַל פִּי שֶׁהוּא סְמוּךְ
לְאֶלְתֵּר לַכ"ד זֶה וְהָא ל"ל דְבָאָמַת מְשַׁנְתִּינוּ אֲתִי כר"י דַּכ"ד דְרַב א"ל וְדַתְלְמִיד ל"ל
מְשׁוּם הַכִּי לר"ל נִיחָא הָא דְלָא נְקֻט ג"פ וְנָאֲנִי אָלָא ב"פ דְזִנָּה שְׁוֹה לַכ"ד שֶׁל רַב אָבָל ג"פ
ה"ל יוֹתֵר מְשַׁל רַב לֹא מְתַפִּיס אָבָל לר"י נ' וְנָאֲנִי קָשְׂיָא וְלֹא מְשׁוּם דְלָא נְקֻט ד' פְּעָמִים
וַע"ד שְׂפִי הַתוּס' אָלָא מְדַל"נ ג"פ וְנָאֲנִי קָא קָשְׂיָא לִיה דְאֲפִי אַת"ל דְמִתְנִיתִין ר' יוֹסִי הוּא
אַפ"י הַל"ל וְנָאֲנִי ג"פ אַע"ג דְהַשְׁלִישִׁי הֵי אַחַר כ"ד דר' יוֹסִי שֶׁהוּא שֶׁל רַב מ"מ מַכ"ד
שֶׁל ר"י נְשִׂיאָה שֶׁהוּא שֶׁל תַּלְמִיד נְשַׁמְעַת לַכ"ד שֶׁל ר"י שֶׁהוּא שֶׁל רַב לָאו ס"ל לר"י נ'
בַּתַּכ"ד דִּידִיָּה שֶׁהוּא שֶׁל תַּלְמִיד דְהַרְבִּיעֵי נְמִי נִתְפַּס אַע"פ שֶׁהוּא לְאַחַר כ"ד שֶׁל תַּלְמִיד
הוּאִיל וְהוּא סְמוּךְ לְאֶלְתֵּר לַכ"ד אִם אִיתָא לַה"ט אֲפִילוּ אִי מְתַנִּיתִין ר"י הִיא אַפ"י הַל"ל
ג"פ וְנָאֲנִי אַע"ג דַּהַג' ה"ל לְאַחַר כ"ד שֶׁל רַב אַפ"י הַתְּפִּוס הוּאִיל וְהוּא סְמוּךְ לְאֶלְתֵּר לַכ"ד

כדס"ל לר"י"נ בכ"ד דידיה דהוא של תלמיד הא ליתא דודאי הא לא שיניף לומר דמכ"ד של תלמיד נשמע לשל רב דהא טעמא דר"י"נ בשל תלמיד במתפיש סמוך לאלתר הוא מטעמא דתוב לא שבקת רנוקא לתלמיד להתפיש וקא ליתא אלא אי כ"ד הוי בשל תלמיד אבל אליבא דר"י דהוי בשל רב ל"ל תוב ל"ש רנוקא לרב להתפיש דהא בע"כ ר"י לא קש לרנוקא להתפיש דאפ"ת דמתפיש סמוך לאלתר לכ"ד דרב אפתי לא שבקת רנוקא לתלמיד להתפיש אלא ע"כ לא קש ר"י לה"ט דל"ש רנוקא ודוחק לומר דל"ש רנוקא לתלמיד הוא דלא קש ר"י דמלתא דלא שכיחא היא דבאותו שעה דוקא ששמע לא שאמר הרניני נזיר והוא ג"כ בקיש לומר ואני בתוך כך יעבור רבו לפניו אבל הא שכיחא דבכ"ד של הרב יעבור התלמיד או אדם אחר לפניו שפדי שאילת הרב לתלמיד שהוא ש"ע לאו דוקא הרב אלא כל אדם לחבירו נמי שנה בשאילת שלום כמו הרב והשתא אם איתא לדר"י"נ דחייש בכ"ד דידיה של תלמיד לתוב לא שבקת רנוקא לתלמיד אע"ג דלא שכיחא כ"ש דבכ"ד דר"י של רב וכל אדם דשכיח דהו"ל למיחש ללא שבקת רנוקא להו מש"ה ק"ל להגמרא לר"י"נ ליתני ואני ג' פעמים אבל לר"ל ניחא: ועוד קשה לי הא ר"ל דאמר והוא שהתפישו פולן בתכ"ד פדי שאילת שלום ומפרש עלה פמה פדי שאילת שלום פדי שאילת תלמיד לרב לא טעמא דנפשיה קאמר אלא לפרושי מתני' אתא וטעמא דמתני' קמ"ל וא"כ אפתי תקשה לפ"ז הל"ל ג"פ ואני במתני' אם איתא להא פ"י דמתני' כדר"ל וקא נמי אין לפרש דמש"ה ק"ל לר"י"נ [ולר"ל] ניחא ליה אע"ג דלר"ל השלישי נמי מיתפס דהא ג"פ ואני היינו כד"ש תלמיד לרב משום דתני בסיפא דההיא הותר הראשון הותרו פולן ואיכא למימר דהאי הותר הראשון דקאמר לאו ע"י שאלה והתרת חכם קאמר אלא מיירי שהותר הא' ע"י חזרה שחזר בו מן הגזירות תכ"ד לקבלת גזירות עליו דכיון דתכ"ד יכול לחזור בו מש"ה לר"ל לא קשיא מידי אמאי לא תני ג' פעמים ואני דאם חזר בו אחר ששהא לאחר קבלת גזירותו בכדי אמירת ג' פעמים ואני קודם לחזרתו כבר פלטה כ"ד ואין יכול לחזור בו אבל לר"י"נ קשיא דכיון דבסמוך לאלתר לכ"ד פתוך כד"ד לעגן התפסה שיכול להתפיש צדיין הד' לעגן חזרה פתוך כד"ד סמוך לאלתר לכד"ד יכול צדיין לחזור בו כמו פתוך כד"ד והשתא תקשה לדידיה אמאי לא קתני ואני אלא ב"פ ותו לא המ"ל ואני ג"פ ואפ"ה מציי הדר בו אח"פ הא שאמר הרניני נזיר אע"ג דבשיעור ואני ג"פ פלטה אפי' כ"ד של תלמיד אפ"ה סמוך לאלתר לכ"ד פתוך כד"ד לעגן חזרה לדר"י"נ כדס"ל הכי גבי התפסה דהא ליתא דהא התיב בפ"ד דנזיר מיבעי להו אי חד בחבריה מתפיש או דלמא בקמא למנ"מ לאתפוסי ומזיל א"א חד בחבריה מתפיש ואזלינן לעולם וא"א בקמא מיתפיש טפי מכ"ד לא מתפישין ורצה למפשט ממתני' הרניני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני ותו לא מידי ש"מ בקמא (הוא דמתפיש דאס"ד חד) בחבריה מתפיש ליתני טובא ואני ודחי תנא פי רוכלא לחשוב וליזל והשתא אי האי הותר הא' הותרו פולן דתנא היינו שהותר ע"י חזרה שחזר [בתכ"ד מקבלת גזירותו עליו מיירי] א"כ אפ"ת חד בחבריה מתפיש אפ"ה לא מציי למיתני ואני טובא אלא ב"פ ולא יותר דאלו [הוי תני ג"פ ואני הא תו לא הוי יכול לחזור בו] דהו"ל לאחר כ"ד וא"א לומר הותר הא' ע"י חזרה הותרו פולן דלא מיבעי פולן דלא הותרו אלא אפילו הראשון עצמו נמי לא הותר [דחזר בו לאחר שהיות ג"פ ואני מקבלת גזירותו עד חזרתו אלא ודאי ש"מ הותר הא' דקאמר [לאו בחזרה מיירי

אֵלָא בַּשְׂאֵלָה וְהַתְּרַת חֻכִּים] כְּסֻתָּם הֵיטֵר נְדָרִים וְהַשְׂתָּא הִדְרָא ק"ל אַמַּאי נִיחָא לִיה לר"ל
הָא לְדִידְיָה נְמִי תְקֻשָׁה אַמַּאי נְקֻט ב"פ וְנֶאֱמַר הָא אֶפְיָלוּ לְדִידְיָה נְמִי מְצִי מִתְּפִיס הַג' דְּהָא
עֲדִינָן קִינְמוּ בַתְּכ"ד שֶׁל תַּלְמִיד שֶׁהוּא ג' תִּיבּוֹת שָׁנָה לִג' תִּיבּוֹת שֶׁל שְׁלוֹם ע"ר.

לְכֹן נ"ל לְפָרֵשׁ דְּנֻדְאֵי [לְאוּ בְּתֵר מְנַן תִּיבּוֹת אֲזֵלִינָן דְּהָא יֵשׁ תִּיבָה] קֻטְנָה דַּא"צ שֶׁהוּת
בְּאַמִּירְתָּהּ כְּמוֹ בְּתִיבָה גְּדוּלָה אֵלָא בְּתֵר מְנַן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבְּתִיבָה אֲזֵלִינָן וְהָא בְּכַדִּי שְׂאֵילַת
תַּלְמִיד ה"ל י"א אוֹתִיּוֹת וּבִג"פ וְנֶאֱמַר] ה"ל י"ב אוֹתִיּוֹת אוֹת א' יוֹתֵר וְהַשְׂתָּא לר"ל נִיחָא
הָא דל"ק וְנֶאֱמַר אֵלָא ב"פ מְשׁוּם דְּבַעֲיָנָן שְׂיִסְיָיִם [בַּתְּכ"ד שֶׁל שְׂאֵילַת תַּלְמִיד שְׁלוֹם עֲלֵיךְ
רַבִּי דְּהוּא] שְׂעוּר י"א אוֹתִיּוֹת וְאֵלוּ הֵנִי תְנִי ג"פ וְנֶאֱמַר הַג' לֹא מִתְּפִיס שְׁהַרִי הָאוֹת הָאֲחֵרוֹן
שֶׁל אַמִּירַת וְנֶאֱמַר שְׁלוֹ [הִיא אַחַר כ"ד] אַע"פ שֶׁהוּא סְמוּךְ לְאַתְרָא לְכ"ד אַפ"ה לֹא מִתְּפִיס
לר"ל אֲבָל לרִי"נ דַּס"ל דְּאֶפְיָלוּ הַתְּחֵלַת הַדִּבְעוּר שֶׁל וְנֶאֱמַר אִם הוּא סְמוּךְ לְאַתְרָא נְמִי
מִתְּפִיס מְדַאֲמַר תּוֹב לֹא שְׂבָקְתָּ רַוּוּחָא לְתַלְמִיד כ"ש אִם אַמִּירַת כָּל הַתִּיבָה שֶׁל וְנֶאֱמַר הִי
בַּתְּכ"ד לְבַד הָאוֹת הָאֲחֵרוֹן הִיא סְמוּךְ לְאַתְרָא לְכ"ד [דְּמִתְּפִיס וַא"כ] תְּקֻשָׁה ה"ל בְּמִתְנִי
פַּעַם ג' וְנֶאֱמַר אַפ"ה מִתְּפִיס וְאֵל תַּתְמָה עַל הָא דְפִי אֵלֶיכָא דר"ל דְּאֶפְיָא אִם הַתְּחֵיל לְהַתְּפִיס
וְלוֹמַר הַתְּחֵלַת הַתִּיבָה [שְׁלוֹ בַּתְּכ"ד] וְגַמְרַת הַתִּיבָה הֵיטֵה לְאַחַר כ"ד לְאוּ כַּד"ד וְלֹא מִתְּפִיס
וְהָא בַּפ"ד דְּשַׁבּוּעוֹת (דָּף ל"א) כְּפָרוּ שְׁנֵיהֶם כַּא' חֲזִיבִים פִּי' הַשְּׂבִיעַ ב' עֲדִים [שְׂעִידוּ
וְכָפְרוּ] חֲזִיבִין שְׁנֵיהֶם קָרְבַן שַׁבּוּעַת הַעֲדוּת וּבְגִמְרָא פְּרִיךְ כְּפָרוּ שְׁנֵיהֶם וְהָא א"א לְצַמְצָם
וּמוֹקִי לֵה ר"י כְּגוֹן שֶׁכְּפָרוּ שְׁנֵיהֶם בַּתְּכ"ד וַא"ל רַא"מ מְכַדִּי תַכ"ד כְּמָה הֵנִי כְּדִי שְׂאֵילַת
תַּלְמִיד לְרַב וְאִיכָא דְאֶמְרִי כ"ש רַב לְתַלְמִיד עַד דְּאֶמַר שַׁבּוּעָה שַׂא"י לָךְ עֲדוּת טוֹבָא הֵנִי
א"ל כַּאו"א תּוֹךְ דִּבְעוּרָא שֶׁל חֲבִירוֹ (חֶסֶר): ע"ב בְּזִמְנָן שֶׁמְקַצְתָּן רֹאִין אֵלוּ אֵת אֵלוּ הָרִי
אֵלוּ עֲדוּת אַחַת כְּרַש"י וְאִם הַזֶּמֶן אֶחָד מֵהֶן וְלֹא הַזֶּמֶן כְּוֹלֵן אִינוֹנְהֶרְגִין וְתִימָה לִי הָא כִּינּוֹן
דְּהַזִּמְנוּ פַת אַחַת מֵהֶן א"כ אִין עֲדוּתָן אַמַּת דְּהָא מְעוּלָם לֹא רָאוּ עֲדוּת זוֹ וַאֲע"פ שֶׁמְעִידִין
שְׂרָאוּ אֵת הַפַּת הַשְּׁנֵינִי כְּשֶׁרָאוּ גוֹף הַמְעַשֶּׂה וְהַעֲדוּת שֶׁקָרַד הוּא דְּהָא הַזֶּמֶן וְהַתּוֹרָה הָאֲמִינָה
אֵת הַזִּמְנִים א"כ אַמַּאי תְּנָן הָרִי אֵלוּ עֲדוּת אַחַת וְאִין נְהַרְגִין מְפָנִי שֶׁנְּצַטְרָפוּ עִם פַת
הַשְּׁנֵינִי לְהִיּוֹת פַת אַחַת מְשַׁעַת רִאֲיִתָּן הָא לֹא רָאוּ כָּלֵל עֲדוּת זוֹ וְלֹא נְצַטְרָפוּ עִם פַת
הַשְּׁנֵינִי מְעוּלָם לְהִיּוֹת עֲדוּת אַחַת.

וְאֶפְיָלוּ [א"ת] הַפַּת הַשְּׁנֵינִי שֶׁלֹּא הַזֶּמֶן מְעִידִין נְמִי שְׂרָאוּ בְּשַׁעַת מְעַשֶּׂה אֵת הַעֲדִים הַלְלוּ
הָא כִּינּוֹן שְׂכַן פַת הַמְזַמֵּת וְכַת שְׁנֵינִי שֶׁלֹּא הַזֶּמֶן מְכַחֲשִׁין זֶה אֵת זֶה דְּאֵלוּ אוֹמְרִים שְׁהֵינָה
שְׂמָה הַנְּזַמִּים בְּשַׁעַת מְעַשֶּׂה וְכַת הַמְזַמֵּת אוֹמְרִים עֲמָנוּ הִיוּ וְלֹא הִיוּ שְׂמָה בְּשַׁעַת מְעַשֶּׂה
וְהָא בְּהַכְחָשָׁה לֹא הָאֲמִינָה תּוֹרָה שְׁנֵינִי יוֹתֵר מִן הָרַאשׁוֹנָה וְהו"ל כְּשֵׁנִי פַתוֹת עֲדִים
הַמְכַחֲשִׁין זֶה אֵת זֶה א"כ לְמָה תְּלִי טַעְמָא דְאִין הַנְּזַמִּים נְהַרְגִין מְפָנִי שְׁהֵן עֲדוּת אַחַת
וּבַעֲיָנָן עַד שְׂיִזְמִנוּ כְּוֹלֵן ת"ל דְּבַלֵּא"ה אִין נְהַרְגִין כִּינּוֹן שְׂכַת הַשְּׁנֵינִי מְכַחֲשֶׁת אֵת הַזִּמְנִים
ה"ל כְּשֵׁנִים אוֹמְרִים הֵרַג וְשְׁנֵינִי אוֹמְרִים לֹא הֵרַג וְסַפֵּק נְפֻשׁוֹת לְהַקֵּל.

שׁוֹב רִאֲיִי לְהַרִיטְבָּ"א שְׂכַתְּבָא בְּמִתְנִיתִין הִיוּ שְׁנֵינִים רֹאִין אוֹתוֹ מְחֵלוֹן זֶה כּו' וַא"ת וְהָאִיךְ
הִיוּ מְקַצְתָּן זוֹמְמִין וְהֵלֵא אִם יְבֹאוּ הַעֲדִים וְיִאֲמְרוּ לְאוֹתָן שֶׁבְּחֵלוֹן הָאֶחָד עֲמָנוּ הֵיטֵמָה
בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי יְכַחֲשׁוּם הַעֲדִים שֶׁבְּחֵלוֹן הַשְּׂנֵינִי וּבְעֲדוּת מְכַחֲשֶׁת אִין אֵלוּ נְעַשִׂין זוֹמְמִין
וּי"ל דְּלֵהֲכִי קְתָנִי שֶׁמְקַצְתָּן רֹאִין אֵלוּ אֵת אֵלוּ וְלֹא קְתָנִי שֶׁכְּוֹלֵן דְּסַגִּי בְּחַד מְאֵלוּ שְׂיִרָאוּ
לְאֵלוּ לְעַשׂוֹת צִירוּף בִּינְיָהֶם וְאֶפְתִּי לֹא הוֹעִיל כְּלוֹם לְקוֹשְׁיִתְּנִי דְּמִמְנ"פ אִם פַת הַשְּׁנֵינִי

שלא נִזְמַו שְׁנֵיהֶם מְעִידִין שְׂרָאוּ בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה אֶת כַּת הַנּוֹמֵת אוֹ אֶת אֶחָד מֵהֶן א"כ אִפְתִּי תִקְשָׁה ל"ל לְמִיתְלֵי טַעְמָא שְׂאִינּוּ נְהַרְגִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן עֲדוֹת אַחַת ת"ל דְּהוּי לִיהַּ הַמְּזִימִים עֲדוֹת מְוֹכַחֶשֶׁת וְאִם לֹא הַעִיד אֶלָּא אֶחָד מִכַּת שְׁנֵיהֶם שְׂרָאָה בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה אֶת הַמְּזִימִים שְׁנֵיהֶם אוֹ אֶחָד מֵהֶן א"כ לֹא נִשְׂאָר בְּכַת שְׁנֵיהֶם אֶלָּא עַד אֶחָד כִּשְׁרָא שְׂרָא הַוֹכַחֶשׁ וְהַשְׁנֵי הַוֹכַחֶשׁ דְּהָא מִתְּנִי' מַחְלוּן זֶה וְכו' מַחְלוּן זֶה וְלֹא יוֹתֵר מִיִּירֵי וְאִפְתִּי תִקְשָׁה אִמְאֵי אִין נְהַרְגִין הָא שְׁנֵי הַמְּזִימִים אוֹמְרִים שְׂרָא לֹא רָאוּ מַעֲוֹלָם הַמַּעֲשֵׂה וְאִע"ג שְׂאֶחָד מִכַּת שְׁנֵיהֶם מִכְחִישׁ אוֹתָן וְיַמְעִיד שְׂרָאָה הַמְּזִימִים בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה הָא אִין דְּבָרֵיו שֶׁל אֶחָד בְּמִקּוּם שְׁנֵים וְאִמְאֵי אִין נְהַרְגִין הַמְּזִימִים דְּתוּ לִיכָא לְמִימַר הָא דְּאִין נְהַרְגִין מְשׁוּם דְּלֹא הוֹזְמוּ כְּלוּן דְּהָא לֹא הָיוּ כְּלוּל בְּאוֹתוֹ עֲדוֹת וְלֹא שְׂיִיף לִזְמַר שְׁנַצְטָרְפוּ לְהִיּוֹת כְּכַת אַחַת דְּאִין נְהַרְגִין עַד שְׂיִוְזְמוּ כְּלוּן דְּאִיף נִצְטָרְפוּ הָא לֹא הָיוּ כְּלוּל שְׁם בְּצִירּוּף מַעֲשֵׂה וְאִמְאֵי אִין נְהַרְגִין וְלֹא עוֹד אֶלָּא אִפְלוּ אִם הִי' בְּכַת שְׁנֵי שְׂרָאוּ מַחְלוּן אַחַר הַרְבֵּה יוֹתֵר מְשֻׁנָּם אִפְלוּ מְאֵה אִפְתִּי הַקּוֹשֵׁיָא בְּמִקּוּמָה עוֹמְדַת דָּאִם אִינוּ מְעִיד שְׂרָאָה אֶת כַּת הַמְּזִימָת אֶלָּא אֶחָד מֵהֶן אִין דְּבָרֵיו שֶׁל אֶחָד בְּמִקּוּם שְׁנֵים וְאִמְאֵי אִין נְהַרְגִין הַמְּזִימִין וְאִי מִיִּירֵי שְׁנֵים מִכַּת שְׁנֵיהֶם הַעִידוּ שְׂרָאוּ אֶת הַמְּזִימִין בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה אִפְתִּי תִקְשָׁה לְמָה ת"ל טַעְמָא מִפְּנֵי עֲדוֹת אַחַת ת"ל דְּהַמְּזִימִים ה"ל עֲדוֹת מְוֹכַחֶשֶׁת מְאוּתָן שְׁנֵים שֶׁל כַּת שְׁנֵיהֶם וְכַדְפְּרִישִׁית.

עוֹד תִּירֵץ הַרִיטְבָ"א עַל קוֹשְׁתוֹ דְּמִיִּירֵי שְׂרָאוּ אֶת אֱלוּ קוֹדֵם מַעֲשֵׂה וְהַרְגִישׁוּ בְּהֶם בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה אוֹ שְׂרָאוּ דְּרַף רֵאִיָּה כּוֹלְלַת וְלֹא שְׁהַפִּירוּם מִמֶּשׁ שְׂיִוְכְלוּ לְהַכְחִישׁ אֶת הַמְּזִימִים.

אֲבָל כָּל זֶה אִינוּ מוֹעִיל לְקוֹשְׁתֵינוּ דְּכִינּוּ דְּאִין כָּאֵן הַכְּחֶשֶׁה לְהַמְּזִימִים מִכַּת שְׁנֵיהֶם כְּלוּל וְהוּי הַזְּמָה מַעֲלִיא וְא"כ דְּבָרֵי הַמְּזִימִין מִתְחַלְתָּן שְׁקַר הוּא אִמְאֵי אִין נְהַרְגִין הָא לֹא נִצְטָרְפוּ בְּרֵאִיָּתָן עִם כַּת שְׂרָאָה לְהִיּוֹת עֲדוּתָן אֶחָד מִפִּינּוּ דְּלֹא הָיָה הַמְּזִימִין שְׂמָה כְּלוּל בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה.

וְלִי נִרְאָה לְפָרֵשׁ דְּרִישָׁא דְּמִתְנִיתִין דְּבַזְמַן שְׂמַקְצָתָן רוֹאִין אֱלוּ אֶת אֱלוּ הַרִי אֱלוּ כַּת אַחַת לֹא מִיִּירֵי כְּלוּל מַעֲדֵי הַזְּמָה אֶלָּא מִיִּירֵי כְּגוֹן שְׂנַמְצָא בְּכַת אֶחָד מִן הַכַּתוֹת קְרוּב אוֹ פְּסוּל לְפִיכָף דְּעַדוּתָן אֶמַת בְּרוֹאִין זֶה אֶת זֶה נִצְטָרְפוּ בְּרֵאִיָּתָן לְהִיּוֹת כַּת אַחַת וְעַדוּת כְּלוּל בְּטִילִין [וְאִם אִין מַקְצָתָן] רוֹאִין זֶה אֶת זֶה הו"ל שְׁנֵי עֲדוּת וְעַדוּת כַּת הַשְּׁנֵיהֶם קִיָּמַת.

וְהָא דְּמַסִּיִּים בְּמִתְנִיתִין לְפִיכָף אִם נִמְצָאָת אֶחָד מֵהֶן זוֹמְמִין הוּא וְהֵן נְהַרְגִין וְהַשְּׁנֵיהֶם פְּטוּרָה אִסְיָא דְּמִתְנִי' לְחוּד קָאִי דְּבִשְׂאִין רוֹאִין זֶה אֶת זֶה וְאִין הַמְּזִימִים מְוֹכַחֶשֶׁת כְּלוּל מִכַּת הַשְּׁנֵיהֶם אִע"פ שְׁשְׁנֵי הַכַּתוֹת שְׁהַעִידוּ הַעִידוּ כְּלוּל בְּב"ד מ"מ הוּא נְהַרְגִין מִפְּנֵי כַּת הַשְּׁנֵיהֶם וְהֵן נְהַרְגִין מַעֲדוּת הַזּוֹמְמִים דְּמִיִּירֵי בְּשִׁלְא הַעִידוּ הַשְּׁנֵי כַּתוֹת בְּתוֹף כְּדִי דִּיבּוּר אֲבָל הַעִידוּ בְּכ"ד נִצְטָרְפוּ בְּעַדוּתָן בְּשַׁעַת הַגְּדָה לְהִיּוֹת כַּת אַחַת וְאִין נְהַרְגִין עַד שְׂיִוְזְמוּ כְּלוּל כְּמוֹ שְׂאִמַר רַבָּא לְעִיל וְכְמוֹ שְׂכַתְבְּתִי בְּשֵׁם הַתּוֹס': לְפִיכָף אִם נִמְצָאָת אַחַת מֵהֶם זוֹמְמַת הוּא וְהֵן נְהַרְגִין מִשְׁמַע אֲבָל בְּרִישָׁא בְּזַמַּן שְׂמַקְצָתָן רוֹאִין אֱלוּ אֶת אֱלוּ דְּהו"ל עֲדוּת א' א"נ א' מֵהֶן זוֹמְמוֹת הוּא וְהֵן פְּטוּרִים הֵן מְשׁוּם דְּבַעֲיִנּוּ עַד שְׂיִוְזְמוּ כְּלוּל מְהַקִּישָׁא דְּג' לְב' כְּדַתְנַן לְעִיל וְהוּא מְשׁוּם דְּהו"ל כְּנַמְצָא א' מֵהֶן קא"פ דְּעַדוּת כְּלוּל בְּטִילָה.

וְק"ל הַתְּנִיחַ לְאַבְיֵי דְּאִמַר עֲדִים זוֹמְמִים לְמַפְרַע הֵן נְפִסְלִין מִש"ה הוּא פְּטוּר בְּרִישָׁא אֲבָל לְרַבָּא דְּאִמַר מִכָּאֵן וְלַהֲבָא הוּא נְפִסְלִי וְלַהֲבָא לִישְׁנָא דְּמַפְרַשׁ טַעְמָא דְּרַבָּא מְשׁוּם דְּע"ז

חידוש הוא דמאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני הלכך אין לה בו אלא משעת חידושו ואילך פדאמרין בפירק זה בורר (דף כ') ובפירק מרובה (דף ע') א"כ בשעת הגדה עדיין לא נפסל למפרע: בדיני נפשות הוא דאין פשיטה אבל בדיני ממונות פשיטה.

הקשה ר"א מאורליינ"ש דהא קרובים נפקא לן דפסולין מלא יומתו אבות על בנים ודינו ממונות גמרינן מיניה דכתיב משפט אחד יהי לכם א"כ הכא נמי גילף ממונות מנפשות להך מילתא דעדות מיוחדת ותיקצו התוס' דע"כ האי קרא לאו בד"מ קאי דעד אחד מועיל לממון דלשבועה מיהא איתל'.

ולפ"ז משמע דדיני גיטין וקדושין וכן עידי קנוי וסתירה ועידי טומאה נמי לדיני נפשות דמיא ועדות מיוחדת פסולין בהו דהא בהני נמי עד אחד אין מועיל בהן כלל וכן משמע להקדיא במה שפירשו התוס' לעיל גבי הא דאמר שמואל הלכה כר"י דהא דנמצא א' מהן קרוב או פסול עדות פולן בטיילה בד"א בעדות נפשות אבל בד"מ תתקיים עדות בשאר.

והקשה התוס' האיד מצינו דינו ורגלינו פשוטנין גט שיש במעמד קרובים והי לנו לומר דעדות הפשירים בטל והאי דומיא דד"נ דשרינן א"א שיש בה מיתות ב"ד וטעם דפרישית לעיל גבי עדות נפשות שייך נמי בגט.

ולעיל מיניה פירשו דה"ט דמחלק ר"י בין ד"מ לד"נ אע"ג דכתיב משפט אחד יהיה לכם משום דבד"נ שייך שפיר למילף משנים דעדותן בטיילה משום דמה שנים נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן בטיילה לגמרי ומעתה אינה מועלת לכלום אף בשלשה פולם בטיילים לגמרי אבל בד"מ דבשנים נמי כי נמצא אחד מהם קא"פ השני אינו בטל לגמרי דחייב לו שבועה לכך אחד מהן קא"פ תתקיים העדות בשאר עדים ותימה לי לומר פן דעידי גיטין וקדושין [צריכין] שיהיו רואין זה את זה לא שמענו זה בשום מקום ולא אישתימיט להגמרא בשום דוכתא להשמיענו חידוש גדול כזה.

ועוד דהא בהדיא מוכח בגמרא איפכא דגרסינן בפ"ד דגיטין (דף ל"ג) בהא דתניא התם אמר לזה בפני עצמו ולזה בפני עצמו פי' שיתן גט לאשתו יכול לבטל זה שלא בפני זה וקאמר אי אמרת בשלמא בעדי הולכה שפיר אלא אי אמרת בעדי פתיכה מי מצטרפי הא אמר מר אין עדותן מצטרפת עד שיראו שניהם כאחד ונחיי דלמא כריב"ק ס"ל פי' דפליג את"ק [בסנהדרין (דף ו')] וס"ל אפילו בזה אחר זה ואי ס"ד דעידי גיטין וקדושין לד"נ דמי ועדות מיוחדת פסולה בהן והשתא אפילו ראו פאחת גוף העדות אלא שזה ראה בחלון זה וזה ראה בחלון זה פסולין בגיטין וקדושין הואיל ולא ראו זה את זה כ"ש דבזה אחר זה שהן פסולין דהא אפילו ריב"ק מודה דעדות המיוחדת בד"נ דפסולה וא"כ האי ברייתא דאמר לזה בפ"ע מיירי בעדי פתובה אפתי תקשה איה עדותן מצטרפת ואפילו לא בטלה נמי אין עדותן עדות אפילו אם תוקמא כריב"ק אלא ש"מ דעידי גיטין וקדושין לד"מ דמיא ולריב"ק מצטרפין אפי' בזה אחר זה ולת"ק בזא"ז הוא דלא מצטרפין אבל בראו בבת אחת פגון א' רואה בחלון זה וא' בחלון זה אפ"ה מצטרפין וכדא' עדות מיוחדת פשיטה בד"מ.

ועוד ק"ל דא"כ קשׁיא דר"נ אדר"נ דלעיל פוסק ר"נ כרבי דאמר לענן קרוב או פסול
אחד דיני ממונות ואחד ד"נ אלמא לית ליה ה"ט משום דבד"מ לא מישתעי קרא פיו
דעד אחד פשר בה והקא אר"נ לענן עדות מיוקדת דבד"מ פשירים מה"ט דקרא לא
מישתעי בד"מ הואיל וע"א פשר בה ול"נ דה"ט דעדות מיוקדת פשירה בד"מ דלא
משוין ד"מ לד"נ משום דכתיב משפט אחד יהיה לכם משום דכתיב יומת יומת תרי זימני
דקו מיצי למיכתב ע"פ שנים עדים יומת המת לא ע"פ עד אחד יומת שנית ל"ל ש"מ
לדיוקא אחי דווקא בד"נ בעינן דלא ליהוי] עדות מיוקדת אבל בד"מ לא וה"ה לעידי
גיטין וקדושין דאד"נ דווקא קפיד קרא אע"ג דבפרק זה בורר (דף כ"ח) נ"ל מולא יומתו
אבות על בנים דבעדות בנים הפתוב מדבר מכאן לקרובים שפסולים לעדות ואמרין
אשפחן לחובה לזכות מנין ת"ל יומתו יומתו תרי זימני אם אינו ענין לחובה תגיהו ענין
לזכות אשפחן ד"נ ד"מ מנין אמר קרא משפט אחד יהיה לכם משפט השנה לכולכם ולא
דרשינן מהאי לא יומתו לא יומתו תרי זימני לומר דווקא בד"נ הוא דדיני קרובים
פסולים אבל לא בד"מ ואתי קרא דיומתו יומתו תרי זימני לאפוקי מהקישא דמשפט אחד
יהיה לכם דלא תדרשיה גבי פסולי קורבה כדאמ' הכא גבי פסולי דעדות מיוקדת לק"מ
דבשלמא התם סברא הוא דנדרוש האי יומתו יומתו תרי זימני באם אינו ענין לחובה
תגיהו ענין לזכות דסברא דהשתא לחובה פסולין לזכות מיבעיא וא"כ אין לנו להוציא
ד"מ מהקישא דמשפט אחד יהיה לכם לגבי פסולי קורבה אבל הכא האי יומתו יומתו
תרי זימני אי לא תדרשיה דווקא בד"נ עדות מיוקדת פסולה ולאפוקי [לשאר] דינים
א"כ יומתו יומתו תרי זימני ל"ל ובע"כ יתורא דקרא אחי להוציא שאר דינים [מד"נ]
לענן עדות מיוקדת ולאפוקי מהקישא דמשפט א' יהיה לכם לענן זה: [מיהו] ק"ל לפי
מאי דפרישית דעידי גיטין וקדושין בעדות מיוקדת פשירה וא"כ ה"ה לעידי טומאה
בא"א נמי עדות מיוקדת פשירה דהא עיקר דבר [דיליר] מיניה דאין דבר שבערונה פחות
משנים גבי עידי טומאה כתיב דכתיב (לא) [כי] מצא בה ערות דבר וילפינו דבר דבר
ממזון דבעינו שני עדים גבי עידי טומאה כדאמ' ברפ"ק דסוטה ופ"ג דקדושין ובכמה
דוכתי וכינון דעידי גיטין וקדושין עדות מיוקדת פשירה ה"ה לעידי טומאה א"כ תקשה
לך הא דאמרין בפרק ה' דסנהדרין (דף מ"א) עידי נערה המאורסה שהנזמו אין נהרגין
מתוך שיכולין לומר לאנסרה על בעלה באנו ומתוך שאינהו אין נהרגין איהו נמי אינה
נהרגת דה"ל עדות שאי אתה יכול להזימה ואינו עדות ופריה הגמרא והא אתרו בה פי'
ואיך יכולין לומר דלאנסרה על בעלה באנו דא"כ אמאי אתרו בה למיתה ומשני באשה
חבירה ואלקבא דריב"י דאמר חבר א"צ התראה והשתא אפתי תקשה דכינון דעדות
מיוקדת פסולה בד"נ בע"כ צריכין אנו לבדוקן אם ראו עדים זה את זה בשעת המעשה
או לא פיון דעדות מיוקדת פסולה בד"נ וכדתנו התם שבדקין אותן מפירין אתם אותו
התריהם בו ואע"ג דלא תנא במתניתין דבדקין נמי אותן אם ראו זה את זה פיון דלא
סגי בלא זה בע"כ תנא ושייר דשייר הא דלא חשיב במתניתין מה דחשיב בגמרא
בברייתא שבדקין אותן נמי קבל עליו התראה [התיר] עצמו למיתה המית תוף כדי
דיבור ואע"ג דברייתא חשיב כולהו ולא חשיב דבדקינן להו אם ראו זה את זה בע"כ
פיון דלא סגי בהכי סמיה תנא דברייתא אהא דתנו דעדות מיוקדת פסולה בד"נ וממילא
משמע דבדקין את העדים בזה וכינון שפן אפתי תקשה דאע"ג דלא הותרו בהן ובאשה

חבירה עסקינה ואלקבא דר"י פיון שהו מעידין שראו זא"ז בע"כ להמיתה באו דאי לאנסרה לבעלה בלא"ה נמי אפילו בעדות מיוחדת אסורה על בעלה דהא עידי דבר שבערנה אפילו בעדות מיוחדת פשירה ול"ל להעמיד שראו זא"ז ובע"כ למיתה באו ולא לאנסרה על בעלה לחוד דבשלמא ז' חקירות דתנו התם דבדוקין אותן בד"נ באיזה יום באיזה שעה כו' הא ודאי בעידי נשים וכן בכל עדיות צריף לבדוקין פדתנו התם פרישא דמתניתין א' ד"מ וא' ד"נ בדרישה וחקירה שצאמר משפט אחד יהיה לכם ואע"ג דבטלו רבנן לז' [חקירות] בהודאת והלואת מ"מ הא מפרש בגמרא דה"ט שלא תנעול דלת בפני לוויין והאי טעמא לא שייך בעדות נשים שהרי אפילו בד"ק נמי לא בטלו שבעה חקירות אבל להא ודאי תיקשית כדפרישית: בדיני נפשות הוא דאין פשירה אבל בד"מ פשירה ויש לעיין דינו גלות ומלקות ודיני גיטין וקדושין וסוטה אי דמי לד"נ או לד"מ ומדברי התוס' נראה דכל הני לד"נ דמו שהרי הקשו דהא קרובים נפקא לן דפסולין מלא יומתו אבות על בנים וד"מ גמרינן מיניה דכתיב משפט אחד יהיה לכם א"כ נילף ד"מ מד"נ להך מלתא דעדות מיוחדת ומתירצו דע"כ האי קרא לאו בד"מ קאי דע"א מועיל לממון דלשבועה מיהא איתיה ולפ"ז כל הני דאין ע"א מועיל בהו פלל דהא לא שייך שבועה גבייהו לד"נ דמו מקרא דמשפט אחד מיהו יש לדחות פיון דיליף מקרא דעדות מיוחדת פשירה בד"מ מהשתא אין למילף כל הני מד"נ מקרא דמשפט א' יהי' לכם משפט השנה לכולכם דמאי חזית לדמויי הני לד"נ משום משפט השנה לכולכם נדמינהו לד"מ מה"ט גופא משום משפט השנה לכולכם.

ועוד דלא שייך למדרש פאן משפט א' השנה לכולכם דע"כ אינו שנה דהא בד"מ עדות המיוחדת פשירה וה"נ איתא כה"ג בפ"ד דסנהדרין (דף ל"ג) גבי ד"נ מחזירין לזכות ואין מחזירין לחובה ונ"ל התם מקרא דנקי וצדיק אל תהרוג ואמרינן התם סייבי גלות מנין אתיא רוצח רוצח סייבי מלקות מנין אתיא רשע רשע גז"ש לסייבי גליות וח"מ ל"ל ת"ל ממשפט א' אלא ודאי פיון דגבי ממון תנו התם דמחזירין בין לזכות בין לחובה א"א ללמוד לח"ג ומלקות לענין עדות מיוחדת דפסול בהן יש ללמוד מסייבי מיתות בהא ג"ש דרוצח רוצח ורשע רשע כדנ"ל התם לענין מחזירין ולעיל נמי יליף להגז"ש זו. מיהו אפתי גבי גיטין וקדושין וסוטה יש להסתפק אי לד"נ דמו או לד"מ והא דאמרינן לעיל גבי נמצא אחד מהם קרוב או פסול דעדותן בטילה מהקישא דג' לב' וקאמר ר"י בד"א בד"נ אבל בד"מ תתקיים העדות בשאר ופירשו התם התוס' דגיטין וקדושין לר"י לדיני נפשות דמו שאני התם דהא פי' התוס' שם טעמא דר"י דמחלק בין ד"מ לד"נ ולא משוו להו ממשפט אחד משום דבד"נ שייך שפיר למילף מהקישא דג' לב' דבב' אי נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדות הפשר היחיד בטל לגמרי ולא מהני מידי אבל בד"מ בב' אי נמצא א' קרוב או פסול עדות הכשר אינו בטל לגמרי דהא סייב שבועה ע"פ לפי"ז נמצא הקישא דג' לב' גמרינן שפיר לכל דבר אלא דס"ל לר"י דהא פדאיתא והא פדאיתא גבי ד"נ מקשינן ג' לב' דידיה דבב' בד"נ גופייהו כי נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדות הפשר היחיד בטל לגמרי ה"נ גבי שלשה כי נמצא א' מהם קרוב או פסול עדות הב' הפשירים בטל לגמרי וגבי ד"מ נמי מקשינן ג' לב' דידיה דבב' דד"מ גופייהו אין בטל עדות הכשר לגמרי אלא מועיל לסייבו שבועה ע"פ לפיכך בג' עדותן קיימת נמצא

מיהו ח"ג ומלקות לענין עדות מיוחדת דפסול בהן יש ללמוד מסייבי מיתות בהא ג"ש דרוצח רוצח ורשע רשע כדנ"ל התם לענין מחזירין ולעיל נמי יליף להגז"ש זו. מיהו אפתי גבי גיטין וקדושין וסוטה יש להסתפק אי לד"נ דמו או לד"מ והא דאמרינן לעיל גבי נמצא אחד מהם קרוב או פסול דעדותן בטילה מהקישא דג' לב' וקאמר ר"י בד"א בד"נ אבל בד"מ תתקיים העדות בשאר ופירשו התם התוס' דגיטין וקדושין לר"י לדיני נפשות דמו שאני התם דהא פי' התוס' שם טעמא דר"י דמחלק בין ד"מ לד"נ ולא משוו להו ממשפט אחד משום דבד"נ שייך שפיר למילף מהקישא דג' לב' דבב' אי נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדות הפשר היחיד בטל לגמרי ולא מהני מידי אבל בד"מ בב' אי נמצא א' קרוב או פסול עדות הכשר אינו בטל לגמרי דהא סייב שבועה ע"פ לפי"ז נמצא הקישא דג' לב' גמרינן שפיר לכל דבר אלא דס"ל לר"י דהא פדאיתא והא פדאיתא גבי ד"נ מקשינן ג' לב' דידיה דבב' בד"נ גופייהו כי נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדות הפשר היחיד בטל לגמרי ה"נ גבי שלשה כי נמצא א' מהם קרוב או פסול עדות הב' הפשירים בטל לגמרי וגבי ד"מ נמי מקשינן ג' לב' דידיה דבב' דד"מ גופייהו אין בטל עדות הכשר לגמרי אלא מועיל לסייבו שבועה ע"פ לפיכך בג' עדותן קיימת נמצא

נתקייים פאן משפט אַחד יִהְיֶה לָכֶם דְּבִין בַּד"מ וּבִין בַּד"נ ב' וג' שְׁוִין אֵלָּא הַאי פְּדִינָה וְהַאי פְּדִינָה הִלְפָּה לְעֵנָּה גִּיטִין וְקְדוּשִׁין צְרִיכִין אָנוּ לְהַשְׁוֹת ג' לַב' כְּמוֹ שְׁוִין בַּד"מ וְד"נ מִשּׁוּם שְׁנַאמַר מִשְׁפֵּט אַחַד יִהְיֶה לָכֶם וּבַע"כ צְרִיף לְהַשְׁוֹת ג' שְׁלָהֶם לַב' דְּגוּפִינָהוּ כְּמוֹ שְׁאַתָּה אֹמֵר בַּד"נ וְד"מ וְהָא ב' דְּגוּפִינָהוּ אֵי נִמְצָא אַחַד מֵהֶם קְרוּב אוֹ פְּסוּל עֲדוּת הַיְחִידִי בְּטַל לְגַמְרֵי וְלֹא מֵהֵנִי מִיְדֵי כְּמוֹ בַּד"נ ה"נ בַּג' אֵי נִמְצָא אַחַד מֵהֶם קְרוּב אוֹ פְּסוּל עֲדוּתָן בְּטִילִין לְגַמְרֵי אֲבָל גְּבִי עֲדוּת מְנוּחָת דַּד"מ וְד"נ אֵינָן שְׁוִין דַּבְד"נ פְּסוּלָה וּבַד"מ כְּשִׁירָה וְלֹא מִשְׁוִינָן לְהוּ מְקַרָּא דְּמִשְׁפֵּט אַחַד אֵיכָּא לְאִיסְפְּנִי גִיטִין וְקְדוּשִׁין לְמֵאִי מְדַמְיָנָן לְהוּ אֵי לַד"נ אוֹ לַד"מ וְגַם אֵין לְפִשְׁנֹט מְהָא גּוּפָה דְּקֶאֱמַר רַב נַחְמָן עֲדוּת מְנוּחָת כְּשִׁירָה בַּד"מ וּמְדַנְקֵט ד"מ מִשְׁמַע דְּלָכֵל הֵנִי לֹא אֵין זֶה רְאִיָּה דְּדוּן לְאִידָּהּ גִּיסָא מְדַנְסִיב לְקַרָּא לֹא יוֹמַת ע"פ עַד אַחַד בַּד"נ הוּא דְּלֹא מִשְׁמַע דְּכָל מִילֵי דְּלָאוּ ד"נ כְּשִׁירָה וְקַרָּא נְמִי ד"נ הוּא דְּמַמְעֵט וּמְהָא דְּאֶמְרִינָן בַּפ"ה דְּסַנְהֶדְרִין (דָּף מ"א) עֵינֵי נַעֲרָה הַמְּאֹרְסָה שְׁהוֹנָמוּ וְכו' (תְּסַר): דָּף ז' ע"א כָּל מְקוֹם שְׁיַעֲמָדוּ שְׁנַיִם וַיֹּאמְרוּ מְעִידִים אָנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי [בַּפ"ו] דְּסַנְהֶדְרִין (דָּף מ"ה) אָמַר שְׁמוּאֵל נִקְטַע יַד הָעֵדִים פְּטוּר מֵאֵי טַעֲמָא דְּבַעֲיָנָא יַד הָעֵדִים תְּהִיָּה בּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה וְלֵיכָּא וּפְרִיף עֲלָה מִמֶּתְנִי כָּל מְקוֹם שְׁיַעֲיָדוּהוּ שְׁנַיִם וַיֹּאמְרוּ מְעִידִים אָנוּ בְּאִישׁ פְּלוֹנִי שְׁנַגְמַר דִּינוֹ בַּב"ד פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי עֲדִיו הָרִי זֶה יִהְרַג תְּרַגְמָא שְׁמוּאֵל בְּהוּן הוּן עֲדִיו וְק"ל הָא בְּמִתְנִיתִין תְּנִן שְׁאוּמְרִים וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי לְעֲדִיו אֵלְמָא לֹא הוּן עֲדִיו וַי"ל דְּמִיָּרֵי שְׁשֻׁנִים אֵלּוּ הַמְּעִידִין שְׁנַגְמַר דִּינוֹ הוּן עֲדִיו עִם עוֹד שְׁנַיִם אַחֲרֵים שְׁאוּמְרִים אֵלּוּ עֲלֵיהֶם וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי עֲדִיו פִּי שְׁהוּן ג"כ עֲדִיו כְּמוֹנוּ וְקַמ"ל דַּע"ג דְּאוּתָן פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי לֵיכָּא הֵכָּא אֵי הֵיוּ נִקְטַע יָדָם אַח"כ אַפ"ה פִּינֹן דְּאֶפְשֵׁר לְקַיִים יַד הָעֵדִים ע"י ב' עֵדִים הִלְלוּ סְגִי וְאֵע"ג דְּמִקְשִׁינָן שְׁלִשָּׁה לְשֻׁנִים לְעֵנָּה נִמְצָא אַחַד מֵהֶם קְרוּב אוֹ פְּסוּל וְעַד שְׁיָהָא שְׁלִשְׁתָּן זוּמְמִין מ"מ לְעֵנָּה יַד הָעֵדִים בְּתַרְתֵּי סְגִי וְטַעֲמָא דְּהָא לְעֵנָּה קְרוּב אוֹ פְּסוּל נְמִי אֵין עֲדוּתָן בְּטִילָה אִם לֹא שְׁהִיָּה קְרוּב אוֹ פְּסוּל בְּשַׁעַת רְאִיָּה אוֹ הַגְּדָה אוֹ בְּשַׁתִּיהוּן ע"ד הַשִּׁיטוֹת שְׁכַתְּבִיתִי לְמַעְלָה.

אַבָּל אִם הֵיוּ כְּשִׁירִים בְּשַׁעַת רְאִיָּה וְהַגְּדָה אַע"פ שְׁנַפְסְלוּ לְאַחַר מְכָאן אֶפְּלוּ קוּדָם גַּמ"ד ל"ל בַּהִמְיָהוּ ל"ד כ"כ דְּהִתָּם אִם נַעֲשֶׂה ל"ל בַּה פִּינֹן שְׁהִיו כְּשִׁירִים בְּשַׁעַת רְאִיָּה וְהַגְּדָה כ"ש אִם נַעֲשֶׂה א' פְּסוּל דְּאֵין מְבַטֵּל עֲדוּת הַכְּשִׁירִים אֲבָל הִיא דִּיזַד הָעֵדִים עֵיקַר קְפִידָא אֲשַׁעַת מִימַת הַגְּדוּן הוּא וְאַדְרָבָּה אֵי נִקְטַע קוּדָם ל"ל בַּה כְּדִאֶמְרִינָן הֵתָם אֵלָּא מַעֲתָה עֵדִים גִּינְדִּין דְּמַעֲקֶרָא ה"נ דְּפְסוּלָה וּמִשְׁנֵי אָמַר קְרָא יַד הָעֵדִים שְׁהִיָּתָה כְּבָר א"ל דְּאִם א' מֵהֶם נַעֲשֶׂה גִינְדָם קוּדָם מִימַת הַגְּדוּן עֲדוּת פּוֹלָן בְּטִילָה אֶפְּלוּ הוּן מֵאָה: סַנְהֶדְרִין נוֹהֲגָת בְּאַרְץ וּבְחוּ"ל ק"ל מֵאִי עֵנָּה כְּבָא זֹו בְּמַכִּילִתִין בַּמַּס' סַנְהֶדְרִין הוּ"ל לְמִתְנֵי גְּבִי שְׁאָר דִּינֵי דִּינָיִם וּנ"ל דְּתַנִּי לְהַהֵכָּא מִשּׁוּם דְּבַגְמָרָא רְמִי רִישָׁא וְסִיפָא דְּלַפְנֵי כְּבָא זֹו מִי שְׁנַגְמַר דִּינוֹ וְכ"מ שְׁיַעֲמָדוּ שְׁנַיִם וּמִשְׁנֵי כְּבָא בַּא"י כְּבָא בְּחוּ"ל מִש"ה תְּנִי לְהַה אַבְתָּרָה דְּנוֹהֲגָת בְּאַרְץ וּבְחוּ"ל לְגִלוּנֵי אַרִישָׁא וְסִיפָא שְׁלַפְנֵיָה [דְּחֻדָּא] מִיָּרִי בַּא"י וְחֻדָּא בַּח"ל: בְּאַרְץ וּבְחוּ"ל וְהָא דְּלֹא תְּנִי בְּפִנֵי הַבַּיִת כְּדִתְנִי לְעֵנָּה או"ב וְכִי"ד וְעוֹד לְעֵנָּה כְּפִי מִילֵי בַּמַּס' חוֹלִין מִשּׁוּם דְּשְׁלָא בְּפִנֵי הַבַּיִת אֵין ד"נ נוֹהֵג אֶפְּלוּ בַּא"י כְּדִאֶמְרִינָן בַּפְּד"מ (דָּף נ"ב) וּבָאֵת אֵל הַפְּהָנִים הַלּוּיִם וְאֵל הַשּׁוֹפֵט בְּזִמְן שְׁיַשׁ כְּהֵן יֵשׁ מִשְׁפָּט אֵין כְּהֵן אֵין מִשְׁפָּט מ"מ ק"ל הָא בְּגַמְרָא יְלִיף לְהָא דְּנוֹהֲגָת בְּחוּ"ל מְדַכְתִּיב וְהִיו אֵלָּה לַל"מ לְדוֹרוֹתֵיכֶם בַּכ"מ אֵלְמָא אַע"ג דְּכַתִּיב לְדוֹרוֹתֵיכֶם אַפ"ה אֵינוּ נוֹהֵג שְׁלֹא בְּפִנֵי הַבַּיִת וְהָא בַּרפ"ב דְּכַרִּיתוֹת

(דף ט') תניא פכּם פּגּר פּכּם פּכּאבוּתיכּם מְה אבוּתיכּם לא נכּנסוּ לְבְרית אֶלָּא בְּמילָה וּטְבילָה וְהִרְצָאת דְּמִים אֶלָּא מְעַתָּה הָאֵיזְדָּנָא דְּלִיפָא קְרַבֵּן לָא נִקְבַּל גְּרִים וּמְשַׁנֵּי אָמַר רַב אַחָא ב"י וכו' אַתְּכֶם גַּר אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם פּי' אֲסִיפָא דִקְרָא סְמוּךְ לְדוֹרוּתֵיכֶם אֶף עַל גַּב דְּלִיפָא מְקַדָּשׁ כֵּן פִּירֵשׁ רִש"י פְּלוּמֵר דְּאִי בְּזִמְנֵי שְׁאִין מְקַדָּשׁ אִין מְקַבְּלִין גְּרִים א"כ א"א לְקַנִּים לְדוֹרוּתֵיכֶם הָא בְּדוֹרוֹת שְׁאֲחֵר הִחְוֹרְבֵן לִיפָא גְּרִים וּגְדוּלָה מְזוּ פְּתִבוּ הַתּוֹס' פ"ג דְּקִידוּשִׁין (דף ס"ב) בְּשֵׁם הַר' נְתַנְאֵל דְּהָא דְּמְקַבְּלִין גְּרִים בּוּזָה"ז אַע"ג דְּלִיפָא מְנֻמְחִין מְשׁוּם דְּבִגְרָא פְּתִיב לְדוֹרוּתֵיכֶם דְּמִשְׁמַע בְּכַל עֵינֵן אַע"ג שְׁאִין מְנֻמְחִין דַּע"כ הַשְּׁתָּא לִיפָא מְנֻמְחִין שְׁהֵרִי אִין סְמוּכִין וּלְדוֹרוּתֵיכֶם מִשְׁמַע לְדוֹרוֹת עוֹלָם וְהָא גְּבִי ד"נ נְמִי פְּתִיב לְדוֹרוּתֵיכֶם וְאִפְ"ה אִינוּ נוֹהֵג אֶלָּא בְּזִמְנֵי הַמְּקַדָּשׁ דְּאִיפָא כְּהֵן אֲבָל שְׁלֵא בְּזִמְנֵי הַמְּקַדָּשׁ לָא אֲפִילוּ בְּזִמְנֵי שְׁהֵו סְמוּכִין נְמִי לָא נִדוּן וְאִין לְהֶאֱרִיף כְּאֵן בְּזָה: בְּרַח מְאָרְץ לְחוּ"ל אִין סוּתְרִין אֶת דִּינוּ מְחוּ"ל לְאֶרְץ סוּתְרִין אֶת דִּינוּ תְּמִיָּה לִי דְּהָא גּוֹפִיָּה קִשְׁיָא דְּבְרִישָׁא תְּנִי בְּרַח מְאָרְץ לְחוּ"ל טַעְמָא דְּמְאָרְץ לְחוּ"ל הָא בְּרַח בְּאֶרְץ גּוֹפָא מְמָקוּם לְמָקוּם סוּתְרִין וּבְסִיפָא תְּנִי מַח"ל לְאֶרְץ הוּא דְּסוּתְרִין הָא בְּאֶרְץ גּוֹפָא מְמָקוּם לְמָקוּם אִין סוּתְרִין: סְנֵהֲדְרִין נוֹהֲגַת מַה"מ אַע"ג דְּחוּבַת הַגּוֹף הוּא וְנוֹהֵג אֲפִילוּ בְּחוּ"ל קָא בְּעֵי קְרָא מְשׁוּם דְּכְתִיב בְּשַׁעְרֵיָּה כְּדִמְסִיק בְּבְרִייתָא א"כ מַה ת"ל בְּשַׁעְרֵיָּה: לְמַדְנּוּ לְסְנֵהֲדְרִין שְׁנוּהֲגַת בְּאֶרְץ וּבְחוּ"ל אֲסִיפָא דִקְרָא סְמוּךְ דְּכְתִיב בְּכַל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם: וּבְחוּ"ל אַתְּהָ מוֹשֵׁיב בְּכַל פְּלָךְ וְכָל פְּלָךְ וְאִי אַתְּהָ מוֹשֵׁיב בְּכַל עִיר וְעִיר וּק"ל דְּהָא בַּפ"ז דְּסְנֵהֲדְרִין (דף נ"ו) תְּנִיָּא כְּשֵׁם שְׁנַצְטוּוּ יִשְׂרָאֵל לְהוֹשִׁיב ב"ד בְּכַל פְּלָךְ וְכָל עִיר וְכָל עִיר כְּהָ נְצַטְטוּוּ ב"נ לְהוֹשִׁיב ב"ד בְּכַל פְּלָךְ וְכָל עִיר וְכָל עִיר וְכִי גְרַעֵי יִשְׂרָאֵל בְּחוּ"ל מַב"נ דְּהָא גְּבִי ב"נ אִין לְחַלְקֵי בֵּין א"י לְחוּ"ל דְּהָא לָאוּ בְּנֵי אֲחֻזָּה בַּא"י נִינְהוּ: סְלִיק פִּיצַד פְּרַק רַאשׁוֹן אֵלּוּ הֵן הַגּוֹלִין פְּרַק שְׁנֵי דָף ט' ע"ב וְהָא לָא אַתְרוּ בֵּיהָ מִתְנִי ר"י ב"י הִיא ק"ל הָא בַּפ"ה דְּסְנֵהֲדְרִין (דף מ"א) אַר"ח עֵדִי נַעֲרָה הַמְּאֹרְסָה שְׁהוֹזְמוּ אִין נְהַרְגִין מִתּוֹךְ שְׁיִכּוּלִין לּוֹמַר לְאֹסְרָה עַל בַּעֲלָהּ בְּאֵנוּ וּפְרִיָּה וְהָא אַתְרוּ בָּהּ וּמְשַׁנֵּי בְּאִשָּׁה חַבִּירָה וְכַר"י ב"י דְּאָמַר חֶבֶר אִין צְרִיָּה הַתְּרָאָה וּמְסִיק פִּינוּ דְּאִינְהוּ לָא מִיְקַטְלֵי אִיהִי נְמִי לָא מְקַטְלָה דְּחוּ"ל עֵדוּת שַׂאא"י לְהַזְיָמָה וְלָא שְׁמָה עֵדוּת וּפְרִיָּה אֶלָּא בְּאִשָּׁה חַבִּירָה דְּקִי"ל דְּמְקַטְלָה לְר"י הַמ"ל בְּשִׁזְיָנְתָּה וְחֻזְרָה וְזִינְתָּה וְהָא יְכוּלִין לּוֹמַר לְאֹסְרָה עַל בּוֹעֲלָהּ ב' בְּאֵנוּ שְׁזִינְתָּה מְבּוֹעֵל א' א"נ שְׁזִינְתָּה מְקַרוּבִי וְהַק' בְּתוֹס' אַפְתִּי מְצִי אֲמָרִי לְפִסְלוֹ לְעֵדוּת בְּאֵנוּ דְּבָא עַל הַעֲרֻנָּה פְּסוּל לְעֵדוּת וְתִי דַא"כ הַל"ל פְּלוּנֵי בָּא עַל נַעֲרָה הַמְּאֹרְסָה וְהַשְּׁתָּא תְּקַשָּׁה שׁוֹנָא חֶבֶר שְׁהַרְג בְּלֵא הַתְּרָאָה לְר"י הָא הו"ל עֵדוּת שַׂאא"י לְהַזְיָמָה שְׁיִכּוּלִין לּוֹמַר כְּשִׁיזְמוּ לְפִנְסוּלוֹ לְעֵדוּת בְּאֵנוּ וְכִינּוּ דְּאִינְהוּ לָא מְקַטְלֵי כְּשִׁיזְמוּ אִיהִי נְמִי לָא מְקַטְלֵי מִיְהוּ בַּפ"ק דְּסְנֵהֲדְרִין (דף ט') אָמַר ר"י הִבִּיא הַבַּעַל עֵדִים שְׁזִינְתָּה וְהִבִּיא הָאֵב עֵדִים וְהַזְיָמוּם לְעֵדִי בַּעַל עֵדִי הַבַּעַל] נְהַרְגִין וְאִין מְשַׁלְמִין מְמוֹן חֲזוּר וְהִבִּיא הַבַּעַל עֵדִים וְהַזְיָמוּם לְעֵדִי הָאֵב עֵדִי הָאֵב נְהַרְגִין וּמְשַׁלְמִין מְמוֹן וְהַק' שְׁם הַתּוֹס' דְּאִמַּאי נְהַרְגִין הָא מְצִי אֲמָרִי לָא לְחַיִּיב עֵדִי הַבַּעַל בְּאֵנוּ אֶלָּא לְחַיִּיב הַבַּעַל מְמוֹן פִּינוּ דְּלֵא אַתְרוּ בְּהֵן דְּעֵדִים זוּמְמִין אִין צְרִיכִין הַתְּרָאָה וְכַדְאֲמַרִּינוּ גְּבִי עֵדִי נַעֲרָה הַמְּאֹרְסָה דְּאִין נְהַרְגִין מִתּוֹךְ שְׁיִכּוּלִין לּוֹמַר לְאֹסְרָה עַל בַּעֲלָהּ בְּאֵנוּ וְתִי דַש"ה פִּינוּ שְׁיִזְדַּעִים שְׁבָאוּ לְהַרְגֵי אֶת הָאִשָּׁה יוֹדְעִים שְׁיַהֲרִגוּ אוֹתָם אִם יוֹזְמוּ דַא"א לְהִיּוֹת זָה בְּלֵא זָה אֲבָל הַתָּם לָא יְדַעֵי שְׁהִיְתָה חַבִּירָה א"נ ל"י דְּחֶבֶר א"צ הַתְּרָאָה וְאֲדַפְרִיָּה אִשָּׁה חַבִּירָה

דמיקטלה לר"י המ"ל ה"מ לשנויי פגון דינדעי שהיא חבירה ונדעי שחבר אין צריף התראה והשפא שפיר מ"ל שונא חבר שנהרג אליבא דר"י בנדעי שהוא חבר ונדעי שחבר אין צריף התראה וכינון שיודעים שפאו להרוג את השונא יודעים שיהרגו אותן אם יוזמו דא"א להיות זה בלא זה ותדע לה דאלת"ה למ"ל לזוממי זוממין לגמרי דה"ל עדות שאא"י להזימה דכינון דע"ז אין צריכין התראה פדאמ' לעיל ובפ"ג דכתובות (דף ל"ב) וכ"ש למאי דס"ד התם דא"א להתראה בע"ז משום דנתרו בהו אימת כו' הא המזימים אם יוזמו יכולין לומר לא להרוג לעדים פאנו אלא לפוסלן לעדות פאנו וכינון דהמזימין אין נהרגין פשוטו אף כשלא יוזמו לא נהרגו העדים ראשונים ע"י מטעמא דהו"ל עדות שאא"י להזימה הואיל ואינן בזוממי זוממין ולא עוד [אלא] א"כ בטלת ד"נ ומלקות לגמרי דכינון דאינן בז"ז לא נהרגו [ולא] ילקו הנזימין הראשונים וממילא הנזידון פטור מעונש מיתה ומלקות פינון דאינהו ל"מ ולא לקו איהו נמי ל"מ ולא לקי דהו"ל עדות שאא"י להזימה וכדאר"א בפ' הנשפין (דף ע"ח) גבי עדי טרפה שהוזמו שאין נהרגין לפי שאינן בז"ז אלא נדאי פינון דהזוממין יודעים שפאו להרוג את הנזימין יודעים שיהרגו אותן נמי אם יוזמו וכדפ"י: דף י' ע"א וערי המבצר פרש"י פרקים גדולים צור ונחמת ונכרת ומשמע מפי' דעיקר קפידי דאין עושין ערי מקלט פרקים גדולים גדולים ממש וכדפ"י משום דהכל נקבצים שם תמיד ויהא רגל גואל הדם מצוי שם ויארוב לו ומש"ה ק"ל וקדש עיר מקלט הנאי פינון דהנאי עיר מבצר דהיינו פרוך גדול אינו ראוי לעיר מקלט וא"א דבשלהי מס' ערכין (דף ל"ג) לא משמע הכי דתניא התם לפי שנאמר וקם הבית אשר בעיר א"ל חנמה לצמיתות יכול אף זה פן פלומר אם מכר בן לוי בית בע"ח ושלחם יהי נצמת ללוקח אחר י"ב חדשים ת"ל גאולת עולם תהיה ללוים ופריף בעיר חומה ללוים אי אפשר לומר והתניא ערים הללו אין עושין אותן כו' ולא פרקים גדולים אלא ערים בינונים אלמא פרקים גדולים דקתני אמוןקות חומה קא קפיד והא דפריף הקא וקדש עיר מקלט הנאי מדקחשיב לה בתוה ערי המבצר היינו משום דעיר מבצר מוקפת חומה במשמע פדמוכח בפ"ק דמגילה (דף ה') דאמר חזקיה קרי בטבריא בארביסר ובחמיסר מספקא ליה אי מוק"ח מימות יהושע בן נון היא אי לא ופריף ומי מספקא ליה מילתא דטבריא והכתיב וערי המבצר צור ורקת וקיי"ל רקת זו טבריא אלמא עמב"צ מוק"ח במשמע.

מ"מ צ"ע מפני מה אין עושין אותן מוק"ח אם אינן לא גדולים ולא קטנים אלא בינונים מה לי אם הן מוק"ח או לא ונ"ל דה"ט משום דמוק"ח מימות יב"ן דין מחנה ישראל יש להן ומשלחין מתוכן מצורעים פדתנן בפ"ק דכלים אבל שאין מוק"ח לא וה"נ תניא בת"כ אתהן חוץ לעיר ואין אדם חוץ לכל עיר אלא חוץ לעיירות המוק"ח לבד וכבר פי' התוס' בפ"ט דערכין (דף ל"ב) דה"ט דגמרינן חוץ למחנה מושבו דכתיב ביה במצורע ממושב דבתי ערי חומה וכינון שפן אין [ראוי] לע"מ להיות מוק"ח דא"כ דין מחנה ישראל עליה ודלמא הרוצח שגלה לע"מ ינלד בו צרעת דטעון שלוח ממחנה ישראל ואי אפשר לו לצאת מעיר מקלטו וקדתנן לקמן (דף י"א) אינו יוצא משם לעולם לא לעדות קמוזן ולא לעדות מלקות ולא לעדות נפשות כו' שנאמר אשר נס שמה שם תהא דירתו וכו' מש"ה עיר חומה בערי הלויים שהן ע"מ לא משפחת לה פלל מיהו ק"ל מאי פריף וקדש ע"מ הנאי והכתיב וע"מ הא משני התם בשלהי ערכין אהאי פירכא בע"ח ללוים

מי א"ל פגון שנפלו להן הן ומגרשיהן פ"י שנפלו להן ללויים בשעת חלוקת הארץ
כשהיתה מוק"ח וא"כ ה"נ אפשר לומר בקדש אע"פ שהיתה מוק"ח נפלה ללויים
וכשהפרישו לע"מ סתרו את חומתה וכדמסיק התם הן ומגרשיהן למסתרינהו קיימו
אר"א איצטריף סד"א אדמסתרי מסתרי אי מזדבני לחלטי קמ"ל.

איברא למאי דפ"י התוס' התם דהא דפריף הן ומגרשיהן למסתרינהו קיימו לא ק"ל
לראב"י דדריש אפשר לו חומה אע"פ שאין לו עכשיו והיה לו קודם לכן דא"כ אפילו
לאחר סתירה דין ע"ח עליהם אלא לרבנן פריף לה א"ל דבשמעתין פריף אדר"א דס"ל
אע"פ שא"ל עכשיו דין ע"ח עליו דלפ"ז אין תקנה לע"ח לעשותה ע"מ אפילו לאחר
סתירת חומתה אבל לתי' השני של התוס' התם דאפילו לר"א קשה פיון שהם ראויים
שלא יהיה להם חומה לא תועיל להם קדושת חומה שהיה קודם לכן פאלו לא היתה
מעולם דלפ"ז יש תקנה למק"ח לעשותה ע"מ דהא לאחר סתירת חומתה א"ל דין מתנה
ישאל לכ"ע תקשה מאי פריף בשמעתין וקדש ע"מ הנאי דהא אע"ג דהיתה מק"ח
אפשר לעשותה ע"מ דיסתרו חומתה ועי"ז יבטל ממנה קדושת מתנה ישאל לכ"ע: דף
י"א ע"ב איבעי' להו במיתת פולן הוא חוזר נ"ל דהא פשיטא דאפ"ת במיתת פולן הוא
חוזר ה"מ בדאינתניהו לכולן הוא דחיות אחד מהן מעכב חזרתו [והא דמיבעי' לן במיתת
פולן הוא חוזר או במיתת אחד מהן היינו בדאימתא לכולן, (כ"ז הי' מוכתב בצדו מאת
רבינו המסבר נ"ע] דאע"פ שמתו פולן חוץ מא' מהן אינו חוזר אבל היכא דבשעת גמר
דינו ליתא אלא (אפילו) א' משלשתן דת"ק דר"י או א' מארבעתן דר"י והשאר ליתנן
חזרת רוצח תלוי בו לחזור ובמיתתו גרידא חוזר הרוצח תדע דהא במתניתין תנן א'
משום בשמן המשחה וא' המרובה בגדים וא' שעבר ממשיחתו מחזירים את הרוצח
מדנקט אחד אחד גבי כל חד וחד מינניהו ש"מ דכל אחד ואחד לחוד מחזיר במיתתו
דאל"כ הול"ל משום ומרובה ושעבר מחזירים דמשמע דמיתת שלשתן בעינן לחזרה
ועוד מדפליג ר"י ואמר אף משום מלחמה מחזיר ואם איתא דאינו חוזר אלא א"כ איכא
שלשתן לת"ק ובמיתת פולן הוא דחוזר ונוקא מהשתא בע"כ ר"י לחומרא פליג דבעי
אף שיהא משום מלחמה בשעת גמ"ד ולעולם אינו חוזר עד שימות גם הוא פאחיו
[למעלה נכתב תיבת "עם"] שלשה דת"ק א"כ מאי מחזיר דנקט מעכב חזרתו הל"ל אלא
נדאי [בגוונא] דליכא אלא חד מהני שלשה לת"ק או מארבעה (לר"י) פשיטא לן דחוזר
והשתא ר"י לקולא גמי פליג בדליכא בשעת גמ"ד אלא משום מלחמה לבד דלת"ק אינו
חוזר במיתתו ולר"י במיתתו לחוד סגי וחוזר.

והכי מיבעיא לן במיתת פולן הוא חוזר הא דרבי קרא ג' פעמים פהו ולר"י ד' פעמים
להחמיר היכא דאינתנהו לכולן אינו חוזר אלא במיתת פולן פעמים להקל היכא דליכא
אלא אחד מהן חוזר במיתתו או דלמא להקל אמרינן להחמיר לא אמרינן דבין איתני
לכולן בין אינו (אפילו) אלא אחד מהן במיתת האחד מהני חוזר: או דלמא במיתת אחד
מהן ק"ל אי ס"ד דבמיתת אחד חוזר ואפילו ליתא לכה"ג חוזר במיתת א' מאינך הא
אמרינן ברפ"ב דסנהדרין (דף י"ח) כה"ג שהרג הרי זה גולה וקאמר פשיטא סד"א הואיל
וכתיב וישב בה עד מות הפהו הגדול אימא כל דאית ליה תקנתא בחזרה ליגלי דלית ליה
תקנתא בחזרה לא ליגלי דתנן ההורג כה"ג וכה"ג שהרג אינו יוצא משם לעולם קמ"ל
ואימא ה"נ אמר קרא לנוס שמה כל רוצח אפילו כה"ג במשמע והשתא אם איתא דאפילו

בְּמִיתָת אֶחָד מֵהֶן נָמִי חוֹזֵר וְכוֹלֵן שְׁוִין בְּהָא הַשְּׁמָא לְמָה לִי קָרָא דְכַה"ג גּוֹלָה פְּשִׁיטָא מ"ש
אִיהוּ מְכַל אָדָם הָא אִיהוּ נָמִי אִית לֵיה תְּסַנְתָּא בְּחֻזְרָה בְּמִיתָת חַד מֵאִינְךָ וְכ"ת דְּאִינְצֵטְרִיךְ
קָרָא לְהִיכָא דְלִיכָא לְחַד מְהֵנִי בְּשַׁעַת גַּמ"ד אֶלְא כַה"ג לְחוּד דְּהַשְּׁמָא ל"ל תְּסַנְתָּא בְּחֻזְרָה
הָא לִיתָא דְאִי אֶמְרַת בְּשַׁלְמָא דְאִין תּוֹרַת חֻזְרָת רּוֹצֵחַ תְּלִיא לְגַמְרִי לְעוֹלָם אֶלְא בְּמִיתָת
כַה"ג לְכַד הִינְנוּ [דְּאִינְצֵטְרִיךְ] לְרַבּוּנֵי דְּגוֹלָה אַע"ג דְּאִינוּ בְּתוֹרַת חֻזְרָה לְעוֹלָם דְּהָא תּוֹרַת
חֻזְרָה לֹא תְּלִיא אֶלְא בְּדִידִיָּה לְחוּד אֶבְל אִי כַה"ג נָמִי אִית לֵיה לְפַעְעֵמִים תְּסַנְתָּא בְּחֻזְרָה
בְּמִיתָת חַד מְהֵנִי אִפִּי אִי לִיתָא חַד מְהֵנִי נָמִי לֹא צִרִיךְ קָרָא דְּגוֹלָה דְּלֹא גִרַע מֵאֲחַר שְׁהֵרַג
אִם נִגְמַר דִּינוּ בְּלֹא כַה"ג דְּגוֹלָה בְּדַתְנָן לְסַמָּן אַע"ג דְּהַשְּׁמָא לִית לֵיה תְּסַנְתָּא בְּחֻזְרָה אַפ"ה
פִּינָן דְּבַר חֻזְרָה הוּא ע"י מִיתָת כַה"ג אִלוּ הִיָּה בְּשַׁעַת גַּמ"ד הַשְּׁמָא נָמִי דְּלִיתָא אַפ"ה גּוֹלָה
ה"נ אִם אִיתָא דְכַה"ג בַּר חֻזְרָה הוּי בְּדִאִיתָא לְאֶחָד מְהֵנִי ע"י מִיתָתוֹן אִפִּי אִי לִיכָא נָמִי
לֹא צִרִיךְ קָרָא לְרַבּוּנֵי דְּגוֹלָה פִּינָן דְּלְפַעְעֵמִים אִיתָא בְּתוֹרַת חֻזְרָה.

אַע"ג דְּפִי בְּסוּמוֹךְ דַּאֲפ"ת בְּמִיתָת כּוֹלֵן הוּא חוֹזֵר הַנ"מ כְּשִׁישְׁנָן בְּשַׁעַת גַּמ"ד אֶבְל אִי אִינָן
פְּשִׁיטָא לָן דְּחוֹזֵר אִפִּי בְּמִיתָת אֶחָד שְׁהִיָּה לְחוּד בְּשַׁעַת גַּמ"ד אַפ"ה צִרִיךְ קָרָא דְכַה"ג
גּוֹלָה דְּהָא לִית לֵיה תְּסַנְתָּא בְּחֻזְרָה לְעוֹלָם אִפִּי כְּשִׁישְׁנָן בְּשַׁעַת גַּמ"ד דְּכִינָן דְּאִיתָא כַה"ג
בְּשַׁעַת גַּמ"ד דְּהִינְנוּ דְּהוּא גּוֹפִיָּה הוּא כַה"ג לֹא מְהֵנִי מִיתָת אִינְךָ לְחוּד לְחֻזְרָתוֹ וְה"א פִּינָן
דְּל"ל תְּסַנְתָּא בְּחֻזְרָה לֹא לְגַלִּי פִּינָן דְּאִינוּ בְּתוֹרַת חֻזְרָה כְּלָל אֶפִּילוּ יִשְׁנָן לְאִידָךְ כְּהֵנִים
גְּדוֹלִים קַמ"ל הַמְתַּנִּיתִין דְּגוֹלָה אַע"ג דְּלִיתָא כְּלָל בְּתוֹרַת חֻזְרָה אֶבְל אִי אֶמְרַת בְּמִיתָת
אֶחָד מֵהֶן נָמִי חוֹזֵר ל"ל קָרָא לְכַה"ג דְּגוֹלָה וְכַדְפִּי וִי"ל דְּהָא גּוֹפִיָּה דְּנִגְמַר דִּינוּ בְּלֹא כַה"ג
דְּגוֹלָה קִים לָן בְּתַר דְּגַלִּי דְכַה"ג גּוֹלָה אַע"ג דְּלֹא הִיָּה בְּשַׁעַת גַּמְר דִּינוּ אֶלְא הוּא לְחוּד
וְלֹא שִׁישׁ א' מֵאִינְךָ עֵמוּ דְּבַע"כ בְּכַה"ג מְרַבִּי לֵיה קָרָא דְכִי אִיכָא א' מְהֵנִי לֹא צִרִיךְ קָרָא
לְרַבּוּנֵי דְּגוֹלָה פְּשִׁיטָא דְּהָא אִית לֵיה תְּסַנְתָּא בְּחֻזְרָה בְּמִיתָת א' מְהֵנִי אַע"כ בְּדְלִיכָא מְרַבָּה
לֵיה קָרָא דְּלִיגְלִי וּמִינְיָה נ"ל נָמִי לְהָא דְּנִגְמַר דִּינוּ בְּלֹא כַה"ג דְּגוֹלָה אַע"ג דְּלִיכָא א' מְהֵנִי
וְלִית לֵיה תְּסַנְתָּא בְּחֻזְרָה אֶבְל אִי לֹא רַבִּי קָרָא לְכַה"ג דְּגוֹלָה בְּכַה"ג ה"א דְּנִגְמַר דִּינוּ
בְּלֹא כַה"ג גּוֹפִיָּה בְּכַה"ג דְּל"ל תְּסַנְתָּא בְּחֻזְרָה פִּינָן דְּלִיכָא נָמִי א' מֵאִינְךָ אַע"ג דְּאִיתָהּ
בְּתוֹרַת חֻזְרָה אִלוּ הִיָּה אַפ"ה לֹא לְגַלִּי: מֵאֵן דְּאָמַר מְתָה כַר"י מְפָאֵן נ"ל דְּלַר"י דְּמְכַשִּׁיר
בְּנוֹדַע שְׁהוּא בֵּן גְּרוּשָׁה הִינְנוּ בְּמָה שְׁהַקְרִיב קוֹדֵם שְׁנוֹדַע אֶבְל בְּמָה שְׁמַקְרִיב לְאַחַר
שְׁנוֹדַע מוֹדָה שְׁעַבְדוֹתוֹ פְּסוּלָה דְּאִי אֶפִּילוּ אַחַר שְׁנוֹדַע כְּשִׁירָה אִם כּוֹן אֲמַאי מְתָה כְּהוֹנָה
הָא אֲפִתִי דִין כְּהוֹן עָלְיוּ בְּדִיעְבַד וְעוֹד מֵאִי מְתָה כְּהוֹנָה שְׁיִיךְ לֹאמַר בְּזָה דְּבַמָּה מְתָה הָא
עְדִינָן הוּא בְּחֻזְרָת שְׁהִיָּה קוֹדֵם שְׁנוֹדַע וְלֹא נְשַׁתְּנָה דִּינוּ עַכְשָׁיו יוֹתַר מִקּוֹדֵם פִּינָן דְּאֲפִתִי
עַבְדוֹה דְּעַבַד כְּשִׁירָה דְּהָא ל"ל דְּאִיכָא בִּינְיָהוּ לְכַתְּחֻלָּה הָא קוֹדֵם שְׁנוֹדַע לֹא שְׁיִיךְ לֹאמַר
דְּאֶפִּילוּ לְכַתְּחֻלָּה יַעְבְּוֹד הָא אִינוּ יוֹדַע שְׁהוּא חָלָל וּפְשִׁיטָא שְׁעוֹבַד לְכַתְּחֻלָּה דְּהָא לֹא
אַתְרַע חֻזְרָתוֹ עְדִינָן אֶלְא ע"כ קוֹדֵם שְׁנוֹדַע הוּא דְּכְשִׁירָה עַבְדוֹתוֹ אֶבְל אַחַר שְׁנוֹדַע
לֹא וְאִין שָׁם כְּהוֹן עָלְיוּ מְעַכְשָׁיו וְהַשְּׁמָא נְשַׁתְּנָה דִין כְּהוֹנָה מְעָלְיוּ לְאַחַר שְׁנוֹדַע מִקּוֹדֵם
שְׁנוֹדַע מַש"ה קָאמַר דְּמְתָה כְּהוֹנָה.

וְהַרְמַב"ם [בפ"ו מהל' ב"מ] כְּתַב כְּהוֹן שְׁעַבַד וְנִמְצָא חָלָל עַבְדוֹתוֹ כְּשִׁירָה לְשַׁעְבַר וְאִינוּ
עוֹבַד לְהַבָּא וְאִם עַבַד לֹא חָלָל שְׁנִאָמַר בְּרַךְ ד' חִילוּ וּפְנוּעַל יְדִיו תְּרַצָּה אַף [חָלָלִין] שְׁבוּ
תְּרַצָּה הָרִי שְׁמַכְשִׁיר בְּדִיעְבַד עַבְדוֹתוֹ אַף לְאַחַר שְׁנוֹדַע שְׁהוּא חָלָל וְזָה תִּימָא כְּדָפִי.

וְעוֹד שְׁבַע"כ אֵי אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן לְהַכְשִׁיר עֲבוֹדָתוֹ לְאַחַר שְׁנוּדַע שֶׁהוּא חָלַל דָּהָא תְּנֵינָא בַּפ"ג דְּקִידוּשִׁין (נ"ד ס"ו) גְּבִי מְקַנְהָ שְׁהֵיְתָה עוֹמֶדֶת בְּחֻזְקָתָא שְׁלִימָה וּמְדַדָּה וְנִמְצְאָת חֲסִינָה הָיָה ר"ט מְטַהַר וְאָמַר ר"ט מְשַׁל לְעוֹמֵד וּמְקָרִיב ע"ג הַמְזַבֵּחַ וְנוֹדַע שֶׁהוּא כֵּן גְּרוּשָׁה אוֹ כֵּן חְלוּצָה שֶׁעֲבוֹדָתוֹ כְּשִׁירָה וְהַקְשׁוּ הַתּוֹס' מֵאֵי מְשַׁל הוּא זֶה הָא בְּמִשְׁלֵי אֶפִּילוּ נוֹדַע שְׁפָסוּל הָיָה בְּשֻׁעַת עֲבוּדָה אַפ"ה עֲבוֹדָתוֹ כְּשִׁירָה [וכה"ג] גְּבִי מְקַנְהָ אִם נִמְצָא שְׁמֵדִידָתוֹ הֵיְתָה בְּתַחֲלָה בְּטַעוֹת טְהוֹרוֹתָיו טְמָאוֹת לְמַפְרַע אֶפִּילוּ לַר"ט.

וְתֵי הַתּוֹס' בְּשֵׁם ר"י דְּבִתְרֵי פְּלִיגֵי בְּטְהוֹרוֹת שְׁנַעְשׂוּ ע"ג לְמַפְרַע מֵר אֶזֶל בְּתַר חֻזְקָה דְּמְקַנְהָ וּמֵר אֶזֶל בְּתַר חֻזְקָה דְּאָדָם וּבְשַׁלָּא נוֹדַע חֲסְרוֹן הַמְקַנְהָ לְמַפְרַע וּפְלִיגֵי בְּמְקַנְהָ שְׁטָבֵל בּוּ פָּהוּ וְעָבַד עֲבוּדָה וּבָאוּ עֲדִים וְהַעֲדִי שֶׁהִיא הַמְקַנְהָ חֲסֵר קוֹדֶם הַטְּבִילָה ר"ט אוֹמַר כְּשִׁירָה הָעֲבוּדָה מֵיָדֵי דְּהוּי אֲבָן גְּרוּשָׁה וּכְן חְלוּצָה וְאֵהָא קָאֵי הַמְשַׁל וְאֵי בְּחָלָל עֲבוֹדָתוֹ כְּשִׁירָה אֶפִּילוּ לְאַחַר שְׁנוּדַע שֶׁהוּא חָלַל א"כ אֵיךְ מְדַמָּה ר"ט מְקַנְהָ שְׁהֵיְתָה חֲסִינָה קוֹדֶם שְׁטָבֵל בַּהּ הַפְּהוּ וְעָבַד עֲבוּדָה וְאַח"כ הַעֲדִי הָעֲדִים שְׁהֵיְתָה חֲסִינָה קוֹדֶם הַטְּבִילָה לְמַקְרִיב וְנִמְצָא כֵּן גְּרוּשָׁה הָא נְדָאֵי לָא דְּמֵי דְּבִמְקָרִיב עֲבוֹדָתוֹ כְּשִׁירָה בְּדִיעָבַד אֶפִּילוּ לְאַחַר שְׁנוּדַע שֶׁהוּא כֵּן גְּרוּשָׁה מִשָּׂא"כ בְּמְקַנְהָ הַטּוֹבֵל בָּהּ אַחַר שְׁנוּדַע שֶׁהִיא חֲסִינָה אִם עָבַד נְדָאֵי עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה אֶפִּילוּ לַר"ט וְאֵיכָא לְמִימַר כְּשֵׁם שֶׁעֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה לְאַחַר שְׁנוּדַע שֶׁהִיא חֲסִינָה ה"נ פְּסוּלָה לְמַפְרַע וְלֹא יוֹכִיחַ בְּמַקְרִיב וְנוֹדַע שֶׁהוּא כֵּן גְּרוּשָׁה שֶׁעֲבוֹדָתוֹ כְּשִׁירָה לְמַפְרַע שְׁכֵן עֲבוֹדָתוֹ לְהִבָּא לְאַחַר שְׁנוּדַע נְמִי כְּשִׁירָה אֵלָּא וְדָאֵי ש"מ דְּבָכוּ גְּרוּשָׁה נְמִי אֵין עֲבוֹדָתוֹ כְּשִׁירָה לְהִבָּא לְאַחַר שְׁנוּדַע אֵלָּא לְמַפְרַע וְהַשְׁתָּא שְׁפִיר מְדַמֵּי לְמַפְרַע דְּמְקַנְהָ לְמַפְרַע דְּכֵן גְּרוּשָׁה: שׁוּב רְאִיתִי לְהַרְשָׁב"א שֵׁם בַּפ"ג דְּקִידוּשִׁין שְׁפִי בְּשֵׁם הַרְמָב"ן דְּכֵן גְּרוּשָׁה לֹא הַכְשִׁירָה תוֹרָה עֲבוֹדָתוֹ לְמַפְרַע כְּשֶׁנִּמְצָא וְדָאֵי חָלַל אֵלָּא כְּשֶׁנִּמְצָא סַפֵּק חָלַל וּס"ל לַר"ט דְּה"ט דְּאֶזְלִינָן בְּתַר חֻזְקָתָא פָּהוּ לְמַפְרַע מֵיְהֵת וְלֹא אֶזְלִינָן בְּתַר חֻזְקָתָא קַרְבָּן שָׁזָה מְחֻיָּב קַרְבָּן מְסַפֵּק אֵל תְּפַטְרָנוּ ה"נ לְגַבֵּי מְקַנְהָ אֶזְלִינָן בְּתַר חֻזְקָתָא מְקַנְהָ וְלֹא בְּתַר הַטּוֹבֵל בּוּ וְהָא דִּילְפִינָן הֵתָם מְקַרָּא דְּכֵן גְּרוּשָׁה עֲבוֹדָתוֹ כְּשִׁירָה הֵיְנוּ בְּסַפֵּק כֵּן גְּרוּשָׁה.

הִנֵּה מְלַבֵּד שְׁדַבְּרֵי דְּחֻזְקָתָא מְאֹד וְאֵין לְשׁוֹן הַגְּמָרָא וְהַמְשָׁנָה סוּבֵל פִּי זֶה כֻּלָּל. קָשָׁה עַל פִּי זֶה מְשַׁמְעָתִין בְּנִמְצָא כַּה"ג כֵּן גְּרוּשָׁה מֵאֵן דְּאָמַר מֵתָה כְּהַנְּהָ א"ל כַּר"י.

וְאֵי ר"י ל"ק אֵלָּא בְּסַפֵּק כֵּן גְּרוּשָׁה וְהָא נִמְצָא כֵּן גְּרוּשָׁה תְּתַפְרַשׁ בַּע"כ בְּסַפֵּק כֵּן גְּרוּשָׁה דְּאֵלוּ בְּנְדָאֵי ל"ל מֵתָה דְּהָא אֵיגְלִי מְלַתָּא לְמַפְרַע דְּלֹא הָיָה כְּהֵן מְעוּלָם וּלכ"ע בְּטְלָה כְּהַנְּהָ א"כ לֹא שְׁיִיךְ לוֹמַר מֵתָה דְּמַמ"נ אֵי חָלַל הוּא בְּטְלָה לְמַפְרַע וְאֵי לֹא חָלַל הוּא אֵין כָּאֵן לֹא מֵתָה וְלֹא בְּטְלָה וְעוֹד ק"ל דְּבַפ"ח דְּמַס' תְּרוּמוֹת תְּנַן הָיָה אוֹכַל בְּתַרוּמָה וְנוֹדַע שֶׁהוּא כֵּן גְּרוּשָׁה אוֹ כֵּן חְלוּצָה ר"א מְחַיִּיב קַרְן וְחֻזְמָשׁ וּר' יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר וּבַפ"ו דְּפְסָחִים (נ"ד ע"ב) מ"ל הַגְּמָרָא וּר"ל לְחַד לִישָׁנָא דְּה"ט דְּר"י מְכַשִּׁיר דְּכְתִיב בְּרַךְ ה' חִילוּ וְאֵי לֹא מְכַשִּׁיר ר"י אֵלָּא בְּסַפֵּק אֲבָל בְּנְדָאֵי כֵּן גְּרוּשָׁה לֹא וּמַהֲשָׁתָא הַהִיא דְּהָיָה אוֹכַל בְּתַרוּמָה וְנוֹדַע שֶׁהוּא ב"ג דְּפּוֹטֵר ר"י הֵיְנוּ בְּנוֹדַע שֶׁהוּא סַפֵּק כֵּן גְּרוּשָׁה אִמָּאֵי מְחַיִּיב ר"א קַרְן וְחֻזְמָשׁ מְסַפִּיקָא הָא הַמוֹצִיא מְחַבְּרָו עַה"ר וּכְדַתְּנָן בְּפִי"א דִּיבְמוֹת (נ"ד ק') גְּבִי כְּהֵנָה שְׁנוֹתְעָרַב וְלָדָה בְּנוֹדַע שְׁפָחָתָה וְגַבֵּי סַפֵּק כֵּן ט' לֹא וְכֵן ז' לְאַחֲרוֹן דְּאֵינָן אוֹכְלִין בְּתַרוּמָה וְאִם אֶכְלוּ

אינו משלמין קרן וחומש מספק אלא ודאי דההיא דנודע שהיא ב"ג דעבודה ודתרומה שניהם בודאי איירי ואפ"ה עבודתו למפרע קודם שנודע כשיירה מגה"כ.

והרמב"ם [בפ"י מהל' תרומות] פתב וכן פהו שיהיה אוכל ונודע לו שהיא בן גרושה או בן חלוצה הרי אלו משלמין הקרן בלבד ואם הייתה תרומת חמץ והי' ע"פ הרי אלו פטורים לשלם מפני שזמנו בהול לאכול ולא בדיקו.

ארפביה אתרי ריכשי דהא דפטר ר"י משום דתרומה אקרי עבודה ובתרומה בע"פ דזמנו בהול כדמ"ל ה"תם בפ"ו דפסחים וחסץ דבע"פ פטור לגמרי אף מן הקרן הואיל וזמנו בהול וכל השנה אינו פטור אלא מן החומש אבל הקרן משלם דה"ט דאיקרי עבודה לא מהני אלא לחומשא אבל לא לקרנא וזה תימא באיזה תרומה מיירי אי בתרומה שפא ליד פהו אמאי פטור בע"פ אטו משום דזמנו בהול פטור הפסד ממון חבירו.

ואי בתרומה שלא בא עדיין ליד פהו איירי אפילו באכלו כל השנה נמי פטור מלשלם את הקרן כדאיתא רפ"י דחולין (דף קל"ג) המזיק מתנות כהונה או שאכלן פטור ואפי' תרומה בכלל זה כדא' ה"תם באותו סוגיא.

ובנודאי אין שום טעם וסברא לחלק לענין קרן דמשלם לחבירו גזילו והפסידו בין ע"פ דזמנו בהול לשאר ימות השנה ולא מהניא האי טעמא דזמנו בהול אלא למידי דאתיא לכפרה כמו חטאת וחומש דתרומה דלכפרה קאתי כדא' שם בפ"ו דפסחים וזה ברור: דף י"ב ע"א שניאמר אשר נס שמה שם תהא דירתו.

לאו מחד קרא דשמה נפקא ליה דירתו ומיתתו וקבורתו אלא משום דתלתא שמה כתיבי וה"נ תנא להדיא בספרי פ' שופטים מה תלמוד לומר שמה שמה ג' פעמים שם תהא דירתו שם תהא מיתתו שם תהא קבורתו ותנא דמתניתין קרא קמא דכולן קא נסיב.

וקשה לי הא ד' פעמים כתיבי שמה תרתי בפרשה מסעי והשיבו אותו העדה אל עיר מקלטו אשר נס שמה ואם יצא יצא הרוצח את גבול עיר מקלטו אשר ינוס שמה. ותרתי בפרשה שופטים וזה דבר הרוצח אשר ינוס שמה וכתוב והיה לנוס שמה כל רוצח ושמה שמה הרביעי לאיזה דרשא אחרינא איצטריד: שם תהא מיתתו קשה לי למאן מזהר רחמנא דשם תהא מיתתו בשלמא שם תהא דירתו וקבורתו קא מזהר רחמנא לב"ד וגם שם תהא דירתו לרוצח גופיה נמי קא מזהר אבל שם תהא מיתתו למאן קא מזהר ול"ל דנ"מ אם הרוצח עבר עבירה בעיר המקלט שחייב עליה סקילה ונידון בב"ד ואמרין רפ"ו דסנהדרין (דף מ"ב) בית הסקילה הייתה חוץ לג' מחנות דכתיב הוצא את המקלט מחוץ למחנה וגמר חוץ למחנה בגז"ש מפרים הנשרפים וסד"א אם הרוצח נידון בסקילה יסקל חוץ לג' מחנות כתב רחמנא שמה יתירא דשם תהא מיתתו ויסקל בעיר המקלט דווקא ולא חוץ לג' מחנות דהא ליתא דהא לא שייך אלא בירושלים דאיכא ג' מחנות או בעיר המוקף חומה שיש לה דין מחנה ישראל כדתנן בפ"ק דכלים כמ"ש התוס' שם והא דמוקף חומה בעינן דוקא מימות יהושע בן נון כדתנן ה"תם בפ"ק דכלים והא עיר מקלט מוקפות חומה מימות יב"ן לא משכחת ליה כדתנן לעיל (דף י') ערים הללו אין עושין אותן לא טירים קטנים ולא כרפים גדולים והיינו מוקפות חומה אלא ערי פרזים בלא חומה דווקא כדאמרין להדיא בספ"ב דערכין (דף ל"ג) וכמש"ל וכיון דעיר מקלט מוקף

חומה ליתא אין עליהם דין מחנה ישראל ומותר להיות שם בית הסקילה והשתא למה לי קרא לרבוני שם תהא מיתתו של רוצח לאפוקי שלא יסקל חוצה לה פשיטא מהיכי תיתי להוציאו לסקילה חוצה פניו דאין עליה דין מחנה ישראל ואפשר לסקלו בתוכו פשיטא שאסור להוציאו ולסקלו חוצה לה: דף י"ג ע"א אבל בארבעים ושנים ד"ה היו מעלים להם שָׁכַר.

ק"ל הא תנו בפ"ה דמעשר שני ר"מ אומר אף לא כהנים ולוים פ"א אין מתנודין על המעשר שלא נטלו חלק בארץ פ"א ואינו יכול לומר האדמה אשר נתת לי ר' יוסי אומר יש להם ערי מקלט ואמרין עליה בירושלמי תני למחלוקת ניתנו פ"א ערי מקלט שניתנו לכהנים ולוים ניתנו להם בתורת חלוקה כחלק שאר כל השבטים דברי ר' יוסי ר"מ אומר לבית דירה ניתנו פלומר לא ניתנו אלא לדור בהם בלבד אבל אין גוף הקרקע שלהם אתיא דר"י כר' יהודא ודר"מ פדעת' דתנינו מעלין היו שָׁכַר ללוים ד"ר יהודא ר"מ אומר לא היו מעלין שָׁכַר פ"א לר"י דאמר מעלין להם שָׁכַר אלמא גוף הקרקע שלהם לפיכך מתנודין וקרינו בהו את האדמה אשר נתת לי ולר"מ דאמר לא היו מעלין שָׁכַר משום שאין הגוף שלהם שלא ניתנו להם אלא לבית דירה לא קאמר אשר נ"ל לפיכך לא היו מתנודין והשתא אי לא פליגי אלא בשש ע"מ אבל במ"ב אפי' ר"מ מודה דהוי מעלין להם שָׁכַר אלמא במ"ב גוף הקרקע שלהם אפילו לר"מ אמאי קאמר דלא מתנודין פניו דיש להם מ"ב ע"מ שניתן להם למחלוקת שפיר קרינו אשר נ"ל כמו שמתנודים כל השבטים משום חלקם ה"נ כהנים ולוים יכולין להתנודות משום חלקם שהן מ"ב ע"מ שניתנו להם למחלוקת: סליק אלו הן הגולין פרק שני ואלו הן הלוקין פרק שלישי דף י"ד ע"ב פ"ל ל"ת שקדמו עשה לוקין עליו פרש"י אפי' ל"ד לאו שניתק לעשה אין לוקין עליו הנ"מ בעשה הבאה אחר הלאו שאין אתה יכול לקיימו אלא אחר עבירת הלאו אבל עשה שקדם את הלאו ואתה יכול לקיימו קודם עבירת הלאו אין זה ניתק הלאו ואפילו תקיימנה אחר עבירת הלאו לא נפטרמה מן המלקות.

הרי שפ"י שקדמו עשה היינו דשייך העשה קודם שעבר הלאו וכן פירשו התוס'. מיהו יש לפרש להאי קדמו לאו היינו דשייך העשה קודם שעבר הלאו אלא שהקדים רחמנא לכתוב העשה קודם הלאו כמו בא למקדש טמא דלקמן דהעשה דנישלוהו פתיב קודם הלאו ונלא יטמאו וכן אונס העשה דולו תהיה לאשה קדים בקרא דלא יוכל לשלחה ומה שהקריחו התוס' פירושם מדק"ל הא לאו דגזילה קדמו עשה דוהשיב את הגזילה ואפ"ה אין לוקין עליו מש"ה פ"י דשאני לאו דגזילה שאין יכול לקיים העשה אלא לאחר שגזילה הלכך לאו שניתק הוא אבל קדמו דקאמר הכא לאו דוקא קדמו אלא היינו דשייך העשה קודם שעבר הלאו.

ולי אין זה הכרח דאפילו תימא האי שקדמו עשה היינו שנכתב בקרא העשה קודם ללאו מ"מ ל"ק מידי מהא דגזל דשאני גזל שאין הלאו והעשה סמוכין להדדי דהעשה דוהשיב פתיב בויקרא והל"ת דלא תגזול פתיב בפרשה קדושים ובתרי ענינא קא נ"ל בפ"ק דפסחים (דף ו') דאין מוקדם ומאוחר בתורה ונ"ל דל"ת קדמה לעשה הוא מספיקא אין לוקין עליו אבל בחד ענינא כמו הבא אל המקדש טמא וכן אונס דהעשה סמיכא לל"ת וקדמה לה אמרינו מאי דמוקדם מוקדם ומאי דמאוחר מאוחר כדאמרינו התם ה"ל

שקדמו עשה ולוקין עליו וכ"ת הא בפ"ה דחולין (דף פ') ולילקי נמי שוחט קדשים אותו ואת בנו קדשים בפנים משום לאו דמחוסר זמן דתנא מנין לכל הפסולין שבשור ושה שהוא בלא ירצה ת"ל ושור ושה שרוע וקלוט וגו' לימד על הפסולין שבשור ושה שהוא בלא ירצה ושני ר' זירא הנח למחוסר זמן שהפתוב נתקו לעשה מאי טעמא דאמר קרא מיום השמיני ירצה מיום הח' אין מעיקרא לא ולא הבא מפלל עשה עשה וקא תרי ענינא נינהו דקא כמה פסוקים מפסקי בין לאו לעשה.

לק"מ דאע"ג דבתרי ענינא אמרינו אין מוקדם ומאחר ומש"ה אין דנין אותו בכלל ופרט כדאמרינו התם לאו משום דנודאי אין מוקדם ומאחר פשיטא דלא אלא דאיכא למימר אין מוקדם ומאחר ומ"מ מידי ספיקא לא נפקא הלכך גבי גזל שהעשה קדם ללאו פיון דאין מוקומ"א בתרי ענינא והואיל ואפשר לומר דהלאו קדים לעשה מספיקא אין לוקין עליו וגבי מחוסר זמן דהלאו קדים לעשה אע"ג דאין מוקדם ומאחר ואפשר לומר דהעשה קדים ללאו אפ"ה פיון דאפשר לומר דקראי פסדון פתיבי והלאו קדים לעשה ה"נ מספיקא אין לוקין עליו מיהו אי ק"ל מההיא דפ"ק דתמורה (דף ד') דאמר פתנאי לא ישאר ממנו עד בןקר בא הפתוב ליתן עשה אחר ל"ת לומר שאין לוקין עליו ד"ר יהודא ר' יעקב אומר לא מן השם הוא אלא משום דהו"ל לאו שאין בו מעשה ואין לוקין עליו מפלל דר"י סבר לוקין עליו ופריה ור"י האי והנותר באש ישורפו למאי אתי ופירשו התוס' אע"ג דאיצטריה להורות לנו דין שריפה י"ל דמן הסמיכות פריה למאי הלכתא פתביה קא סמוך ללאו אי לא לנתוקי אתי לכתביה במקום אחר.

משמע דלר' יהודא ניקחא דמש"ה פתביה סמוך ללאו לנתוקי הא אפילו אי פתביה רחוק מן הלאו הו"ל נמי ניתק כמו עשה דגזל דאע"ג דבתרי ענינא אין מוקדם ומאחר וא"ל עשה קדים מ"מ הואיל וא"ל דלאו קדים הו"ל שפיר ניתק לעשה ואינו לוקה מספק כדאמרינו גבי עשה דמחוסר זמן וגזל.

אומר אני דלפרש"י ותוס' שפירשו דל"ת שקדמו עשה היינו דשייך העשה קודם שעבר הלאו אבל היכא דלא שייך העשה עד לאחר שעבר הלאו הו"ל שפיר ניתק אע"ג דלא סמיכי הלאו והעשה דמש"ה ה"ל גזל ניתק אפתי תקשה אפילו לר' יהודא למה סמיך קרא דנותר סמוך ללאו הא אי פתביה רחוק מן הלאו שפיר ה"ל ניתק דהא לא שייך העשה דנותר בשריפה עד לאחר שעבר הלאו שהותר ואפתי אפילו לר' יהודא תקשה.

ובסמוך ותבאר זה: דף ט"ז ע"ב אכל טבל של מעשר עני לוקה מדנקט לוקה משמע מלקות הוא דאיכא אבל מיתה ליכא כמו בטבל גמור דחייב מיתה על אכילתו כדאמ' בפרק הנשרפין (דף פ"ב) וכ"כ הרמב"ם בפ"י מהמ"א האוכל פזית מן הטבל קודם שהפריש ממנו תרומה גדולה ותרומת מעשר חייב מיתה בידי שמים שנאמר ולא יחללו את קדשי בני ישראל וכו' והשיאו אותם עון אשמה אבל האוכל מדבר שניטלה ממנו תרומה גדולה ותרומת מעשר נעדיין לא הפריש ממנו מעשרות ואפילו לא נשאר בו אלא מעשר עני הרי זה לוקה משום אוכל טבל ואין בו מיתה שאין עון מיתה אלא בתרומה גדולה ותרומת מעשר והספיק עמו הראב"ד בהשגות שכתב סברא היא זו והיא יפה בעיני דכתיבי בהני קראי קודש.

ומדבריהם למדנו דאפילו על טבל של מעשר שני אין בו מיתה אלא לוקה בלבד ואני תמה ע"ז דאם איתא דטבול למעשר שני אינו בכלל קרא זה דלא יחללו את קדשי ונהרי פלל עצמו של איסור טבל ללא ומיתה מהאי קרא דלא יחללו נ"ל ה"ל לא יחללו אשר ירימו בעתידים לתרום הכתוב מדבר ויליף חילול חילול מתרומה מה להלן במיתה אף כן במיתה כדא' ה"ל ובע"כ לאו ואיסור טבל של מעשר שני אין לנו אלא א"כ נלמד מטבל דמעשר עני וכו' יוסי דנ"ל מגז"ש דבשעריה דלא גרע טבול למ"ש דקדיש מטבול למעשר עני שהוא [בלאו] דאלת"ה טבול למ"ש אפילו לאיסורא גרידא מנלן אלא נדאי כדאמרן א"כ למאי דרצה ר"י לומר אדר"א דאמר אין צריה לקרות את השם על מ"ע של דמאי משום דנדאי אינו טבול וגז"ש דבשעריה לית ליה א"כ מעשר שני של דמאי כיון דאינו בכלל דלא יחללו ג"כ נדאי אינו טבול וא"כ אין צריה נמי לקרות את השם למעשר שני של דמאי לר"א ואמאי שביק ר"א למעשר שני ונקט מעשר עני לחוד ה"ל למימר דלמעשר שני של דמאי נמי אין צריה לקרות את השם ואמאי [שביק] למ"ש ונקט מ"ע לחוד ובפ"ט דיבמות (דף פ"ז) ס"ל לר"מ מעשר ראשון אסור לזרים מדאיתקוש לתרומה דכתיב את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה מה תרומה אסורה לזרים אף מעשר ראשון אסור לזרים ורבנן דאמרי מותר לזרים דרשי הכי מה תרומה טובלת אף מעשר ראשון נמי טובל וכדתניא ומייתי להא דר"י דשמעתין ומסיים ואי מהתם פ"י מהא דר"י הוי אמינא הנ"מ ללא אבל מיתה לא קמ"ל והקשו התוס' מנ"ל דטבל מעשר עני במיתה הא לא אתקש לתרומה וי"ל דשמא אין מיתה בטבל של מעשר עני א"נ י"ל כיון שאין חילוק משאר טבל לענין אזהרה ה"ה לענין מיתה והשתא בין לתרוץ קמא בין לתי' בתרא תקשה דאי הא דטבל מעשר עני נ"ל עונש מאזהרה דבשעריה אפתי מעשר שני אין לנו [גבי] אפילו אזהרה גרידא דהא אפילו מעשר ראשון אי לאו דאיתקוש לתרומה ה"א דלא טבול ובע"כ אזהרה לטבל מעשר שני מגז"ש דבשעריה נפקא כמו שפי' דהא טבול למעשר ראשון ללא נמי נ"ל מהכא כדמסיק ואי מהתם ה"א הנ"מ ללא אלמא לאו למעשר ראשון ממ"ע [נפקא] והוא הדין נמי מעשר שני מיניה אתיא א"כ לר"א דס"ל [נדאי] מ"ע אינו טובל ולית ליה גז"ש דבשעריה כ"ש דאין לנו אפילו אזהרה ואיסורא גרידא לטבול למ"ש וא"כ אמאי קאמר אין צריה לקרות את השם למעשר עני של דמאי ושביק למעשר שני הא מ"ש נמי אינו טובל לגמרי דאזהרה מאין כיון דאינו בכלל אזהרה דלא יחללו וגם גז"ש דבשעריה (לית ליה) וה"נ תקשה הא לתי' קמא דטבול למעשר עני אינו במיתה אלא באזהרה גרידא דגז"ש דבשעריה בע"כ מ"ש נמי מיניה אתיא א"כ לר"א דלית ליה גז"ש דוןדאי מעשר שני אינו טובל למה לי קריאת שם למעשר שני של דמאי אליבא דר"א: וראיתי להר"ן בפ"א דמסכת נדרים (דף פ"ד) דפירש דה"ט דמ"ד נדאי אינו טובל משום דס"ל אי אפשר שיהא הפרי עצמו חמור מפני מעשר עני המעורב בו יותר ממעשר עני עצמו דבשלמא תרומה בדין הוא שיהא טובלת דכיון [שהיא] עצמה אסורה ראוי הוא שתאסר תערוכתה כיון דע"כ צריה להרימה מן הפרי אינה מתבטלת שם מש"ה אוסרת אבל מ"ע שהוא עצמו מותר לזרים איך יהיה תערוכתו חמור ממנו.

ולקאי טעמא י"ל דאפילו למ"ד מעשר עני נדאי אינו טובל ול"ל גז"ש אפ"ה מעשר שני טובל דכיון דהיא עצמה אסורה לאכול חוץ לירושלים וגם שם אינו נאכל בטומאה

והרבה איסורים תלויים בקדושת מעשר שני פדתנו במס' מ"ש ראויה היא שתאסר תערוכותה מש"ה טובלת ואע"ג דלא דמי לגמרי איסור טבל קודם הפרשתה לאחר קריאת שם מעשר שני דאלו קודם הפרשתה משום [טבל] אסור לאכלה אפילו בירושלים משא"כ לאחר הפרשתה מותר לאכלה בירושלים או בכל מקום ע"י פדיון א"כ אפתי תקשה איך יהיה תערוכותו חמור ממנו הא ליתא לסברת ה"ר"ן דהא מפרש דה"ט דתרומה טובל דכיון דהיא עצמה אסורה בדין הוא שתאסר תערוכותה פיון דע"כ צריך להרימה אינה מתבטלת שם דא"כ טבול לתרומה יהיה מותר לכהן דהא תרומה לכהן שריא וכיון דתרומה עצמה לכהן שרי איך יהיה תערוכותו חמור יותר ממנו לאסרו לכהן אלא ע"כ לא אמרינו לה"ט דאיך יהיה תערוכותו חמור ממנו אלא אם אין שום קדושה כלל לאחר הפרשה אבל אי אפילו [לאחר הפרשה] נמי נשאר קצת קדושה עליו ל"א ב"ה (אם) [איך] תערוכותו חמור ממנו וה"ט שנייה נמי לומר גבי מעשר שני משא"כ מעשר עני דלאחר הפרשתו אין בו שום קדושה לגמרי שנייה שפיר לומר לא יהא תערוכותו יותר חמור ממנו מ"מ הא גופי' קשיא על ה"ר"ן פיון דגבי תרומה בע"כ קודם הפרשתו חמור תערוכותו יותר מלאחר הפרשתו דהא שרי לכהן והא אסור תו אין לנו הוכחה על מעשר עני שלא יהיה טובל מפני שאין להחמיר קודם הפרשה מפני התערוכות [יותר] מלאחר הפרשה פיון דמ"מ בתרומה גופיה נמי איכא חומרא יתירא במקצת קודם מלאחר לגבי כהן [וא"ל] משום דזה חומרא זוטא לגבי כהן לחוד ובמעשר עני איכא חומרא רבה אי אמרת דטובל לכ"ע בין לגבי כהן בין לגבי ישראל.

משא"כ לאחר הפרשה דהוי פחולין לכל דבר. וכן לגבי מ"ש ליכא חומרא יתירא קודם מלאחר דהא לאחר נמי הרבה איסורים איכא בקדושת מעשר.

דאינו דברים של טעם פיון דמ"מ בתרומה גופא איכא חומרא בתחלתו יותר מסופו מפני תערוכותו ה"נ גבי מעשר עני נמי יהא טובל אע"ג דחמור תחילתו מפני תערוכת לגמרי מסופו דמה לי חומרא רבה להחמיר בתחילה מפני התערוכת ומה לי חומרא זוטא דמ"מ הא חמור מפני התערוכות גבי תרומה יותר מסופו אע"כ ה"ט לאו מילתא היא וליתא לסברת ה"ר"ן: דף י"ז ע"א מר סבר לא נחשדו ע"ה על מעשר עני של דמאי פיון דממונא הוא אפרושי מפרשי קשה לי הכא מוקי אב"י לפלוגתיהו דלר"א פיון דממונא הוא לא נחשדו ומפרישי ולרבנן משום טרחא לא מפרישי ואלו בפ"א דמסכת נדרים (דף פ"ד) דחי אב"י להא דרב יוסף מטעם אחר דהא קאמר אב"י התם דכ"ע ספיקו טובל ור"א סבר לא נחשדו ע"ה על מעשר עני משום פיון דאלו מפקר לנכסי הוי עני ושקיל ליה הוא לית ליה פסידא ורבנן סברי נכסי לא מפקר אינש דמירתת דלמא זכי בהו אינש אחרינא הלכך נחשדו והשתא קשה מאב"י אדאב"י בתרתי נדא דהכא קאמר אליבא דר"א פיון דממונא הוא מפריש פי' פיון דאין ב"ה איסור אכילה אלא גזל עניים איהו לגזל עניים לא חייש והתם תלי טעמא משום דאלו מפקיר לנכסיה הוי עני ושקיל ליה הוא פי' ותו ליכא גזל עניים פיון דהוא גופיה נמי עני הוי הא אי לא הי"ל הא תקנתא הוי חושש לגזל והוי חשיד שלא להפריש ועוד דהכא קאמר אב"י אליבא דרבנן דמשום טרחא חשוד שלא להפריש אע"ג דלית ליה פסידא ואלו התם קאמר דמירתת להפקיר דלמא זכי ביה אחר הא לאו הכי משום טרחא דאפרושי לא נחשד: דף י"ח ע"ב נאי כדקאמרת את זה לא תאכלו ל"ל השתא מסקינן דלאו הבא מפלל עשה עשה ואין לוקין עליו ואיכא למיזק

שָׁאָר בְּהֵמָה טְמֵאָה חוּץ מִשְׁפָּן וְאַרְבֵּבֹת וְחִזִּיר הַמְּפֹרָשִׁים בִּקְרָא לְאַיִסוֹר בְּלֹא אַע"ג שִׁישׁ לָהֶם סִי' א' שֶׁל טְהָרָה אֲבָל שָׁאָר בְּהֵמָה וְחִזִּיָּה אֵין לָהֶם שׁוּם סִימָן טְהָרָה וּמִנִּי לְשֶׁהוּן בְּלֹא וְהָא עַל כּוֹלֵן לֹקִינִי וְאֵי מִשׁוּם דְּאַתְיָנִי בַק"ו מְהִי הַמְּפֹרָשִׁים בְּהֵדְיָא בִּקְרָא דַאע"ג דִּישׁ לָהֶם סִי' א' שֶׁל טְהָרָה וְאַפ"ה [הוּן] בְּלֹא ק"ו לְשָׁאָר שְׂאִין לָהֶם סִי' טְהָרָה כִּלְלִי שֶׁהוּן בְּלֹא.

הָא קִי"ל אֵין מְזַהֲרִין מִן הַדִּין כְּדַאמְרִינוּן לְעִיל (דָּף י"ז) וְתִירֵץ הַמַּגִּיד [רפ"ב מהל' מ"א] לְפִי שְׂאֵלוֹ כְּבָר נֶאמְרוּ בְּלֹא הֵבָא מְכַלְל עֲשֵׂה בְּבִיאוֹר וְכִינוּן שְׁפָן אֲפִשְׁר לְלֹא שֶׁלָּהֶם לְבֹא מִק"ו וְלִי קִשָּׁה ע"ז מְהָא דפ"ח דְּיומָא (דָּף פ"א) דְּרָצָה לְהִבִּיא אֲזַהֲרָה לְעֻנְוֵי יוה"כ מִשׁוּם דְּלֹא יֵאמֵר עֻנְשׁ בְּעֻנְוֵי דְגָמַר מִמְּלֹאכָה מַה מְּלֹאכָה שֶׁהוֹתֵרָה מְכַלְלָה עֻנְשׁ כְּרַת עֻנְוֵי שֶׁלֹּא הוֹתֵרָה מְכַלְלָה לֹא כ"ש לְמָה נֶאמֵר מְּפִנָּה לְהַקִּישׁ וְלָדוּן מִמֶּנּוּ גַז"ש נֶאמֵר עֻנְשׁ בְּעֻנְוֵי וְנֶאמֵר עֻנְשׁ בְּמְּלֹאכָה מַה מְּלֹאכָה עֻנְשׁ וְהַזְהִיר אִף עֻנְוֵי עֻנְשׁ וְהַזְהִיר וְהַשְׁתָּא אֵיכָא לְמִידָק ל"ל לְאַפְנוּי עֻנְשׁ דְּעֻנְוֵי לְלַמּוּד עֻנְוֵי מְּלֹאכָה לְאַזְהָרָה הָא בְּהֵאֵי ק"ו דִּנ"ל עֻנְשׁ לְעֻנְוֵי מְּלֹאכָה בְּהֵאֵי ק"ו נְלַמֵּד נְמִי אֲזַהֲרָה מַה מְּלֹאכָה שֶׁהוֹתֵרָה מְכַלְלָה עֻנְשׁ וְהַזְהִיר עֻנְוֵי שֶׁלֹּא הוֹתֵר מְכַלְלוֹ כ"ש דְּעֻנְשׁ וְהַזְהִיר וּבַע"כ צ"ל דס"ל לְהֵאֵי תַנָּא כַּמ"ד לְעִיל עֻנְשִׁין מִן הַדִּין וְאֵין מְזַהֲרִין מִן הַדִּין הַלְפָּה עֻנְשׁ אֲפִשְׁר לְהִבִּיא לְעֻנְוֵי בַק"ו מְּלֹאכָה אֲבָל אֲזַהֲרָה לֹא וְאֵי כָּל הֵיכָא שְׁכָבֵר נֶאסֵר בְּלֹא הֵבָא מְכַלְל עֲשֵׂה אֲפִשְׁר לְאַזְהָרָה לְבֹא בַק"ו לְמָה לֹא לְתַנָּא לְהִבִּיא אֲזַהֲרָה לְעֻנְוֵי מִכַּח הַפְּנָאָה דְּעֻנְשׁ וְגַם הַפְּנָאָה דְּעֻנְשׁ ל"ל הָא כְּבָר נֶאסֵר עֻנְוֵי בְּהֵדְיָא בְּלֹא הֵבָא מְכַלְל עֲשֵׂה דְכַתִּיב וְעִנְיָתֶם וְכו' וְהַשְׁתָּא אֲפִשְׁר לְמִיתִי לְאַזְהָרָה בַק"ו כְּמוֹ עֻנְשׁ: וְעוֹד ק"ל דְּבִרְפִי"ג דְּזַבְּחִים (דָּף ק"ו) רָצָה לְהִבִּיא לְאַזְהָרָת שׁוֹחֵט קִדְשִׁים בַּחוּץ לְהַקְדִּישׁן בְּשַׁעַת אִיסוֹר הַבְּמוֹת וְהַקְרִיבֵן בְּשַׁעַת אִיסוֹר מִהַקְדִּישׁן בְּשַׁעַת הֵיחָד וְשִׁחֲטֵן בְּשַׁעַת אִיסוֹר דְּעוֹבֵר עֲלֵיהֶם בְּעֲשֵׂה וּל"ת וְאֵינוֹ עֻנְשׁ כְּרַת בַק"ו מַה בְּמִקּוּם שֶׁלֹּא עֻנְשׁ הַזְהִיר בְּמִקּוּם שֶׁעֻנְשׁ אֵינוֹ דִּין שֶׁהַזְהִיר וּפְרִיף וְכִי מְזַהֲרִין מִן הַדִּין וּמְסִיק רְבָא אֲתִי שָׁם שָׁם פִּי דְכַתִּיב שָׁם תַּעֲלֶה עוֹלֵתִיף וְשָׁם תַּעֲשֶׂה מַה לְהֵלֵן לֹא עֻנְשׁ אֲלֵא א"כ הַזְהִיר אִף כָּאֵן פִּי שִׁחִיטָה דְּהוּי בְּכָלֵל שָׁם תַּעֲשֶׂה לֹא עֻנְשׁ אֲלֵא א"כ הַזְהִיר וְהַשְׁתָּא פִּינוּן דְּשִׁחִיטָה הוּי בְּכָלֵל שָׁם תַּעֲשֶׂה הוּ"ל שׁוֹחֵט בַּחוּץ קִדְשִׁים שֶׁהַקְדִּישׁן בְּשַׁעַת אִיסוֹר בְּלֹא הֵבָא מְכַלְל עֲשֵׂה וְהַשְׁתָּא ל"ל שָׁם שָׁם תִּפּוֹק לִיָּה מִק"ו דְּמַה בְּמִקּוּם שֶׁלֹּא עֻנְשׁ הַזְהִיר וְשִׁפִּיר מְזַהֲרִין מִק"ו פִּינוּן דְּכָבֵר נֶאסֵר שׁוֹחֵט בַּחוּץ בְּלֹא הֵבָא מְכַלְל עֲשֵׂה אֲפִשְׁר לְמִיתִי אֲזַהֲרָה דִּידִיָּה מִדִּין ק"ו: וְעוֹד ק"ל מְּפֹלָה סוּגִיָּא דְּלְעִיל דְּדְרִישׁ ר"ש לְהֵאֵי קְרָא שְׁלוֹ דְּלֹא תוֹכַל לְאַכּוֹל בְּשַׁעֲרֵיף מְעַשֵּׂר דְּגָגָה וְכו' בָּאֵם אֵינוֹ עֻנְשׁ לְגוּפִיָּה דְּאַתְיָא בַק"ו מִמְּעַשֵּׂר הַקַּל וְדְרִישׁ מְהֵבָא לְבַפּוֹרִים עַד שֶׁלֹּא קְרָא עֲלֵיהֶם וְתוֹדָה וְשִׁלְמִים לְפָנֵי זְרִיקָה וּבְכוֹר תָּם אִפִּי לְאַחַר זְרִיקָה וְחִטָּאֵת וְאַשָׁם חוּץ לְקִלְעִים וְעוֹלָה אִפִּי בְּפָנִים שְׁלוֹקָה וּפְרִיף וְכִי מְזַהֲרִין מִן הַדִּין וּמֵאֵי קוּשְׂיָא הָא פִּינוּן דְּרִישָׁא דְּקָרָא מְּפָרֵשׁ בְּהֵדְיָא לֹא הֵבָא מְכַלְל עֲשֵׂה לְכָל הַנִּי כְּדַכְתִּיב וְאַכְלֵתָ לְפָנֵי ד' אֲלֵקִיף מְעַשֵּׂר דְּגָגָה וְכו' אֲפִשְׁר לְאַזְהָרָה לְבֹא מִדִּין ק"ו אֲלֵא וְדֵאֵי ש"מ מְכַלְל הַנִּי דְּאַמְרוּן דַּאפ"ה אֵין מְזַהֲרִין מִן הַדִּין.

וְהַרְמַב"ן בְּפִי הַתּוֹרָה בְּפ' שְׁמִינִי מְּפָרֵשׁ טַעַם הַמְּלִקוֹת בְּשָׁאָר בְּהֵמָה טְמֵאָה מְּפָנֵי שְׁאָמַר הַפְּתוּב בְּאִיסוֹר הַשְׁפָּן מְּפָנֵי שְׂאֵינוֹ מְּפָרִיס פְּרֹסָה [וּבַחֲזִיר] מְּפָנֵי שְׂאֵינוֹ מַעֲלָה גְרָה א"כ כָּל שְׂאֵינוֹ מַעֲלָה גְרָה וּמְּפָרִיס פְּרֹסָה הוּא בְּשֵׁם הָאִיסוֹר הִזָּה וְאֵין צְרִיף לַק"ו כִּלְלִי וְק"ל ע"ז א"כ עַל שְׂאֵין לָהֶם סִי' טְהָרָה כִּלְלִי הָאוּכְלֵן יִלְקָה שְׂמוּנִים א' מְּפָנֵי שְׂאֵינוֹ מַעֲלָה גְרָה וְהוּא בְּכָלֵל אִיסוֹר חֲזִיר כְּמוֹ שְׁלוֹקָה עַל חֲזִיר מְּפָנֵי זֶה וְחֻדָּא מִשׁוּם שְׂאֵינוֹ מְּפָרִיס פְּרֹסָה

כמו שלוקה על שפן אע"ג שהוא מעלה גרה מפני חסרון דמפריס פרסה: דף כ"א ע"ב יש חורש תלם א' וחיב עליו משום ח' לאוין הא מתניתין בקשו בה רבנן קמאי קשבונות רבים משום דבכללן אתה מוצא שמונה לאוין ובפרטן אי אתה מוצא אלא ז' מפני רשים פלאים דהנהגה וקדשים וכלאי הפך ושביעית ויו"ט וכהן ונזיר אבית הטומאה [וכתבו התוס'] ופרש"י דשור בכור עובר משום לא תעבד בכור שורף וקמור קדשי ב"ה ולקי משום דהזיד במעילה באזקה וי"א פטר קמור וכמאן דאמר אסור בהנאה וליתא דליכא למ"ד דלקי הנהגה ממנו ולא נראה לר"י וכו' דהא בגמרא אמרינן מידי דאיתן' בשאלה לא קתני והקדש דמתניתין מיירי בבכור דליתיה בשאלה לכך נראה לר"י דעל הקמור אינו לוקה כו' פלאי הפך ע"כ.

והא נדאי לא תקשה לפר"י דלחשוב נמי קמור של מוקדשין קדשי בידק הבית למסקנת הש"ס דמידי דאיתן' בשאלה קתני מדתני נזיר וקא לקמן פריף ונחשוב טובא ואמאי לא פריף דנחשוב נמי הא דיש לומר דלא חשיב אלא לאוי דאיתנייהו בפחות משנה פרוטה אבל מעילה אינו אלא בש"פ וכה"ג אמרינן בפ"ג דשבועות (דף כ"ד) כי קתני מידי דחייילא כשיעור שבועה דחייילא אפחות מפשיעור לא קתני נהרי הקדש הא בעינן שנה פרוטה והקא איפקא וחד טעמא הוא פיון דקפיד התנא לערב אסורי דבעי שיעור עם הני דלא בעי שיעור וכה"ג פירשו התוס' לקמן] אהא דבישלו בעצי הקדש וכמש"ל בס"ד.

אבל ק"ל על פר"י דלקמן פריף ולילקי נמי משום זורע ביו"ט ומוכיח מהא דאין חילוק מלאכות ביו"ט ומנ"ל דלקא הכי נמי חשיב יו"ט דאית תרתי משום זורע ומשום חורש וכלאים בכרם לא מיירי אלא במין א' בכרם דליכא [אלא] חדא משום פלאי הפך לחוד ואין פאן פלאי זרעים כל עיקר ואע"ג דלא חשיב פלאי זרעים במשנתנו לית לן בה דהא פריף וליחשוב הרבה ולא חש תנא למיחשב לכולהו ולא קשה ליה לילקי משום זורע ביו"ט אלא פיון דמני ליו"ט אי אמרת דבדידן' איכא תרתי בע"כ הנה לו למנותן וכמ"ש התוס' לקמן ובתוס' פ"ג דפסחים דייקי לפר"י מדתני פלאים בכרם ולא קתני פלאי הפך משמע דאיכא פלאי זרעים בהדי פלאי הפך ולפי"ז אתי שפיר דע"כ בהא דכלאים בכרם איכא תרתי אבל אין זה דיוק: אבל נראה לי דבנזיר אבית הטומאה איכא תרתי חדא משום לא יטמא דכתיב ביה וחדא משום כל יחל דנפקא לן ברפ"ק דנדרים (דף ג') מלנדור נזיר להזיר מקיש נזירות לנדרים מה נדרים עובר בכל יחל אף נזירות עובר בכל יחל ועל כל דאית מהאי הקישא לקי פדאמרינן בהדיא בפ"ו דנזיר (דף ל"ח) גבי אכל ענבים לחים ויבשים כו' לוקה חמש וקאמר הגמרא דשייר מלקות דלא יחל דברו וזה מהתימא על כל הני רבנותא בפרט רבותינו בעלי התוס' אשר נהירין להו שביילי דגמרא כשבילי דמתא איהו נעלם מהם זה.

וא"ת למאי דפי' תקשה הא אמרינן התם לענין כל תאחר נמי איתקש נזירות לנדרים ואמרינן התם כל תאחר דנזירות היכי משפחת לה ומוקי לה רב אחא בר יעקב פגון שפדר והוא בבית הקברות וקם ליה בכל תאחר משום דקא מאחר נזירות דטהרה ואמר ר"א הואיל וכן נזיר שטימא את עצמו במזיד עובר משום כל תאחר דנזירות טהרה וא"כ איכא עוד לאו בנזיר ולילקי ט' וי"ל דלא מביעני' למאי דפי' התם הרא"ש דאין עובר בכל

תאחר דגזירות טהרה אלא בשהה בטומאתו ג' רגלים כמו בל תאחר דקרבות דאתי שפיר דהשתא ליפא מלקות בשהה ג' רגלים או משום דהו"ל לאו שאין בו מעשה או משום דה"ל התראת ספק פדאמרין לענין שבועה שאוכל כפר זה היום ועבר היום ולא אכלו ברפ"ק דשבועות דפטור ממלקות מטעמי דאמרן אלא אפי' למאי דפי' הר"ן שם דגזיר שטימא את עצמו במזיד דעובר בבל תאחר לאלתר ולקי וכן עיקר כמש"כ שם בחידושי למס' נדרים בס"ד אפ"ה ניחא דנדאי אי לא משפחת לה לגזיר שנטמא בלתי מלקות דבל תאחר נדאי קשה דלילקי נמי משום ב"ת פדפריד' ולילקי משום זורע ביו"ט פנין דאי אפשיך לחורש ומחפה בלתי מלאכת הנריעה אבל הא נדאי משפחת לה לגזיר שנטמא ואין עובר בלאו דבל תאחר והיכי דמי פגון שנטמא כפר בו ביום קודם חרישה זו אבית הטומאה בשוגג או במזיד דהשתא אינו מאחר לגזירות טהרה ע"י חרישה זו של בית הטומאה דהא מחמת טומאה קמיינתא דבו ביום אי אפשיך לחול עליו גזירות טהרה עד יום הז' מהיום לר' יוסי ב"ר יהודא דאמר בפ"ג דגזיר (דף י"ח) דגזירות טהרה מז' חגיל או עד יום ח' לרבי דס"ל התם גזירות טהרה עד ח' לא חגיל וע"י טומאה שניה זו דחרישה נמי חול עליו גזירות טהרה ביום ז או ח' מהיום ולא משפחת לה לבל תאחר בטומאה בטר טומאה אלא א"כ נטמא בשניה למחרת טומאה קמיינתא או להלן דהשתא מאחר לגזירות טהרה ע"י טומאה שניה משו' יום או יותר ומ"מ אפילו בנטמא בו ביום לקמיינתא אפ"ה עובר משום לא יטמא ובל יחל אפי' לר"ה דאמר בפ"ו דגזיר (דף מ"ב) דבטומאה וטומאה אינו עובר על טומאה ב' משום בל יטמא היינו דווקא בטומאה בחיבורין דבעוד שנוגע במת א' נגע בשני דאינו מוסיף טומאה על טומאתו אבל לאחר שפירש מן הא' חזר ונטמא בשני מודה דחייב דמוסיף טומאה על טומאתו דלאחר שפירש הנוגע בו אינו אלא ראשון וכאשר נוגע במת שנית הנוגע בו אב הטומאה דהא דמסיק התם לא קשיא פאן בחיבורין פאן שלא בחיבורין אד"ר, א"ר הונא מסיק לה כמו שהוכחתי שם בחידושי ובתשו' בס"ד וכן משמע שם מדברי התוס' וכיון דעובר על בל יטמא בכה"ג ממילא עובר נמי בבל יחל דכיון דאסור לטמא פשטמא מחלל דברו וכיון דמשפחת לה לבל יטמא ובל יחל בלתי בל תאחר בנטמא וחוור ונטמא בו ביום מתניתין בכה"ג איירי וקאמר דליפא בטומאת דגזיר פחות מב' לאונן ואע"ג דזימנין דמשפחת לה ג' לאונן בלא נטמא קודם בו ביום לא חשיב להו פי היכי דלא חשיב לכל הני וליחשוב דמקשי פל הני אמוראי וכ"ש דניחא הא דאמרין התם דבטומאה וביאה בב"א חייב הגזיר תרתי ואפ"ה לא חשיב להו במתניתין בהדי הני לאוני פנין דרוב פעמים ליפא משום לא יבוא פלל פגון בחורש בגלוי בשעה ואינו מאהיל על הטומאה כל עיקר דאין פאן פלל משום ביאה: ואין חילוק מלאכות ביו"ט.

פי' ריב"ן אם עשה ב' או ג' מלאכות בהעלם א' או עשה מלאכה שיש בה ב' אינו חייב אלא א' ע"כ. ואיני יודע מה ענין העלם לגבי יו"ט הא אין שגגתו חטאת אלא נדאי לענין מזיד לחוד מייירי ולמלקות והא דקאמר חילוק מלאכות לשבת ואין חילוק מלאכות ליו"ט לאו בחדא גוונא קמייירי דחילוק מלאכות דשבת בשוגג ולקרבו דאלו במזיד אטו בתרי קטלא קטלת ליה וחיילוק מלאכות דיו"ט לא איירי אלא במזיד ולמלקות.

אי נמי הא דחילוק מלאכות לשבת נמי במזיד מייירי וכגון דאתרו ביה למלקות ולא אתרו ביה לקטלא ור' ישמעאל היא דאמר לעיל בריש פירקין לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד

לוקין עליו ומצי מיירי חילוק מלאכות לשבת למלקות ונ"ל דהיינו טעמא משום דנפקא ליה חילוק מלאכות לשבת מהבבבבב ליה הבבבבב לחלק יצאת וקרא סתמא מיירי בין בשוגג ולחטאת בין במזיד ולמלקות.

אי נמי אפי' לר"ע דאמר לאו שניסן לאזנהרת מיתת ב"ד א"ה פאן לא סיים רבינו את דבריו]. ומ"מ ק"ל מאי פריד אבני ואי אין חילוק מלאכות ביו"ט משום הבבבבב לא לחייב דהא אחייב ליה משום בשול נהי נמי דלא רבי רחמנא חילוק מלאכות ליו"ט במזיד היינו דוקא בעשה ב' מלאכות בבת אחת פגון מחפה דמתניתין דאיפא משום חורש ומשום זורע אי נמי בזה אחר זה פגון חורש עם פונה דכנותיה בשאר איסורים פגון אוכל ב' מיני שרצים בבת אחת או אפי' בזה אחר זה ובהתראה א' אינו חייב אלא א' ה"נ פיון דלא רבי רחמנא חילוק מלאכות ליו"ט הו"ל כשאר כל איסורין שבתורה דאינו חייב אלא א' וכדאמרין בסוף פ"ה דחולין (דף פ"ב) גבי הזורע פלאים פלאים לוקה דבבת אחת והתראה א' אינו לוקה אלא א' והאי ובהתראה א' דקאמר היינו או בהתראה א' ואפי' בזה אחר זה וכן פירשו התוס' שם והכי משמע לעיל גבי קרחה אכל בזה אחר זה ובב' התראות לא מיבעי' בעושה ב' מלאכות חלוקות ביו"ט אלא אפי' בעושה וחזור ועושה מלאכה א' ב' פעמים פיון דבזה אחר זה עשה ובב' התראות לא גרע משאר איסורים דחייב ב' כדתנן לעיל א"ל אל תשטה אל תשטה אל תטמא אל תטמא אל תגלח אל תגלח אל תלפש אל תלפש חייב על כל אחת ואחת ולקא לא צריד רבויא דהתראה בין עבירה לעבירה במזיד מחלקת כמו שדיעות בין עבירה לעבירה מחלקות לחטאת בשוגג וכדאמרין התם וכדתנן אכל חלב וחלב בב' העלמות חייב ב' ולא צריד קרא לחילוק מלאכות בשוגג גבי שבת גופיה אלא כשעשאן בהעלם א' וקמ"ל דמלאכות מחלקות פדיעות או כב' מיני איסור וכדתנן אכל חלב ודם בהעלם אחד חייב ב' וכן פתב הרמב"ם [בפ"א מהלכות יו"ט] העושה אבות מלאכות הרבה ביו"ט בהתראה א' פגון שזרע ובנה וסתר וארג בהתראה א' אינו לוקה אלא א' חילוק מלאכות לשבת ואין חילוק מלאכות ליו"ט והיינו כדפי' וזה ברור והשתא מאי קושיא דלא לחייב אהבבבבב הואיל וחייב אבישול הא פיון דהבבבבב ובישול אי אפשר אלא בזה אחר זה ראוי לחייבו ב': וה"נ קשה הא דאמר בפ"ג דפסחים (דף מ"ז) דסבירא ליה לרבה האופה מיו"ט לחול אינו לוקה הואיל ונחזי לצרכי אורחים נחזי ליה ופריד ליה מהא דהמבשל גיד הנשה ביו"ט דאהבבבבב לא לחייב הואיל ונחזי לי' לצרכו ומשני אפיק הבבבבב ועייל עצי מוקצה פי' דאההיא הבבבבב ליפא למימר הואיל ונחזי לצרכו דמן התורה אסור להשתמש בעצי מוקצה ופריד מהא דאין חילוק מלאכות ליו"ט ומאי קושיא הא הבבבבב ובישול פיון דאינתני' בזה אחר זה הא ודאי בב' התראות חייב ב': וי"ל מדנקט בפרייתא לוקה משום הבבבבב לבסוף בטר דתני דלוקה משום מבשל דיו"ט ודבב"ח ואי מיירי במבעיר קודם בישול הו"ל לאקדומי למלקות דהבבבבב קודם למלקות דבישול דיו"ט ובשר בחלב אלא ודאי מיירי בענין דאיסור הבבבבב לא קדים לאיסורי דבישול והיכי דמי פגון ששפת הקדירה של בב"ח ואם"כ הביא שם את האור דע"י הבבבבב זו שהבעיר את העצים תחת קדירה זו בא ביחוד איסור הבבבבב ואיסור בישול בין דיו"ט בין דבב"ח וכי הא דתניא בפ"ד דביצה (דף ל"ד) אהד מביא את האור ואהד מביא את העצים ואהד שופת את הקדירה וא' מביא את המים כו' פולן חייבין ופריד והתניא אחרון חייב וכולן פטורין

וּמִשְׁנֵי לֹא קָשְׁיָא הָא דְאִיְתִי הָאֹר מְעִיקְרָא פִּי' אֲזִי פְּלֹן חֵיבִין הָא דְאִיְתִי הָאֹר לְבִסּוּף
הוּא חֵיב אָבֵל אִינְהוּ לֹא עֲבָדוּ מִיָּדִי וְה"נ בְּמִיְתִי הָאֹר לְבִסּוּף מִיָּרִי דְאִיסוּר בִּישׁוּל
וְהַבְּעֵרָה בְּבֵת אַחַת בָּאוּ וְהִשְׁתָּא פְּרִיף שְׁפִיר אִי אִין חִילוּק מְלֹאכּוֹת לִיו"ט מִשׁוּם הַבְּעֵרָה
לֹא לְחֵיב דְּהָא אֲחִיב לִיה אַבְּיָשׁוּל וְאִפְּי' אִי מִיָּרִי בְּב' הַתְּרָאוֹת אִפְּ"ה לֹא מְחִיב
[אֶהְבְּעֵרָה] פִּינֹן דְּאִין חִילוּק מְלֹאכּוֹת לִיו"ט וְתַדַּע דְּהָכִי הוּא פְּדִפְרִשְׁתִּי דְּמִיָּרִי דְּאִתּוּ
הַבְּעֵרָה וּבִישׁוּל בְּב"א וּכְגוֹן דְּאִיְתִי הָאֹר לְבִסּוּף דְּאִי בְּתַחֲלָה מְבַעֵיר וּלְבִסּוּף מְבַשֵּׁל
מִיָּרִי וּכְגוֹן דְּאִיְתִי הָאֹר בְּתַחֲלָה א"כ הִיכִי קָאָמַר אֶהְבְּעֵרָה לֹא לְחֵיב דְּהָא אִיְחִיב לִיה
מִשׁוּם בִּישׁוּל אִיפְּכָא הָוִי לִיה לְמִימַר דְּלֹא לְחֵיב מִשׁוּם בִּישׁוּל דְּלְבִסּוּף פְּנֹן דְּחֵיב
אֶהְבְּעֵרָה דְּקָדִים דְּהָא בְּשַׁעַת הַבְּעֵרָה מְחִיב מִשׁוּם הַבְּעֵרָה וְכִי סְלֵקָא אַדְעֵתִין דְּאִתִּי בִישׁוּל
אַחֲרִי וּמִפִּיק חֵיב מְלֵקוֹת דְּהַבְּעֵרָה דְּקָדִים וּכְבָר חָלָה מַה"ט דְּאִין חִילוּק מְלֹאכּוֹת לִיו"ט
הָא וְדָאִי מְלֵקוֹת דְּהַבְּעֵרָה דְּקָדִימָא וְחִיָּלָא כְּבָר לֹא פִקַּע אָבֵל מְלֵקוֹת דְּבִישׁוּל הַבְּעֵרָה
אַחֲרִי לֹא חֵיב מִשׁוּם דְּאִין חִילוּק מְלֹאכּוֹת לִיו"ט דְּקָדִים חִיָּל וּדְבַתְרָא לֹא חִיָּל אֲלֵא
ע"כ מִיָּרִי פְּדִפְרִשְׁתִּי דְּאִיסוּר הַבְּעֵרָה וּבִישׁוּל חִיָּל בְּב"א וּבְדְאִיְתִי אֶת הָאֹר לְבִסּוּף
וְהָא דְּקָאָמַר אֶהְבְּעֵרָה לֹא לְחֵיב דְּהָא אִיְחִיב לִיה מִשׁוּם בִּישׁוּל ה"ה דְּהָוִי מְצִי לְמִימַר
אִיפְּכָא אַבְּיָשׁוּל לֹא לְחֵיב דְּהָא אִיְחִיב לִיה מִשׁוּם הַבְּעֵרָה אֲלֵא קָאָמַר אֶהְבְּעֵרָה לֹא לְחֵיב
דְּש"מ דְּפְּשִׁיטָא לִיה דְּאִין הַבְּעֵרָה זֹו דְּבְרִיָּתָא מִיָּרִי בְּדְקָדִים לְבִישׁוּל דָּא"כ לֹא שְׁנִיף
לְמִימַר דְּלֹא לְחֵיב אֶהְבְּעֵרָה דְּקָדִים מִשׁוּם דְּאִתִּי בִישׁוּל דְּבַתְרִיָּה וּמִפְּקִי חוֹבַת מְלֵקוֹת
מִיָּנְיָה הָא וְדָאִי לֹא וּבַע"כ מִיָּרִי בְּדְאִתִּי בְּהָדִי הַדְּדִי וְהִיָּנּוּ מְטַעְמָא דְּפִי פְּשִׁיטָא לִיה הָכִי
מְדַחְשִׁיב לְמְלֵקוֹת דְּהַבְּעֵרָה לְבִסּוּף אַחַר מְלֵקוֹת דְּבִישׁוּל וְע"י זֶה בָּא לְהַקְשׁוֹת וְאִי אִין
חִילוּק מְלֹאכּוֹת לִיו"ט אֲמַאי חֵיב תְּרַתִּי אֶהְבְּעֵרָה וּבִישׁוּל דָּא"כ לֹא הָוִי קָשְׁיָא מִיָּדִי
דְּאִיפְּכָא לְמִימַר דְּמִיָּרִי בְּהַבְּעֵרָה דְּקָדִים לְבִישׁוּל דְּאִפְּי' תִּימָא אִין חִילוּק מְלֹאכּוֹת לִיו"ט
אִפְּ"ה מְחִיב תְּרַתִּי בְּב' הַתְּרָאוֹת פִּינֹן דְּעֲבִיד לְהוּ בְּזֶה אַחַר זֶה וְכַדְפִּי' וּמִשׁוּם זֶה נִקְט
אֶהְבְּעֵרָה לֹא לְחֵיב דַּע"י זֶה הַכְּרִיחַ עֵיקַר הַקְּשָׁיָא שְׁלוֹ: וְכ"ת דְּאִפְּי' תִּימָא דְּהַבְּעֵרָה
וּבִישׁוּל דְּבְרִיָּתָא מִיָּרִי בְּבָאִים בְּבֵת אַחַת וּמַש"ה תְּנִי מְלֵקוֹת דְּבִישׁוּל מְקַמִּי מְלֵקוֹת
דְּהַבְּעֵרָה אִפְּתִי תְּקַשָּׁה אֲמַאי נִקְט לְמְלֵקוֹת דְּאֶכִּילַת גִּיד וּבְב"ח קוֹדֵם לְמְלֵקוֹת דְּהַבְּעֵרָה
הָא וְדָאִי הַבְּעֵרָה קוֹדֵם לְאֶכִּילָה דְּאִינוּ אֲלֵא לְבַתֵּר הַבְּעֵרָה וּבִישׁוּל יֵשׁ לֹמַר אִיְדִי
דְּמְקָדִים לְמְלֵקוֹת דְּבִישׁוּל קוֹדֵם לְשַׁל הַבְּעֵרָה מְטַעְמָא דְּפִי נִקְט נְמִי לְאֶכִּילָה דִּידְנִי אֲצֵל
בִּישׁוּל שְׁלוֹ בְּסַמוּף אֶכִּילַת בְּשַׁר בְּחֵלֵב אֲצֵל בִּישׁוּל בְּשַׁר בְּחֵלֵב וְאֶכִּילַת גִּיד אֲצֵל בִּישׁוּל
גִּיד: [דָּף כ"ב ע"א בְּנִזִּיר שְׁמֻשׁוֹן] וְאִינִי יוֹדַע טַעְמָא [דְּנִזִּיר שְׁמֻשׁוֹן אִינוּ בְּשִׂאלָה] וּמַהָא
[דְּסוּגִין] אֲפֹשֶׁר לֹמַר דְּלִיתָא בְּשִׂאלָה מְדַרְבְּנֹן וְכִינֹן דְּמ"מ לִיתָא בְּשִׂאלָה תְּנִי לֵה אָבֵל
מַהָא דְּפ"ב דְּנִזִּיר] [דָּף י"ד] דְּבַעֵי רְבָא אָמַר הַרִינִי נִזִּיר שְׁמֻשׁוֹן לְאַחַר עֲשָׂרִים יוֹם
וּמַעֲכָשִׁין נִזִּיר סְתָם מַהוּ הָכָא לֹא אֲפֹשֶׁר לְאִיְתָשׁוּלִי מִי חִיָּלָא אוּ לֹא ש"מ דְּנִזִּירוֹת שְׁמֻשׁוֹן
מַה"ת אִינוּ בְּשִׂאלָה דְּאִי מְדַרְבְּנֹן מַאי ס"ד דְּלֹא חִיָּלָא עֲלִי נִזִּירוֹת דְּהִשְׁתָּא מִשׁוּם דְּלֹא
אִיְתָהּ בְּשִׂאלָה פִּינֹן דְּאֲפֹשֶׁר בְּשִׂאלָה מַה"ת וְאִין לֹמַר דַּה"ט פִּינֹן דְּנִזִּירוֹת שְׁמֻשׁוֹן גּוּפִי'
לֹא הָיָה אֲפֹשֶׁר לְאִיְתָשׁוּלִי עֲלִי פִּינֹן דְּנִזִּירוֹתוֹ הָיָה מִן הַשְּׂמִימִים עַל יְדֵי מְלֵאָף מֵאֵן דְּמִתְפִּיס
בְּיָה דִּינְיָה כְּמוֹהוּ לְפִיכָף אִינוּ בְּשִׂאלָה דְּזֶה אִינוּ דָּא"כ לְב"ש דְּס"ל (שָׁם) [דָּף ט'] הַקְּדָשׁ
טְעוֹת הַקְּדָשׁ וְאִין שְׂאֵלָה בְּהַקְּדָשׁ א"כ מְתַפִּיס בְּקָרְבָן לְב"ש אִין שְׂאֵלָה וְהָרִי בְּפ"ג דְּנִזְדָּרִים
[דָּף כ"ח] אָמַרְיָנּוּ בְּש"א אִין שְׂאֵלָה בְּשְׁבוּעָה מְשֻׁמַּע אָבֵל בְּנִזְדָּר יֵשׁ שְׂאֵלָה אַע"ג דְּסְתָם

גִּדְרַת מִתְפִּיס בְּקֶרְבָּן הוּא וְעוֹד הָא ר"א ס"ל כב"ש דְּאִין שְׂאֵלָה בְּהֶקְדָּשׁ בּפ"ו דְּעֶרְכִין (דף כ"ג) וְאִפ"ה תַּנּוּן בּרפ"ט דְּנִדְרִים (דף ס"ד) קִוְנָם שְׂאֵנִי נְהִינָה לְאִישׁ פְּלוּנִי וְנַעֲשֶׂה סוֹפֵר כּו' ר"א מִתִּיר וְהָרִי קוֹנָם אֶתְפּוֹסִי בְּהֶקְדָּשׁ הוּא וְאִפ"ה יִשְׁנֹו בְּשְׂאֵלָה לר"א אע"ג דְּבִהֶקְדָּשׁ גּוֹפִי אִין שְׂאֵלָה וְעוֹד אִפִּי לַב"ה דַּס"ל הֶקְדָּשׁ טְעוֹת אִינוּ הֶקְדָּשׁ וְיִישׁ שְׂאֵלָה בְּהֶקְדָּשׁ מִשְׁכַּחַת לָהּ לְגִדְרַת שְׂאִינוּ בְּשְׂאֵלָה בְּמִתְפִּיס בְּתַמּוּרָה דְּתַמּוּרָה בְּטְעוֹת נְמִי קְדָשִׁי לְפִיכָה אִין לָהּ שְׂאֵלָה כְּדָאֲמַרְיִנּוּ הֵתָם דַּב"ש יִלְפִי תַחֲלַת [הֶקְדָּשׁ] מִסּוּף הֶקְדָּשׁ מַה תַּמּוּרָה אֶפְיָלוּ בְּטְעוֹת אִף הֶקְדָּשׁ אֶפְיָלוּ בְּטְעוֹת אֶלָּא שְׂבָהָא נ"ל כַּדָּא ר"ר יִרְמְיָה הֵתָם (דף ל"ב) לַב"ה אַע"ג דְּאֲמַרִי תַמּוּרָה בְּטְעוֹת הָנִי תַמּוּרָה הַנ"מ הִיכָא דְּאִיתִיָּה לְעִיָּקָר הֶקְדָּשׁ אֶבָּל הִיכָא דְּמִיתְעַקֵּר עִיָּקָר הֶקְדָּשׁ כְּלוּמַר ע"י שְׂאֵלָה אִיתְעַקֵּר נְמִי תַמּוּרָה וְיִוצֵאת לְחוּלִין אֶלְמָא מְהֵנִי שְׂאֵלָה דְּעִיָּקָר הֶקְדָּשׁ לְתַמּוּרָה הַלְכָהּ מִתְפִּיס בְּתַמּוּרָה אִיתִיָּה בְּשְׂאֵלָה הוּאִיל וְתַמּוּרָה גּוֹפִיָּה אִיתָא בְּשְׂאֵלָה ע"י עִיָּקָר הֶקְדָּשׁ.

אֶבָּל מ"מ ק"ל דְּהָא תַּנּוּן הֵתָם א"ל ב"ש לַב"ה דְּאֲמַרוּ הֶקְדָּשׁ טְעוֹת אִינוּ הֶקְדָּשׁ אִי אֶתָּם מוֹדִים בְּמִי שְׂטָעָה וְקָרָא לַט' י' וְלִי ט' וְלִי א' י' שְׂהוּא מְקַוְדָּשׁ אֶלְמָא הֶקְדָּשׁ טְעוֹת הֶקְדָּשׁ וְאֶפְיָלוּ ב"ה לֹא הִשְׁיִבּוּ לָהֶם אֶלָּא הִפְתּוּב שְׂקִינְדָּשׁ אֶת הִי הוּא קִוְדָּשׁ אֶת הַט' וְאֶת הִי"א וְגַזְהוּ כ"ה הוּא אֶבָּל לַכ"ע הַט' וְהִי"א קְדָשִׁי ע"י טְעוֹת וְהָכִי אֲמַרְיִנּוּ שְׂם בְּגִמְרָא וְה"נ תַּנּוּן בַּסַּפ"ב דְּבִכּוּרוֹת טְעָה וְקָרָא לַט' י' כּו' שְׂלִשְׁתָּן מְקוּדָּשׁוֹת וְכִינּוּן דְּקְדָשִׁי ע"י טְעוֹת וְדָאִי אִין לָהּ שְׂאֵלָה וְכִי נֹאמַר דְּהַמְתַּפִּיס בְּהֵן א"א לּוּ לִישְׂאֵל עַל גִּדְרוֹ וְהָא לֹא אִישְׁתַּמִּיטְתִּיהָ בְּגִמְרָא לְאִשְׁמוּעֵינּוּ דִּישׁ גִּדְרַת שְׂאִין לּוּ שְׂאֵלָה כְּגוֹן בְּמִתְפִּיס בְּאֵלוּ שְׂל מַעֲשֵׂר אֶלָּא וְדָאִי אַע"ג דְּאִינְהוּ גּוֹפִיָּהוּ לִתְנִיָּהוּ בְּשְׂאֵלָה אִפ"ה מִתְפִּיס בְּהוּ אִיתִיָּה בְּשְׂאֵלָה וְה"נ הָאֹמַר הַרְיָנִי כְּשִׁמְשׁוֹן אַע"ג דְּאִיָּהוּ גּוֹפִיָּה לֹא הָנִי בְּשְׂאֵלָה הַמְתַּפִּיס בִּיָּה אֲמַאי לִיתָא בְּשְׂאֵלָה: כְּגוֹן דְּאֲמַר שְׂבּוּעָה שְׂלֹא אֶחְרוּשׁ בִּין בַּחוּל בִּין בִּיו"ט כְּתָבוּ הַתּוֹס' וְקָשָׁה דְּאֶפְתִּי כּו' בְּאוֹתָהּ חֲרִישָׁה ע"כ.

וְלֹא תִקְשָׁה לְמַאי דְּפִירְשׁוּ דְּמִשְׁכַּחַת לָהּ הֵן בְּעַפְרַת תִּיחּוּם אֶלְמָא עַפְרַת תִּיחּוּם הָנִי נְמִי בְּכָלֵל שְׂבּוּעָה שְׂלֹא אֶחְרוּשׁ א"כ מַאי קָשָׁה בְּתַחֲלָה בְּאֲמַר שְׂלֹא אֶחְרוּשׁ בִּיו"ט הֵתָם לֹא קָא חָל עֲלֵיהּ שְׂבּוּעָה דְּהָא מְוָשְׁבַע וְעוֹמֵד מְהַר סִינֵי הוּא הָא הֵתָם בְּלֹא אֶחְרוּשׁ בִּיו"ט לְחוּד נְמִי אִיסוּר כּוֹלֵל הוּא שְׂכּוֹלֵל חֲרִישָׁה שְׂל אִיסוּר וְשְׂל הִיתֵר דְּעַפְרַת תִּיחּוּם דִּי"ל דְּלֹא מִשְׁכַּחַת עַפְרַת תִּיחּוּם בְּכָלֵל חֲרִישָׁה אֶלָּא בְּכּוֹלֵל עֲמָה חֲרִישָׁה שְׂל הִיתֵר דְּהִינּוּ שְׂל חוּל דְּגָלִי אַדְעֵתִיָּה שְׂרוּצָה לְאַסוּר עַצְמוֹ בְּדַבְרַת הַמְנוּחָר אֶבָּל לֹא בְּאֹמַר שְׂלֹא אֶחְרוּשׁ בִּיו"ט לְחוּד וְכַה"ג פִּי הַתּוֹס' הֵתָם גְּבִי שְׂלֹא אוֹכַל גְּבִילָה וְשַׁחוּטָה דְּאִיתָא בְּהֵן בְּגְבִילָה מְסַרְחַת מְשׁוּם גְּלוּי דְּעַת דְּפִירְשׁ אֶבָּל בְּלֹא כּוֹלֵל אִין גְּבִילָה מְסַרְחַת בְּכָלֵל.

מ"מ ק"ק גְּבִי שְׂלֹא אֶחְרוּשׁ בְּחוּל וּבִיו"ט לְמָה לִיָּה לְמִימַר כּוֹלֵל דִּיו"ט אֲגַב חוּל כִּינּוּן דְּזָה לְחוּד לֹא מְהֵנִי דְּהָא לִיתִיָּה בְּהֵן אֶלָּא מְחַמַּת כּוֹלֵל דְּעַפְרַת תִּיחּוּם דְּכָא מְחַמַּת כּוֹלֵל דְּחוּל הו"ל לְמִימַר סְתָמָא מִיָּגוּ דְּחָל עֲלִיו שְׂבּוּעָה בְּהִיתְרָא חָל עֲלִיו בְּשְׂל אִיסוּר נְמִי כְּדִי לְכָלֵל נְמִי הִיתְרָא דְּעַפְרַת תִּיחּוּם דְּהוּא עִיָּקָר גּוֹרָם לָהּ לְשְׂבּוּעָה זֹו שְׂתַחוּל דַּל"כ לֹא חָל הוּאִיל וְלִיתָא בְּהֵן: אֶבָּל לְדִידִי אִין צָרִיף לְזָה דְּקוֹשְׁיָא מַעֲיָקָרָא לִיתָא דְּעַד כָּאן לֹא בְּעִינּוּ לָאוּ וְהֵן אֶלָּא גְּבִי שׁוֹגֵג וְלִקְרָבֵן דְּכְתִיב בִּיָּה לְהַרְע אוּ לְהִיטִיב דְּהִינּוּ לָאוּ וְהֵן אֶבָּל בְּמִזִּיד וְלְמִלְקוֹת לֹא בְּעִינּוּ לָאוּ וְהֵן וְהֵתָם בְּמִסְכַּת שְׂבּוּעוֹת כּוֹלִי פִּירְקִין דְּשְׂבּוּעוֹת שְׂתִימִם בְּשׁוֹגֵג וְלִקְרָבֵן

מִיָּרִי וְהָכָא בְּשִׁמְעֵתִין אֵיירִי בְּמִזִּיד וְלִמְלָקוֹת וְהָכִי מוֹכַח לְהִדְיָא מִפ"ג דְּשְׁבוּעוֹת (דף כ"ה) דְּפָרִיף הֵתָם לְשִׁמוּאֵל דִּס"ל דְּמִילְתָא דְּלִיתָא בְּלֵהָבָא וְלִשְׁעֵבֶר פְּטוּר מְקָרְבָן שְׁבוּעָה כְּמוֹ מִילְתָא דְּלִיתָא בְּלָאוּ וְהוּן מֵהָא דְּתַנּוּ [לֹא אֶכְלֵתִי] הַיּוֹם וְלֹא הִנְחֵתִי תְּפִילִין הַיּוֹם חֲזִיב בְּשִׁלְמָא לֹא אֶכְלֵתִי אִיתָא בְּלָא אוֹכַל אֶלָּא לֹא הִנְחֵתִי מִי אִיתָהּ בְּלָא אֲנִיחַ וּמְשַׁנֵּי לְצַדְדִין קְתַנֵּי לֹא אֶכְלֵתִי לְקָרְבָן וְלֹא הִנְחֵתִי לְמִלְקוֹת וְכִינּוּן דְּשִׁמוּאֵל דְּמַדְמֵי לְהָבָא וְלִשְׁעֵבֶר לְלָאוּ וְהוּן לְקָרְבָן אִפ"ה בְּמִזִּיד לִית לֵן בֵּה ה"ה לְלָאוּ וְהוּן בְּמִזִּיד וְלִמְלָקוֹת לִכ"ע ל"צ וְכֵן פְּתַבוּ הַתּוֹס' גּוֹפֵייהוּ לְהִדְיָא שֵׁם בְּאוֹתוֹ סוּגְיָא דְּשִׁלָּא אוֹכַל גְּבִילָה וְשַׁחוּטָה וְגַבֵּי שְׁבוּעָה שְׁלֵא אוֹכַל תְּאֲנִים דְּלִמְלָקוֹת לֹא בְּעֵינָן לָאוּ וְהוּן וּבְחִידוּשֵׁי לְמַס' נְדָרִים בְּסוּגְיָא דְּמַנְיָן שְׁנֵשְׁבָעִים לְקַיָּים אֶת הַמְצָוָה כ"כ מְזָה יוֹתֵר: מִיָּגוּ דְּחִיילָא עָלֶיהָ שְׁבוּעָה בְּחוּל.

מַה שְׁפִירֵשׁ כָּאֵן רִיב"ן דְּאִשְׁתַּי אִישׁ וְנִעְשָׂה חֲמוּתוֹ אִיסוּר מוֹסִיף הוּא דְּמַעְיָקְרָא קְיָיֵמָא לִיה בְּחִנְק וְהַשְׁתָּא קְיָיֵמָא לִיה בְּסִקִּילָה וְחֲמוּתוֹ וְנִעְשָׂה א"א הָוֵי אִיסוּר פּוֹלֵל דְּמִיָּגוּ דְּחִיילָא אִכ"ע בְּאִיסוּר א"א פְּלָלָה גְּמִי לְדִידֵיהָ לְחִיִּיבוּ ב' ע"כ.

דְּבָרִים הַפּוֹכִים אֲנִי רוֹאָה כָּאֵן דְּחֲמוּתוֹ וְנִעְשָׂה א"א אִיסוּר מוֹסִיף הוּא כְּדָאֲמַרִּינּוּ בְּהִדְיָא בִּסְפ"ג דִּיבְמוֹת (דף ל"ב) וּבְסוּף פ"ט דְּסִנְהֶדְרִין (דף פ"א) וְהִינּוּ טַעְמָא מְשׁוּם דְּכִשְׁהִיתָה אֶלְמָנָה וְהִיא חֲמוּתוֹ לֹא הִיתָה אֶסוּרָה אֶלָּא לוֹ וּמְוַתְרָת לִכ"ע וְכִשְׁנַעְשִׂית א"א נִיתְּוֹסָף בֵּה אִיסוּר לִכ"ע וּמִיָּגוּ דְּשֵׁם אִשְׁתַּי אִישׁ חִייל אִכ"ע חִייל גְּמִי אֲדִידֵיהָ לְאֶסְרָה עָלֵיו מְשׁוּם א"א וְהָא דֹא א"א וְנִעְשָׂה חֲמוּתוֹ לָאוּ אִיסוּר מוֹסִיף הוּא מְטַעְמָא דְּמַעְיָקְרָא בְּחִנְק וְהַשְׁתָּא בְּסִקִּילָה דְּהָא ס"ל לר' יוֹסִי הֵתָם א"א וְנִעְשָׂה חֲמוּתוֹ נִידוּן בֹּא א"א אִיסוּר דְּמוֹדָה ר' יוֹסִי בְּאִיסוּר מוֹסִיף כְּדָאֲמַרִּינּוּ הֵתָם: בְּנִזִיר שְׁמִשׁוֹן פִּי רִיב"ן ע"י מְלֶאֶךָ כו' שְׁלִמְעָלָה הוּא עוֹד פִּי נְאִית דְּפָרְשֵׁי כו' הִהִיא שְׁעָתָא ע"כ.

וְשִׁתִּי הִפִּי אֵינָם גְּכּוֹנִים בְּעֵינֵי דְּנִזְדָּאֵי אָדָם יָכוֹל לְקַבֵּל עָלָיו ע"י עֲצָמוּ גְזִירוֹת שְׁמִשׁוֹן אִפִּי שְׁלֵא ע"י אָבִיו אוֹ מְלֶאֶךָ וְכִדְתַנּוּ בְּרַפ"ק דְּנִזִיר (דף ד') הִרִינִי כְּשִׁמְשׁוֹן כְּכֹן מְנוּחַ כו' הָרִי זֶה גְזִיר שְׁמִשׁוֹן וּמְוַתְרָ לְטַמָּא לְמַתִּים וְכִדְתַנּוּ הֵתָם ר"י אוֹמֵר גְזִיר שְׁמִשׁוֹן מְוַתְרָ לְטַמָּא לְמַתִּים שְׁכֹן מְצִינוּ בְּשִׁמְשׁוֹן שְׁנִטְמָא ר"ש אוֹמֵר הָאוֹמֵר גְזִיר שְׁמִשׁוֹן לֹא אָמַר כְּלוּם וְש"מ דְּלַר' יְהוּדָא הָאוֹמֵר גְז"ש חִייל וּבִפ"ב דְּנִזִיר (דף י"ד) בְּעֵי רַבָּא אָמַר הִרִינִי גְזִיר שְׁמִשׁוֹן לְאַחַר כ' יוֹם וּמַעְכָּשֵׁיו גְזִיר סְתָם מַהוּ הָכָא לֹא אֶפְשָׁר לְאִיתְּשׁוּלֵי מִי חִיילָא אוֹ לֹא וְשָׁמַע מִינֵי דְּאָדָם מְקַבֵּל עָלָיו גְז"ש בְּעֲצָמוּ וְלִיתָא בְּשַׁאֲלָה.

וּמ"מ מַה שְׁהַקְשָׁה עַל פִּי שְׁנֵי לֹא קִשְׁיָה לִי מִיָּדִי דְּאִיכָּא לְמִימַר הָא דְּמְשַׁנֵּי מִיָּדִי דְּאִיתָא בְּשַׁאֲלָה לֹא קְתַנֵּי הִינּוּ מִיָּדִי דְּאִיתָא הַשְׁתָּא בְּשַׁאֲלָה אַבְל בְּנִזִיר שְׁמִשׁוֹן ע"י אָבִיו וּמַת אָבִיו אִיסוּר דְּבַחֵי אָבִיו הָוֵי בְּשַׁאֲלָה פִּינּוּ דְּהַשְׁתָּא לִיתָהּ בְּשַׁאֲלָה קְתַנֵּי אַבְל עֲדִיפָא מִיָּנִיָּה הו"ל לְאֶקְשׁוּנֵי דַע"כ אִי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ גְזִיר שְׁמִשׁוֹן גְזִיר מְבָטָן ע"י אָבִיו מְדַמְחֵיב לִיה תַּנָּא דִּינּוּ ע"י חֲרִישָׁה זוֹ מְשׁוּם שְׁמוּנָה לְאֹנָן אֶלָּא בְּגִדוֹל וְכֵר עוֹנָשִׁין מִיָּרִי וְהָרִי בִּסְפ"ד דְּנִזִיר (דף כ"ט) אֲמַרִּינּוּ לִכ"ע דְּאִין אָדָם מְדִיר אֶת בְּנוֹ בְּנִזִיר אֶלָּא עַד שְׁיָבִיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת וְאֶפִּי הִזִּירוּ קוֹדָם לְכֹן כְּשִׁהֲגִדִיל פִּקַּע גְזִירוֹתוֹ כְּדְמוּכַח הֵתָם בְּסוּגְיָא גְבִי מַעְשָׂה בִּר"ח שְׁהִדִירוּ אָבִיו בְּנִזִיר וְעוֹד גְזִירוֹתוֹ שֶׁל שְׁמִשׁוֹן לָאוּ ע"י אָבִיו הִיתָה דְּהָא שֵׁם בְּרַפ"ק דְּנִזִיר פָּרִיף אֲדַר' שְׁמַעוֹן דְּאָמַר הָאוֹמֵר גְזִיר שְׁמִשׁוֹן לֹא אָמַר כְּלוּם שְׁלֵא מְצִינוּ בְּשִׁמְשׁוֹן שְׁיָצָא גְזִירוֹת מִפִּיו וְשְׁמִשׁוֹן לָאוּ גְזִיר הָוֵי וְהִקְתִּיב כִּי גְזִיר אֱלֻקִּים יְהִיָּה הַנְּעַר מִן הַבְּטָן וְקִס"ד

שְׁהַמְלֵאָה צְנֹה לְאָבִיו שִׁינְרָנוּ כְּשִׁינְלֵד וְהָאֵב מְדִיר אֶת בְּנוֹ בְּנִזִּיר וּמְשַׁנֵּי הַתָּם מְלֵאָה הוּא דְקָאָמַר כְּלוּמַר וְלֹא צְנֹה לְאָבִיו לְהִזְרִי: דָּף כ"ג ע"ב וּשְׁאִילַת שְׁלוֹם פִּי רִיב"ן דְּמִןְתֵּר לְאָדָם לְשִׂאוֹל בְּשְׁלוֹם חֲבִירוֹ בְּשֵׁם כְּגוֹן יְשִׁים ד' עָלֶיהָ שְׁלוֹם וְאִין בּוּ מְשׁוּם מוֹצִיא שֵׁם שָׁמַיִם לְבִטְלָה.

לִישְׁנָא אַחֲרֵינָא שְׁאִילַת שְׁלוֹם בְּשֵׁם דְּחֵיב אָדָם לְשִׂאוֹל בְּשְׁלוֹם חֲבִירוֹ בְּשֵׁם. וּנ"ל דְּפִי א' עֵיקַר דְּהָא תֵּנִן בַּפ"ט דְּבִרְכּוֹת (דָּף נ"ד) וְהִתְקִינוּ שְׂיֵהָא אָדָם שׂוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבִירוֹ בְּשֵׁם שְׁנַאָמַר וְהִנֵּה בּוֹעֵז בָּא וְגו' וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים ד' עֲמָכֶם וְאוֹמַר ד' עֲמָה גְבוּר הַחֵיִל וְאוֹמַר אַל תְּבוּז אֶל תְּבוּז פִּי זְקִנָה אֲמָה וְאוֹמַר עַת לַעֲשׂוֹת לְד' הִפְרוּ תוֹרְתָהּ וּמְדַמְבִּיא לְקִרָא דַעַת לַעֲשׂוֹת לְד' ש"מ דַסד"א דְאָסוּר לְשִׂאוֹל בְּשֵׁם קמ"ל דַעַת לַעֲשׂוֹת לְד' הִפְרוּ תוֹרְתָהּ וְכַדְפֵּר ש"י הֵתָם עַת לַעֲשׂוֹת כּו' פְּעָמִים שְׁמַבְטְלִים ד"ת פְּדֵי לַעֲשׂוֹת לְד' אָף זֶה הַמְתַּפְּוִן לְשִׂאוֹל בְּשְׁלוֹם חֲבִירוֹ זֶהוּ רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם שְׁנַאָמַר בְּקִשׁ שְׁלוֹם וְרַדְפָּהוּ מִןְתֵּר לְהִפְר תוֹרָה וְלַעֲשׂוֹת דְּבַר הַנִּרְאָה אָסוּר: וְכ"ת בּוֹעֵז הוּא דְעֵבִיד כּו' ת"ש ד' עֲמָה גְבוּר הַחֵיִל.

קִשָּׁה לִי הָא שֵׁם בַּפ"ט דְּבִרְכּוֹת דְּמְבִיא הִנֵּי קִרָאֵי שְׁפַתְבֵּיתִי בְּסִמּוּף אֲמַרִּינוּ בְּגִמְרָא (דָּף ס"ג) מֵאֵי וְאוֹמַר וְכ"ת בּוֹעֵז מְדַעַתִּיהָ דְּנִפְשִׁיהָ קָא עֵבִיד ת"ש ד' עֲמָה וְכ"ת מְלֵאָה הוּא דְקָא"ל לְגַדְעוֹן פִּי לְבִשְׂרוֹ שִׁד' עֲמוּ וְלֹא לְשְׁאִילַת שְׁלוֹם נְתַפְּוִן ת"ש אַל תְּבוּז פִּי זְקִנָה אֲמָה פֵּר ש"י אַל תְּבוּז אֶת בּוֹעֵז לּוֹמַר מְדַעַתִּיהָ עֲשֵׂה אֱלֹא לְמוֹד מְזַקְנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי יֵשׁ לוֹ עַל מֵי שְׂיִסְמוּןָה שְׁנַאָמַר עַת לַעֲשׂוֹת לְד' הִרֵי דְמַקְרָא דֵה' עֲמָה לִיכָא לְמִילָף דְאָסְפִּימוּ ב"ד שֶׁל מַעְלָה עַל ש"ש דְאִיכָא לְמִימַר מְלֵאָה הוּא דְקָאָמַר לִיהָ לְבִשְׂרוֹ שֵׁה' עֲמוּ אֲבָל לֹא שְׂאֵל בְּשְׁלוֹמוֹ וְעֵיקַר שְׁאִילַת שְׁלוֹם בְּשֵׁם דְּשָׂרֵי נ"ל מְבוֹעֵז וְאִין לּוֹמַר מְדַעַתִּיהָ דְּנִפְשִׁיהָ עֵבִיד דְּהָא כְּתִיב אַל תְּבוּז אֱלֹא לְמוֹד מְזַקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִכְתִּי מִנ"ל דְאָסְפִּימוּ ב"ד שֶׁל מַעְלָה עַל שְׁאִילַת שְׁלוֹם וְאֵע"ג דְּמַקְרָא דְאֵל תְּבוּז וְעַת לַעֲשׂוֹת מוֹכַח דְּכַדִּין עֵבֵד אַפ"ה אִין לְנוּ שְׁהַסְפִּימוּ מְלַמְעֵלָה עַל יָדוֹ דַא"כ נִימָא בְּכָל תְּקִנּוֹת שְׁהַסְפִּימוּ בַב"ד שְׁלַמְעֵלָה עַל יָדָם דְּוִדָּאֵי כָּל תְּקִנָּתָם כְּדִין עֵבֵדוֹ דְּהַסְפִּימוּ מְלַמְעֵלָה עַל יָדָם אֱלֹא וְדָאֵי לֹא אֲמַרִּינוּ הִכִּי אֱלֹא בְּהִנֵּי תֵּלַת דְּקִרָאֵי דְרָשִׁינוּ שְׁהַסְפִּימוּ מְלַמְעֵלָה ע"י וְאִכְתִּי תְּקִשָּׁה שְׁאִילַת שְׁלוֹם מִנִּין שְׁהַסְפִּימוּ הָא אִיכָא לְמִינְדְּחֵי כְּדִדְחִינוּ מְלֵאָה הוּא דְקָא"ל וְאִי מְשׁוּם קִרָא דְאֵל תְּבוּז הָא הָאֵי קִרָא לָאוּ מִש"ש לְחוּד מִיִּירֵי אֱלֹא כְּלָלָה הוּא אֲכַל מִיִּירֵי דְרַבָּנָן וְתַקְנֵיתִיהוּ וְאִפ"ה לֹא אֲמַרִּינוּ עַל הַכָּל דְּהַסְפִּימוּ מְלַמְעֵלָה עַל יָדָם.

וְעוֹד דָּאֵי מַקְרָא דְאֵל תְּבוּז נְפָקָא לִיהָ הָא דְהַסְפִּימוּ עַל יָדָם הו"ל לִיִּיתִי בְּשִׁמְעֵתִין לְקִרָא דְאֵל תְּבוּז. וְעוֹד אִי מְהָא נְפָקָא לִיהָ הָא דְש"ש ה"נ ה"מ לְמַהֵי קִרָא מַקְרָא מְגִילָה וְהִבְאָת מַעֲשֵׂר ל"ל קִרָא דְקִימוּ וְקַבְּלוּ לְמַקְרָא מְגִילָה וְקִרָא דְהִבִּיאוּ אֶת הַמַּעֲשֵׂר לְהִבְאָת מַעֲשֵׂר.

וְעוֹד ק"ל בְּשִׁלְמָא גְבִי מַקְרָא מְגִילָה וְהִבְאָת מַעֲשֵׂר נִיחָא הָא דְקָאָמַר עֲשׂוּ ב"ד שֶׁל מְטָה וְהַסְפִּימוּ ב"ד שֶׁל מַעְלָה עַל יָדָם דְּלְכַתְּחִלָּה עֲשׂוּ וְתַקְּנוּ לְמַטָּה וְלֹאֲחַר זְמַן הַסְפִּימוּ מְלַמְעֵלָה ע"י אֲבָל גְבִי שְׁאִילַת שְׁלוֹם אִין לּוֹמַר שְׁתַּקְּנוּ לְמַטָּה קוֹדָם וְאַח"כ הַסְפִּימוּ לְמַעְלָה ע"י שְׁהִרֵי גְדְעוֹן קְדִים לְבוֹעֵז כְּמָה דוֹרוֹת דְּהָא בַּפ' ה' דְב"ב (דָּף צ"א) אֲמַרִּינוּ אֲבָצָן זֶה בּוֹעֵז:

בעזה ש"ת סליק חדושי מסכת מכות מסכת ביצה דף ג' ע"ב אלא לרב יוסף ולר' יצחק דאמרי משום גזירה ספיקא דרבנן הוא ולקולא. אבל לרב נחמן משום מוקצה לא פריד דמוקצה חמיר והוי כעין דאורייתא כספק מוכן דאסור לקמן כן פירשו התוס' ישנים.

וקשה לי אי מוקצה חמיר ומספיקא לחומרא מאי פריד אדרב יוסף ור"י הא ל"צ לטעמא דידהו דפירות הנושרין ומשקין שזבו אלא בתרנגולת העומדת לאכילה אבל בעומדת להטיל ביצים אסורא ביצתה משום מוקצה ואי מוקצה חמיר וספיקא לחומרא לוי להא בריתא בעומדת להטיל ביצים ומשום מוקצה וכדמוקי לה רבה בר עולא לעיל למתניתין בעומדת להטיל ביצים לחוד.

ועוד קשה לי הא אפ"ת דמיירי בעומדת לאכילה אם אסור דספק מוקצה לחומרא אפי' בעומדת לאכילה למאי דגזרי משום פירות הנושרין ומשקין שזבו ממילא יש כאן אסור מוקצה אע"ג דהאם עומדת לאכילה פינון דהביצה אסורה משום הני גזירה אסור מוקצה איכא עלה דמש"ה אסור לטלטלה וה"נ לענין אכילה נמי אסור מוקצה רכיב עלה וכיון דספק מוקצה להחמיר מה"ט אתי שפיר הא דספיקא אסורה ומאי פריד: דף ד' ע"א מהו לאטווינהו האידידא כו' אבל ביומיה לא.

קשה לי למאי דפי' הרמב"ן הא דס"ל לרב חסדא מן התורה צרכי שבת נעשים ביו"ט הוא משום דחזא קדושה היא א"כ למה לי' לרב אדא ב"א לאסור הני ביצי מיום טוב לשבת לאטווינהו ב"ט משום אסור [טלטול] משמע דבמקומם שרי לצלות דאין כאן אסור טלטול ואמאי הא פינון דס"ל כו' יוחנן דשבת ויו"ט שתי קדושות הן אי אפשר להתיר צרכי שבת ביו"ט מהאי טעמא דר"ת וכו' מה"ט דרבה משום הואיל הא פינון דאסירי ביו"ט גופיה אין כאן הואיל דהא אסירי ביו"ט לאורחים, וכו' אין ה"נ דהא דאמר רב אדא ב"א אפי' ר' יוחנן לא שרי אלא לגומעה למחר אבל ביומו לא מה"ט הוא משום דלא שייך כאן לומר הואיל פינון דביומו אסור ואין ראו לאורחים דא"כ מאי ונתת? דקאמר הגמרא הא טעמא דברייתא משום אסור טלטול נגע בה: סליק מסכת נזיר [דף ד' ע"א] מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון כו'.

ק"ל הא איכא נמי הא דתנו לקמן בפ"ו (דף מ"ד) תגלחו הותרה בתגלחת מצנה כלומר בתגלחת מצורע ונזיר שמשון ע"כ לא הותר לו תגלחת מצנה שקהרי בפ"ק דיבמות אמרינן אלא הא דקיי"ל אין עשה דוחה ל"ת נעשה נגמור מראשו דכתיב גבי מצורע למימר דנזיר מצורע מגלח ואמאי הא גילוח דמצורע אינו אלא עשה דוגילח את כל שערו ודחי לעשה ול"ת דנזיר עשה קדוש יהי גדל פרע שער ראשו ל"ת תער לא יעבור על ראשו ודחי לה מנזיר לא ילפינן דקיל שפן ישנו בשאלה ולפי"ז נזיר שמשון דליתא ביה הדיא קילותא שקהרי ליתא בשאלה אין עשה דמצורע דוחה לעשה ול"ת דידיה ולא הותרה לו תגלחת מצנה: סליק בס"ד